

4

LÄSÅRET 2022/2023

Allt du behöver veta inför ditt

GYMNASIEVAL

FYRKANTENS GYMNASIESAMVERKAN

Boden | Luleå | Piteå | Älvsbyn

ÖPPET HUS

Älvsbyns gymnasium

Torsdagen den 11 november, kl. 18.00–20.00

Luleå Gymnasieby

Lördagen den 13 november, kl. 10.00–14.00

Björknäsgymnasiet, Boden

Torsdagen den 18 november, kl. 18.00–20.00

Strömbäckaskolan, Piteå

Lördagen den 20 november, kl. 10.00–14.45

Grans Naturbruksgymnasium

Lördagen den 27 november, kl. 10.00–14.00

Välkomna!

VÄLJ DIN FRAMTID!

Det här är en katalog som vänder sig till dig som ska börja gymnasiet hösten 2022 och till dina föräldrar. Det är viktigt att du sätter dig in i vad gymnasieskolan och de olika programmen står för och att du tar ansvar för ditt val.

Ta god tid på dig och fundera över vad du själv vill. Prata gärna med vänner, föräldrar och med din studie- och yrkesvägledare på skolan, men tänk på att det är du som väljer.

Fyrkanten består av kommunerna Boden, Luleå, Piteå och Älvsbyn. Inom Fyrkanten finns ett samverkansavtal som innebär att du fritt kan söka vilken utbildning du vill inom fyrkantens område. Detta oavsett om det är ett nationellt program eller särskild variant. Du konkurrerar om plats på valt program på samma villkor som andra sökande med ditt meritvärde från år 9.

INNEHÅLL

Katalogen består av två delar

DEL 1 börjar här och presenterar Fyrkantens gymnasieskolor. Här finns även en förteckning över samtliga gymnasieutbildningar som anordnas av dessa skolor.

DEL 2 presenterar de nationella utbildningarna. Du finner en innehållsförteckning över detta direkt efter de lokala sidorna.

Fyrkanten läsåret 2022/2023

Välj din framtid	3
Studie- och yrkesvägledare	4
Ansökan och antagning	5
Program på Fyrkantens gymnasieskolor	6-7
Björknäsgymnasiet	8
Luleå Gymnasieby.....	9
Strömbäckaskolan.....	10
Grans Naturbruksgymnasium	11
Älvsbyns Gymnasium	12
Idrott och studier.....	13
Riksrekryterande utbildningar	14

STUDIE- OCH YRKESVÄGLEDARE

Grundskolor

BODENS GRUNDSKOLOR

STURESKOLAN

Sofia Stokki, tel. 0921-620 34, sofia.stokki@boden.se

Emma Gröndal, 0921-62039, emma.grondal@boden.se

Brönjaskolan

Jonna Jonsson, tel. 070-260 97 71, jonna.jonsson@boden.se

LULEÅS GRUNDSKOLOR

BERGSSKOLAN

Inger Lindsund, tel. 0920-45 34 33, inger.lindsund@skol.lulea.se

BJÖRKSKATASKOLAN

Linda Ljungberg, tel. 0920-45 33 11, linda.ljungberg@skol.lulea.se

KRÅKBERGSSKOLAN, STADSÖSKOLAN

Lena Nilsson, tel. 0920-45 72 69, lena.nilsson@skol.lulea.se,

HERTSÖSKOLAN, TUNASKOLAN

Pia Örmin, tel. 0920-45 42 44, pia.ormin@skol.lulea.se

RESIDENSSKOLAN, RÅNESKOLAN

Anneli Larsson, tel. 0920- 45 75 09, anneli.larsson@skol.lulea.se

MONTESSORISKOLAN, ÖRNÄSSKOLAN

Hannah Fjällström, tel. 0920-45 47 12, hannah.fjallstrom@skol.lulea.se

GRUNDSÄRSKOLAN LULEÅ

TUNASKOLAN

Carina Sundström, tel. 070-214 36 3, carina.sundstrom@skol.lulea.se

PITEÅS GRUNDSKOLOR

CHRISTINASKOLAN

Annika Malm, tel. 0911-69 66 79, annika.malm@pitea.se

SOLANDERSKOLAN, AST, HÖRSEL OCH SPRÅKSLUSSEN

Britt-Inger Holmgren, tel. 0911-69 66 13,

britt-inger.holmgren@pitea.se

HORTLAXSKOLAN

Reem Belbaisi, tel. 0911-69 73 87, reem.belbaisi@pitea.se

PITHOLMSSKOLAN, MELLANGÅRDSSKOLAN

Anna-Karin Jonsson, tel. 0911-69 66 27, anna-karin.jonsson@pitea.se

PORSNÄSSKOLAN, SJULNÄSSKOLAN

Ingela Svensson, tel. 0911-69 75 66 (Porsnäs), 0911-69 75 66 (Sjulnäs)

ingela.svensson@pitea.se

ÄLVSBYNS GRUNDSKOLOR

ÄLVÅKRASKOLAN

Alfons Dahlgren, tel. 070-600 58 14, alfons.dahlgren@edu.alvsbyn.se

Gymnasieskolor

BJÖRKNÄSGYMNASIET

Idrottsgatan 4, 961 64 Boden

IM, RL, VO

Ingela Eriksson, tel. 0921-625 07, ingela.p.eriksson@boden.se

EK, ES, NA, SA, GY-SÅR

Sara Larsson, tel. 0921-620 13, sara.i.larsson@boden.se

BA, EE, FT, GD (Game dev), TE, TE4

Maj Karlsson, tel. 0921-625 06, maj.karlsson@boden.se

LULEÅ GYMNASIEBY

971 85 Luleå

BA, EE, NA och VF

Thomas Nahlin, tel. 0920-45 33 45, thomas.nahlin@skol.lulea.se

IMY Bageri och Måltidsbiträde, IN, RL och TE

Marith Petäjaniemi, tel. 0920- 45 50 90, marith.petajaniemi@skol.lulea.se

IMK, IMYVO och VO

Jonas Gustafsson, tel. 0920- 45 33 76, jonas.gustafsson@skol.lulea.se

BF inriktning Pedagogiskt och socialt arbete, FS, HT, IMSPR-Lärkan

Ingela Sörbrandt, tel. 0920-45 30 00, ingela.sorbrandt@skol.lulea.se

HU, HVFRI, SA

Agne Renberg, tel. 0920-45 36 23, agne.renberg@skol.lulea.se

EK, IM-H

Lena Berg, tel. 0920-45 57 20, lena.berg@skol.lulea.se

BF-IDR, EK-IDR, ES, NA-IDR, SA-IDR

Eva Tervaniemi, tel. 0920-45 30 00, eva.tervaniemi@skol.lulea.se

GYMNASIESÄRSKOLAN, IM-Ö

Kv Kungsfågeln, IV

Kv Örnen, FAB, HRB, IV

Carina Sundström, tel. 070-214 36 31, carina.sundstrom@skol.lulea.se

STRÖMBACKASKOLAN

Box 730, 941 28 Piteå

BF, IM, SA

Märtha Öhlund, tel. 0911-69 63 53, martha.ohlund@pitea.se

NA, TE, VO

Emmeli Wikman, tel. 0911-69 66 64, emmeli.wikman@pitea.se

BA, EE, VF

Maria Öhlund, tel. 0911-69 66 55, maria.v.ohlund@pitea.se

EK, ES, FS, RL

Birgitta Nygren, tel. 0911-69 63 18, birgitta.nygren@pitea.se

FT, IN, GYMNASIESÄRSKOLAN

Jens Hedström, tel. 0911-69 73 22, jens.hedstrom@pitea.se

GRANS NATURBRUKSGYMNASIUM

Box 598, 943 28 Öjebyn

NB, INTRODUKTIONSPROGRAMMET - PROGRAMINRIKTAT VAL NB

Elisabeth Danielsson, tel. 0911-69 78 69, elisabeth.danielsson@pitea.se

ÄLVSBYNS GYMNASIUM

942 85 Älvsbyn

BA, EE, EK, IM, NA, SA, TE, VO

Ulla Bergkvist, tel. 0929-173 01, ulla.bergkvist@edu.alvsbyn.se

ANSÖKAN OCH ANTAGNING

Här ser du vilka ansökningstider och antagningsbestämmelser som gäller för Fyrkantens gymnasiesamverkan. Tänk på att om du söker utanför samverkansområdet kan datum skilja sig mellan olika kommuner i landet. Ansökan till gymnasiesärskolan får du hjälp med att göra via den skola du går på och antagningen sköts av respektive gymnasiesärskola.

För Dig som går i grundskolan

UNDER DECEMBER MÅNAD

Ditt höstterminsbetyg sänds till gymnasieantagningen från din skola.

I SLUTET AV DECEMBER MÅNAD

Du får en blankett med användarid och ett lösenord som gäller bara för dig. Den skickas ut från din skola i betygskuvret eller via din studie- och yrkesvägledare. Det är viktigt att du sparar detta fram till den slutliga antagningen.

10 JANUARI

Webben öppnas – <https://fyrkanten.dexter-ist.com>
Här gör du ditt val till gymnasieskolan.

7 FEBRUARI

Sista ansökningssdag till gymnasieskolorna i Fyrkantsområdet (Boden, Luleå, Piteå och Älvsbyn).

Kvittensen ska du skriva ut och skriva på och sedan lämna till din studie- och yrkesvägledare.

VECKA 14

Webben öppnas. På www.fyrkantensgymnasier.se kan du se om något program inte startar i vårt område.

Nu kan du logga in på <https://fyrkanten.dexter-ist.com> och se ditt preliminära antagningsbesked.

19 APRIL

Om- och nyvalsperioden inleds. Studie- och yrkesvägledaren läser upp din ansökan om du vill göra en ändring.

Tänk på att en del kommuner utanför Fyrkantens gymnasiesamverkan inte tillåter om- och nyval. Kontrollera detta med din studie- och yrkesvägledare på din skola.

6 MAJ

Sista dagen för om- och nyval.

Efter 6 maj kan man inte ändra ansökan längre.

VECKA 27, BÖRJAN PÅ JULI

Vår webb öppnar: <https://fyrkanten.dexter-ist.com>

Här finns ditt slutliga antagningsbesked och där du tackar JA eller NEJ till din plats.

25 JULI

Sista datum att tacka JA eller NEJ till erbjuden plats. Du gör detta val på <https://fyrkanten.dexter-ist.com> senast 25 juli.

26 - 29 JULI

Första maskinella reservantagningen. Du går in på: <https://fyrkanten.dexter-ist.com> och svarar JA eller NEJ till reservplatsen.

1 - 4 AUGUSTI

Andra maskinella reservantagningen. Du går in på: <https://fyrkanten.dexter-ist.com> och svarar JA eller NEJ till reservplatsen.

8 AUGUSTI - 2 SEPTEMBER

Manuell reservantagning via Kansliet.

Rangordna ditt val noga

När du gör dina val är det viktigt att du tänker igenom din rangordning. Du provas alltid först mot ditt förstahandsval.

Om du inte har tillräckligt med poäng för att komma in på ditt förstahandsval så provas du mot ditt andrahandsval. Skulle inte dina poäng räcka för ditt andrahandsval så provas du mot ditt tredjehandsval och så vidare.

När du kommit in på ett av dina val så faller resterande delen av dina val bort. Det innebär att om du kommit in på ditt förstahandsval och tackar NEJ så har du inga val kvar.

Därför är det viktigt att du är noga när du rangordnar dina val. Det är också mycket viktigt att du tänker dig noga för innan du tackar nej till en plats.

Viktigt!

LÄMNA KORREKTA PERSONUPPGIFTER

Det är mycket viktigt att du i din ansökan uppger korrekta telefonnummer så vi kan nå dig när det behövs. Detta är extra viktigt om du inte har blivit erbjuden någon plats eller om du inte har kommit in på ditt förstahandsval och står på reservplats.

26-29 juli

Första maskinella reservantagningen. Du går in på: <https://fyrkanten.dexter-ist.com> och svarar JA eller NEJ till reservplatsen.

1-4 augusti

Andra maskinella reservantagningen. Du går in på: <https://fyrkanten.dexter-ist.com> och svarar JA eller NEJ till reservplatsen.

8 augusti-2 september

Manuell reservantagning via Kansliet.

KONTAKTA ANTAGNINGSKANSLIET

Telefon: 0920-45 30 00

Du kan också mejla dina frågor till:

gymnasiesamverkan@fyrkantensgymnasier.se

PROGRAM OCH INRIKTNINGAR

FYRKANTENS GYMNASIESAMVERKAN
Boden | Luleå | Piteå | Älvsbyn

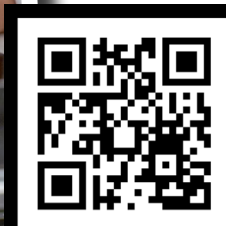

Fyrkantens program och inriktningar inför läsåret 2022/2023	Björknäs gymnasiet Boden	Luleå Gymnasieby	Strömbackaskolan Piteå	Älvsbyns gymnasium
Mer information om riksrekryterande utbildningar och idrottsutbildningar finns på sidorna 13-14.				
Barn- och fritidsprogrammet		✓	✓	
Fritid och hälsa		✓	✓	
Pedagogiskt och socialt arbete		✓	✓	
Bygg- och anläggningsprogrammet	✓	✓	✓	✓
Anläggningsfordon	✓			
Husbyggnad	✓	✓	✓	✓
Mark och anläggning				✓
Måleri			✓	
Plåtslageri		✓		
Ekonomiprogrammet	✓	✓	✓	✓
Ekonomi	✓	✓	✓	✓
Juridik		✓		✓
El- och energiprogrammet	✓	✓	✓	✓
Automation			✓	
Dator- och kommunikationsteknik				
Elteknik	✓	✓	✓	✓
Energiteknik				
Estetiska programmet	✓	✓	✓	
Bild och formgivning		✓	✓	
Dans		✓		
Estetik och media			✓	
Musik	✓	✓	✓	
Teater		✓		
Särskild variant med inriktning mot spel och spelutveckling	✓			
Fordons- och transportprogrammet	✓		✓	
Karosseri och lackering				
Lastbil och mobila maskiner	✓			
Personbil	✓		✓	
Transport	✓		✓	
Gymnasiesärskolan (Se program på respektive skolas sida)	✓	✓	✓	
Försäljnings- och serviceprogrammet		✓	✓	
Hantverksprogrammet		✓		
Florist				
Finsnickeri				
Frisör, barberare och hår- och makeupstylist		✓		
Textil design				
Övrigt hantverk, se resp skola				
Hotell- och turismprogrammet		✓		
Humanistiska programmet		✓		
Kultur		✓		
Språk				

Fyrkantens program och inriktningar inför läsåret 2022/2023	Björknäs-gymnasiet Boden	Luleå Gymnasieby	Strömbackaskolan Piteå	Grans Naturbruks- gymnasium, Piteå	Älvsbyns gymnasium
Industri tekniska programmet (Teknikcollege)		✓	✓		
Driftsäkerhet och underhåll					
Processteknik					
Produkt och maskinteknik			✓		
Svetsteknik		✓	✓		
Introduktionsprogram	✓	✓	✓		✓
Programinriktat val	✓	✓	✓		✓
Yrkesintroduktion	✓	✓	✓		✓
Individuellt alternativ	✓	✓	✓		✓
Språkintrouktion	✓	✓	✓		✓
Naturvetenskapsprogrammet	✓	✓	✓		✓
Naturvetenskap	✓	✓	✓		✓
Naturvetenskap och samhälle		✓	✓		✓
Naturvetenskap Matematik - Riksrekryterande spetsutbildning		✓			
Naturbruksprogrammet				✓	
Djurvård				✓	
Lantbruk				✓	
Hästhållning				✓	
Naturturism				✓	
Skogsbruk					
Trädgård					
Restaurang- och livsmedelsprogrammet	✓	✓	✓		
Bageri och konditori		✓			
Kök och servering	✓	✓	✓		
Samhällsvetenskapsprogrammet	✓	✓	✓		✓
Beteendevetenskap		✓	✓		✓
Medier, information och kommunikation					
Samhällsvetenskap	✓	✓	✓		✓
Teknikprogrammet	✓	✓	✓		✓
Design och produktutveckling (Boden, Luleå, Piteå Teknikcollege)	✓	✓	✓		✓
Informations- och medieteknik (Boden, Luleå, Piteå Teknikcollege)	✓	✓	✓		
Produktionsteknik (Luleå, Piteå Teknikcollege)		✓	✓		
Samhällsbyggande (Luleå Teknikcollege)		✓			
Teknikvetenskap					✓
VVS- och fastighetsprogrammet		✓	✓		
Fastighet					
Kyl- och värmepumpsteknik		✓			
Ventilationsteknik					
VVS		✓	✓		
Vård- och omsorgsprogrammet	✓	✓	✓		✓
Vård- och omsorgscollege (alla orter)					

Boden

BJÖRKNÄSGYMNASIET

Watch video

Utbildningar

BYGG- OCH ANLÄGGNINGSPROGRAMMET

Anläggningsfordon
Husbyggnad

EKONOMIPROGRAMMET

Ekonomi

EL- OCH ENERGIPROGRAMMET

Elteknik

ESTETISKA PROGRAMMET

Musik
Särskild variant med inriktning mot spel och spelutveckling

FORDONS- OCH TRANSPORTPROGRAMMET

Lastbil och mobila maskiner
Personbil
Transport

INTRODUKTIONSPROGRAM

Programinriktat val
Yrkesintroduktion
Individuellt alternativ
Språkintrouktion

NATURVETENSKAPSPROGRAMMET

Naturvetenskap

RESTAURANG- OCH LIVSMEDELSPROGRAMMET

Kök och servering

SAMHÄLLSVETENSKAPSPROGRAMMET

Samhällsvetenskap

TEKNIKPROGRAMMET/TEKNIKCOLLEGE

Design och produktutveckling
Informations- och medieteknik

VÅRD- OCH OMSORGSPROGRAMMET/ VÅRD- OCH OMSORGS COLLEGE

NATIONELL IDROTTSUTBILDNING (NIU)

– Handboll och skidskytte

GYMNASIESÄRSKOLAN

Individuella programmet
Nationella program:
– Hantverk och produktion
– Administration, handel och varuhantering

SKOLAN MED FRAMTIDEN I CENTRUM

Björknäsgymnasiet ligger centralt i Boden med närhet till allt; naturområden, ishall, fotbollsplan, vatten, bad, kulturområde och stadskärna. Detta skapar möjligheter till ett hälsosamt aktivt lärande. Skolan jobbar tillsammans med det lokala näringslivet för att skapa goda förutsättningar för utveckling.

Björknäsgymnasiet är en skola där du som elev tillsammans med lärare och övrig personal kan jobba i nuet med sikten mot framtiden. Idag säger man att 66% av er millennials (barn uppvuxna eller födda på 2000-talet) kommer att arbeta i yrken som ännu inte finns. Det är här hos oss du får utbildningen att klara av det!

Vår ambition är att ge dig de bästa förutsättningarna för det livslånga lärandet. Detta gör vi genom att fokusera på kunskaper, delaktighet, ansvarstagande och ledarskap. Det arbetet pågår självklart inom dina vanliga kurser men också inom arbetet med HEL (=hälsa, elev, livsstil). Vi arbetar utifrån en övertygelse om att du som elev kan och vill ta ansvar för din utbildning.

Hos oss vill vi att du ska hitta början till din framtid. Vi erbjuder många olika program, med flera inriktningar som ger dig möjligheter att utveckla just dina intressen och skapa din framtid.

Vi är certifierade både som Teknikcollege, Vård- och omsorgscollege och som Motorbranschcollege samt att Samhällsvetenskapsprogrammet är en del av Bernadottegymnasierna i Sverige. Vi erbjuder även ett påbyggnadsår, TE4 inom Teknikprogrammet med inriktning mot dataspelutveckling. Detta är en vidareutbildning till gymnasieingenjör och bedrivs i nära samverkan med dataspelbranschen.

Björknäsgymnasiet deltar i flera internationella projekt och under din studietid kan det mycket väl hända att du kommer att möta och jobba tillsammans med elever från andra skolor, orter och länder.

Välkommen att börja skapa grunden till din framtid här med oss!

För mer information
[www.boden.se/utbildning/
bjorknasegymnasiet](http://www.boden.se/utbildning/bjorknasegymnasiet)

Utbildningar

BARN- OCH FRITIDSPROGRAMMET

Fritid och hälsa
Pedagogiskt och socialt arbete

BYGG- OCH ANLÄGGNINGSPROGRAMMET

Husbyggnad
Plåtslageri

EKONOMIPROGRAMMET

Ekonomi
Juridik

EL- OCH ENERGIPROGRAMMET

Elteknik

ESTETISKA PROGRAMMET

Bild och formgivning
Dans
Musik
Teater

FÖRSÄLJNINGS- OCH SERVICEPROGRAMMET

HANTVERKSPROGRAMMET

Frisör, barberare och hår- och makeupstylist

HOTELL- OCH TURISMPROGRAMMET

HUMANISTISKA PROGRAMMET

Kultur

INDUSTRIOTEKNISKA PROGRAMMET/ TEKNIKCOLLEGE

Svets teknik

INTRODUKTIONSPROGRAM

Programinriktat val
Yrkesintroduktion - sökbara: Bagare och konditor, Måltidsbiträde, Vårdbiträde
Individuellt alternativ
Språkintrouktion

NATURVETENSKAPSPROGRAMMET

Naturvetenskap
Naturvetenskap och samhälle

NATURVETENSKAP MATEMATIK

- Riksrekryterande spetsutbildning

RESTAURANG- OCH LIVSMEDELSPROGRAMMET

Bageri och konditori
Kök och servering

SAMHÄLLSVETENSKAPSPROGRAMMET

Beteendevetenskap
Samhällsvetenskap

TEKNIKPROGRAMMET/TEKNIKCOLLEGE

Informations- och medieteknik
Design- och produktutveckling
Produktionsteknik
Samhällsbyggande

VVS- OCH FASTIGHETSPROGRAMMET

Kyl- och värmepumpsteknik
VVS

VÅRD- OCH OMSORGSPROGRAMMET/ VÅRD- OCH OMSORGS COLLEGE

RIKSREKRYTERANDE BASKETGYMNASIUM

NATIONELL IDROTTSUTBILDNING (NIU)

- Basket, fotboll, innebandy, ishockey, kanot eller konstakning

Lärmiljö med kunskap och framtidstro i centrum

Luleå Gymnasieby är centralt placerad i Luleå centrum. Vi har samlat alla program i olika kvarter i ett gemensamt campusområde. Alla kvarter ligger inom bekvämt gångavstånd till varandra. Välkommen till en kreativ och modern skolmiljö, där yrkesprogram, högskoleförberedande program, introduktionsprogram och gymnasiesärskola finns sida vid sida. Med kunskap och framtidstro i centrum!

BREDD

Luleå Gymnasieby har ett brett utbud av utbildningar. Du kan välja alla nationella högskoleförberedande program och tio nationella yrkesprogram. Inom gymnasiesärskolan finns två nationella program och det individuella programmet.

IDROTT

Du som i dina gymnasiestudier vill satsa extra på idrott kan söka till våra nationella idrottsutbildningar inom basket, fotboll, innebandy, ishockey, ishockey-flickor, kanot eller konstakning. Förutom NIU har vi ett Riksbasketgymnasium.

SPETS

Luleå gymnasieskola erbjuder Spetsutbildning i matematik som är riksrekryterande.

ANDRA SÄRSKILDA SATSNINGAR

Några andra av våra särskilda satsningar i Luleå Gymnasieby är: Samhällsvetenskapsprogrammets internationella profilering, Teknikcollege, Vård- och omsorgscollege, vårt Försäljnings- och serviceprogram som är certifierat genom Handels yrkesnämnd och Ekonomiprogrammet där man kan bli diplomerad gymnasieekonom.

COLLEGE

Luleå gymnasieskola har Teknikcollege och Vård- och omsorgscollege. Det innebär att industri-, teknik- och vård- och omsorgsutbildningarna är certifierade av branschorganisationer och håller en hög kvalitet. Utbildningarna genomförs i nära samarbete med arbetslivet.

TE4 - GYMNASIEINGENJÖR

Luleå gymnasieskola anordnar i nära samverkan med teknikbranschen det fjärde året på Teknikprogrammet, inriktning Samhällsbyggande.

LÄRLINGSUTBILDNING

Väljer du en yrkesutbildning och vill genomföra stora delar av utbildningen ute på en eller flera arbetsplatser har du möjlighet att välja några av våra lärlingsutbildningar.

GYMNASIESÄRSKOLAN

Individuella programmet
Nationella program:

- Fastighet, anläggning och byggnation
- Hotell, restaurang och bageri

För mer information
www.lulea.se/gymnasieskola

Piteå

STRÖMBACKASKOLAN

UTBILDNINGAR

BARN- OCH FRITIDSPROGRAMMET

Fritid och hälsa
Pedagogiskt och socialt arbete

BYGG- OCH ANLÄGGNINGSPROGRAMMET

Husbyggnad
Måleri

EKONOMIPROGRAMMET

Ekonomi

EL- OCH ENERGIPROGRAMMET

Automation/Teknikcollege
Elteknik

ESTETISKA PROGRAMMET

Bild och formgivning
Estetik och media
Musik

FORDONS- OCH TRANSPORTPROGRAMMET

Personbil
Transport

FÖRSÄLJNINGS- OCH SERVICEPROGRAMMET

INDUSTRIOTEKNISKA PROGRAMMET

Produkt och maskinteknik
Svetechnik

INTRODUKTIONSPROGRAM

Programinriktat val
Yrkesintroduktion - sökbara: Fastighets-
skötare, Vårdbiträde
Individuellt alternativ
Språkintrouktion

NATURVETENSKAPSPROGRAMMET

Naturvetenskap
Naturvetenskap- och samhälle

RESTAURANG- OCH LIVSMEDELSPROGRAMMET

Kök och servering

SAMHÄLLSVETENSKAPSPROGRAMMET

Beteendevetenskap
Samhällsvetenskap

TEKNIKPROGRAMMET/TEKNIKKOLLEGE

Design och produktutveckling
Informations- och medieteknik
Produktionsteknik

VVS- OCH FASTIGHETSPROGRAMMET

VVS (VVS och Industrirörmontör)

VÅRD- OCH OMSORGSPROGRAMMET/ VÅRD- OCH OMSORGS COLLEGE

GYMNASIESÄRSKOLAN

Individuella programmet
Nationella program:
- Administration, handel och varuhantering
- Hotell, restaurang och bageri

En skola i toppklass, där goda minnen skapas.

Strömbackaskolan ligger endast ett stenkast från Piteås mysiga stadskärna. Här går ca 1450 elever i ett samlat gymnasieområde. Vi erbjuder dig en skola som vi är stolta över, en skola med många möjligheter och många nya möten, en skola där du som elev står i centrum.

Hos oss finns många program att välja mellan och utbildningarna håller erkänt hög kvalitet. Det vet vi, inte minst genom den feedback vi får från företagen och genom resultat från nationella yrkestävlingar.

YRKESUTBILDNING PÅ RIKTIGT!

Strömbackaskolan har ett unikt samarbete med PiteBo, kommunens bostadsföretag. Eleverna bygger hyreshus på deras uppdrag, ett samarbete som pågått sedan 60-talet och är vida känt över landet. Just nu bygger vi trevåningshus på det spännande Acusticumområdet.

EN AKTIV IDROTTSFÖRENING

Skol-IF erbjuder aktiviteter efter skolan, t ex innebandy, volleyboll, styrketräning och mycket annat. Skolans gym håller hög klass och det kan man för en billig penning få tillgång till efter skoltid.

UTÖVER DETTA KAN VI OCKSÅ LYFTA FRAM:

- LIU – Lokal idrottsutbildning, kan du läsa från åk 1 oavsett vilket program du väljer. Vi erbjuder LIU för idrotterna fotboll, ishockey och tennis.
- Restaurangutbildning i fin herrgårdsmiljö
- Teknikcollege – Strömbacka är certifierade sedan hösten 2011
- Spännande satsning på automationsutbildning inom programmen Teknik, El och Industri.
- Vård- och omsorgscollege – Strömbacka är certifierade sedan hösten 2015
- Många UF-företag
- Fjärde året på Teknikprogrammet, TE4 Inriktning Produktion och automation

En skola i toppklass, där goda minnen skapas – Strömbacka förbättrar världen elev för elev – det är vår verksamhetsvision. Välkommen hit!

För mer information
[www.pitea.se/
strombackaskolan](http://www.pitea.se/strombackaskolan)

STRÖMBACKA-
SKOLAN PITEÅ

TEKNIK
COLLEGE

VÅRD
och
OMSORGS
college

GRANS NATURBRUKSGYMNASIUM

UTBILDNINGAR

NATURBRUKSPROGRAMMET

INRIKTNING DJURVÅRD

Yrkesutgång: Arbete med hund

Yrkesutgång: Djursjukvård

Yrkesutgång: Djur i park/ zoohandel

INRIKTNING LANTBRUK

Yrkesutgång: Växter och djur

Yrkesutgång: Maskin

INRIKTNING HÄSTHÅLLNING

Yrkesutgång: Hästkötare

INRIKTNING NATURTURISM

Yrkesutgång: Natur och äventyr

Här blandas teori med praktiska övningar

Grans naturbruksgymnasium är den lilla gymnasieskolan strax utanför Piteå. Här går ca 150 elever och skolan har även ett internat med plats för drygt 90 elever. Vi erbjuder dig en skola där teori blandas med praktiska övningar i skolans lantbruk och djurstallar. Vi har många olika djurslag och maskiner som vi är stolta över men viktigast för oss är eleven – det är du som står i centrum.

Vi erbjuder fyra inriktningar – Djurvård, Lantbruk, Hästhållning och Naturturism. Du söker direkt till den inriktning du är mest intresserad av. Under åk 1 väljer du sedan den yrkesutgång som tilltalar dig mest. På skolan finns även ett fåtal platser på introduktionsprogrammet, Programinriktat val NB.

HOS OSS HAR VI:

- En egen dator för varje elev.
- Simulatorer som komplement till lantbruksmaskiner och hjullastare.
- Digitalisering av lantbruket genom bl a nyinstallerad GPS-teknik på traktorer och en ny mjölkrobot installeras i höst.
- Samarbete med lokala ridklubben PRK, där många duktiga ryttare fostrats.
- Egna djurstallar och smådjurshus.
- Internationellt samarbete som bl a möjliggör lärorik APL utomlands
- Internatboende
- Möjlighet att ställa upp egen häst

För mer information
www.pitea.se/grans

GRANS
 NATURBRUKS
 GYMNASIUM

Älvsbyn

ÄLVSBYNS GYMNASIUM

Utbildning för livet i möjligheternas skola

I Norrbottens Pärla, Älvsbyn finns en modern gymnasieskola med både yrkesprogram och högskoleförberedande program. Våra elever trivs och känner sig trygga i vår skolmiljö, och vårt motto är att Alla ska lyckas! I nära samarbete med natur, samhälle och näringsliv formar vi vår utbildning. Hos oss ser vi olikheter som en tillgång och en styrka.

Älvsbyns Gymnasium är en skola med ca. 200 elever. Skolan ligger mitt i Älvsbyn med närhet till sporthall, badhus och nära skid- och orienteringsspår. Inom 5 minuter promenerar du till folkhögskolan där många av våra idrotts elever bor under skoltiden.

På skolan finns sju nationella program. Atmosfären på skolan genomsyras av närhet. Som elev har du god kontakt och mycket stöd av dina lärare, mycket tack vare att undervisningsgrupperna är små. Som elev får du en egen dator som följer med dig under hela studietiden och du har möjlighet att köpa den efter utbildningens slut.

Vårt gymnasium håller till i fräscha, ljusa lokaler med många olika typer av klassrum och grupprum. I skolans hjärta finns ett torg där man gärna samlas. I anslutning till torget finns vårt fina bibliotek som har en stor bredd och där finns också en fantastisk bibliotekarie som hjälper dig med det du behöver.

Älvsbyns Gymnasium har gjort sig mest känt för sin satsning på olika typer av specialidrott. Vi erbjuder längdskidåkning, skidorientering samt orientering som nationellt godkända idrottsutbildningar.

Du kan oavsett vilket program du går spela ett instrument på skoltid genom kulturskolan. Vi är också från och med 2014 med i den regionala certifieringen av Vård- och omsorgscollege. Vårt Bygg- och anläggningsprogram har blivit utsedd av Byggnadsindustrins yrkesnämnd till branschrekommenderad skola.

Väljer du en av våra yrkesutbildningar, t.ex. Bygg- och anläggningsprogrammet, kommer du att ha möjlighet att genomföra stora delar av utbildningen på en eller flera arbetsplatser, genom en så kallad Lärlingsutbildning.

Hoppas att du ska hitta något hos oss som intresserar just dig.

Utbildningar

BYGG- OCH ANLÄGGNINGSPROGRAMMET (LÄRLING)

Husbyggnad
Mark och anläggning

EKONOMIPROGRAMMET

Ekonomi
Juridik

EL- OCH ENERGIPROGRAMMET (LÄRLING)

Elteknik

INTRODUKTIONSPROGRAM

Programinriktat val
Yrkesintroduktion
Individuellt alternativ
Språkin introduktion

NATURVETENSKAPSPROGRAMMET

Naturvetenskap
Naturvetenskap och samhälle

SAMHÄLLSVETENSKAPSPROGRAMMET

Beteendevetenskap
Samhällsvetenskap

TEKNIKPROGRAMMET

Design och produktutveckling
Teknikvetenskap

VÅRD- OCH OMSORGSPROGRAMMET/ VÅRD- OCH OMSORGS COLLEGE

NATIONELL IDROTTSUTBILDNING (NIU)

Längdskidor, skidorientering och orientering

För mer information
www.alsvbyn.se/dinframtid

ÄLVSBYNS
GYMNASIUM

VÅRD
och
OMSORGS
college
NORRBOTTEN

IDROTT OCH STUDIER

Det finns stora möjligheter att kombinera idrott och studier inom Fyrkantens gymnasiesamverkan. Det finns både lag- och individuella idrotter att välja på när du läser på de olika programmen utöver nedanstående elitidrotter som du ansöker särskilt till.

När du kombinerar idrott och studier kan studietiden se olika ut. Vänd dig till din studie- och yrkesvägledare för mer information.

Nationell idrottsutbildning, NIU

Antagning sker på idrottsliga meriter och dina betyg.

För uppgift om riksrekryterande idrottsutbildningar, idrotter, orter och platser, se Skolverkets hemsida www.skolverket.se.

Boden, Björknäs gymnasiet

Idrott: Handboll och skidskytte.

Kan kombineras med:

- Bygg- och anläggningsprogrammet
- Ekonomiprogrammet
- El- och Energiprogrammet
- Teknikprogrammet
- Vård- och omsorgsprogrammet

Luleå

Idrott: Basket, fotboll, innebandy, ishockey, kanot och konståkning.

Kan kombineras med:

- Barn- och fritidsprogrammet, inriktning fritid och hälsa
- Ekonomiprogrammet, inriktning ekonomi
- Naturvetenskapsprogrammet, inriktning naturvetenskap
- Samhällsvetenskapsprogrammet, inriktning samhällsvetenskap

Älvsbyn

Idrott: Längdskidor, skidororientering och orientering.

Kan kombineras med:

- Ekonomiprogrammet
- Naturvetenskapsprogrammet
- Samhällsvetenskapsprogrammet
- Teknikprogrammet
- Vård- och omsorgsprogrammet

Viktigt om NIU

Viktigt att känna till för dig som söker till nationell idrottsutbildning (NIU-utbildning):

- Du blir uttagen på idrottsliga meriter enligt det tilldelade antal platser från respektive specialidrottsförbund (ansökan senast 1 december).
- Uttagning görs av skolans tränare, eller av den klubb eller det specialidrottsförbund som ansvarar för test och uttagning av elever i idrotten till NIU.
- Du söker till valt program där NIU-platser inom din idrott finns och konkurrerar där om plats med dina betyg (i februari, samma datum som övriga programelever). Du får inte per automatik en plats vid NIU för att du blivit uttagen på idrottsliga meriter.
- Du kommer konkurrera med ditt slutbetyg i slutantagningen och även under reservantagningen till det eller de program du har sökt där idrotten erbjuds vid skolan.
- Du kan även komplettera med val till fler program vid skolan där idrotten erbjuds under omvalsperioden.

Riksbasketgymnasium

Riksrekryterande, Luleå BG

Antagning sker på idrottsliga meriter och dina betyg.

Kan kombineras med alla program.

RIKSREKRYTERANDE UTBILDNINGAR

inom Fyrkanten

Matematik

RIKSREKRYTERANDE SPETSUTBILDNING, LULEÅ

Inom Naturvetenskapsprogrammet

Utbildningen vänder sig till dig som har intresse och talang för matematik och som dessutom söker nya utmaningar i ämnet och är beredd på en högre studietakt. Syftet med studier i programmet är främst:

- att stimulera det matematiska tänkandet
- att använda matematik och informationsteknologi för att lösa problem inom naturvetenskap och teknik
- att utveckla kunskaper inom naturvetenskap och andra ämnesområden.

Vid sidan av spetskunskaper i matematik ger utbildningen kompetens motsvarande Naturvetenskapsprogrammet. Utbildningen sker i samarbete med Luleå Tekniska Universitet.

Särskild variant med inriktning mot spel och spelutveckling

SÄRSKILD VARIANT, BODEN

Inom Estetiska programmet

Hos oss får du redan på gymnasiet börja ditt kunskapsbyggande inom spel- och spelutveckling. Du får verktyg för att kunna förstå och arbeta med spelet som medium. Du får lära dig utveckla dataspel, skriva interaktiva berättelser och skapa underhållande spelmoment. Möjligheten till tät samverkan med YH-utbildningar och spelföretag borrar för en kvalitativ och modern utbildning.

Det första året kommer du att läsa gemensamma kurser för att under andra året välja inriktningar att fördjupa dig inom. Det tredje året blir att vara del i ett spelföretag där du förutom att skapa spel även får lära dig de entreprenöriella förutsättningarna som råder kring spelvärlden.

Gymnasieskolan

 Dags att **välja?**

Innehåll

Allmän information

Viktigt att veta om gymnasieskolan	4
Antagningsregler till fortsatta studier	4
Behörighet till gymnasieskolan	4
Gemensamt för alla.....	5
Ämnenas omfattning i de olika programmen	5
Programöversikt.....	6
Ansökan och antagning	8
Att söka till en annan ort	9
Studieekonomi	9
Högskoleförberedande program	10
Yrkesprogram.....	12
Lärningsutbildning	12
Exempel på yrken inom yrkesprogrammen.....	14
Idrott och studier.....	15
Riksgymnasier med anpassad utbildning	15
Gymnasiesärskolan.....	16
Särskilda varianter och riksrekryterande utbildningar	91
International Baccalaureate, IB.....	91
Spetsutbildningar.....	91
Estetiska spetsutbildningar	91
Studier efter gymnasieskolan	92

Gymnasieprogram

Barn- och fritidsprogrammet BF.....	17
Bygg- och anläggningsprogrammet BA	21
Ekonomiprogrammet EK	25
EI- och energiprogrammet EE.....	29
Estetiska programmet ES.....	33
Fordons- och transportprogrammet FT	37
Försäljnings- och serviceprogrammet FS	41
Hantverksprogrammet HV	45
Hotell- och turismprogrammet HT	49
Humanistiska programmet HU.....	53
Industritekniska programmet IN	57
Introduktionsprogrammen IM	61
Naturbruksprogrammet NB	63
Naturvetenskapsprogrammet NA	67
Restaurang- och livsmedelsprogrammet RL	71
Samhällsvetenskapsprogrammet SA	75
Teknikprogrammet TE	79
VVS- och fastighetsprogrammet VF.....	83
Vård- och omsorgsprogrammet VO.....	87

 Gör quizet **Programväljarkollen!**
Finns på **programvaljaren.se**

VIKTIGT ATT VETA OM GYMNASIESKOLAN

GYMNASIESKOLANS OLIKA PROGRAM

I gymnasieskolan finns 18 nationella program med olika inriktningar. Utbildningarna är treåriga.

Det finns två sorters program – högskoleförberedande program och yrkesprogram. Läs mer på sidorna 10–13.

Saknar du behörighet till de nationella programmen kan du gå ett Introduktionsprogram. Läs mer på sidorna 61–62.

Vissa skolor erbjuder särskilda varianter och riksrekryterande utbildningar. Du kan läsa mer om detta på sidan 91.

KURSER OCH POÄNG

Samtliga ämnen i gymnasieskolan är indelade i kurser. Hur stor en kurs är anges med poäng. Vanligast är kurser på 100 eller 50 poäng, men det finns även vissa kurser som är större. Ett treårigt nationellt program består av olika kurser som sammanlagt blir 2500 poäng.

BETYG EFTER VARJE KURS

Du får fler betyg i de ämnen där du läser fler än en kurs. Betyget sätts när du avslutar en kurs, vilket betyder att du får dina första betyg redan i årskurs 1.

GYMNASIEEXAMEN

Målet för dina studier på gymnasieskolan är att du ska få en gymnasieexamen. Det finns två olika gymnasieexamina – högskoleförberedande examen och yrkesexamen. Läs mer på sidorna 10–13.

ATT LÄSA SPRÅK I GYMNASIESKOLAN

Ämnet engelska och övriga moderna språk är uppdelade i sju kurser – en kurs är 100 p. Språken har en gemensam kursplan för både grundskolan och gymnasieskolan. Du fortsätter dina språkstudier på gymnasieskolan en kurs högre än du avslutade språket i grundskolan.

När du avslutat dina studier på grundskolan med lägst betyget E i engelska har du kunskaper som motsvarar kurs 4. Den första kursen du läser på gymnasieskolan är engelska 5.

Skolor kan erbjuda samtliga elever att välja kurser i moderna språk inom det individuella valet eller (för många program) inom programfördjupningarna. För flera av de högskoleförberedande programmen är det obligatoriskt att läsa en eller två kurser i moderna språk.

- Du som väljer att läsa ett nybörjarspråk börjar med kurs 1.
- Du som läst språket i grundskolan som språkval får börja med kurs 3.

OFFENTLIGA ELLER FRISTÅENDE GYMNASIESKOLOR

Oavsett om en skola är offentlig eller fristående gäller i princip samma regler. En viktig skillnad är att du kan söka en utbildning vid en fristående skola oavsett var du bor.

HJÄLP FÖR DIG SOM HAR ETT ANNAT MODERSMÅL

Du som läser ett nationellt program och har ett annat modersmål än svenska har vissa möjligheter att få hjälp och stöd. Du kan läsa svenska som andraspråk, få modersmålsundervisning och studiehandledning på ditt modersmål.

Behöver du den här hjälpen ska du säga till, helst redan när du ansöker till gymnasieskolan.

IDROTT OCH STUDIER

Det finns olika sorters idrottsutbildningar. Du kan söka till ett riksidrottsgymnasium (RIG) eller till ett nationellt idrottsgymnasium (NIU), vilket inte är riksrekryterande men omfattas av så kallade frisök, läs mer på sidan 15. Det finns också gymnasieskolor som erbjuder lokal idrottsutbildning (LIU) inom olika idrotter.

Antagningsregler till fortsatta studier

Det är en stor fördel om du redan i din gymnasieexamen är behörig till de utbildningar du vill söka efter gymnasiet. Antagningskraven skiljer sig mellan olika utbildningar. Läs mer på sid 10–13 och 92–95.

BEHÖRIGHET TILL GYMNASIESKOLAN

Det ställs krav på dig för att få börja på gymnasieskolan. Du behöver ha lägst betyget E i ett antal ämnen för att vara behörig.

Den som uppfyller kraven bedöms klara av utbildningen. Om du inte är behörig ska kommunen på bästa sätt hjälpa dig att bli behörig eller hjälpa dig på annat sätt.

Vad krävs för behörighet?

YRKESPROGRAM

Lägst betyget E i svenska/svenska som andraspråk, engelska och matematik + fem andra ämnen.

HÖGSKOLEFÖRBEREDANDE PROGRAM

Lägst betyget E i svenska/svenska som andraspråk, engelska och matematik + nio andra ämnen.

Om du väljer Ekonomi-, Humanistiska eller Samhällsvetenskapsprogrammet måste ämnena geografi, historia, religion och samhällskunskap ingå i dessa nio ämnen.

Om du väljer Naturvetenskaps- eller Teknikprogrammet måste ämnena biologi, kemi och fysik ingå i dessa nio ämnen.

Om du väljer det Estetiska programmet finns inga krav på vilka nio ämnen som ska ingå utöver lägst betyget E i svenska/svenska som andraspråk, engelska och matematik.

DISPENS FÖR ENGELSKA

Du som har ett annat modersmål än svenska och har kommit till Sverige sent under grundskolan kan ansöka om dispens om du saknar betyg i engelska. Detta är främst tänkt för dig som inte läst engelska i ditt hemland och av naturliga skäl lagt mycket tid på att lära dig svenska. För att få dispens från betyg i engelska måste skolan bedöma att du har bra förutsättningar att klara din valda gymnasieutbildning. Du måste också under din gymnasietid läsa in grundskolans engelska.

INTRODUKTIONSPROGRAM – FÖR DIG SOM INTE ÄR BEHÖRIG

Skolan måste hjälpa dig som inte är behörig till gymnasieskolan. Läs mer på sidorna 61 och 62.

GEMENSAMT FÖR ALLA

Ämnen och poäng i de olika programmen

Ämnen

Program	Ämnen						
	YRKESPROGRAM	EKONOMIPROGRAMMET	ESTETISKA PROGRAMMET	HUMANISTISKA PROGRAMMET	NATURVETENSKAPS-PROGRAMMET	SAMHÄLLSVETENSKAPS-PROGRAMMET	TEKNIKPROGRAMMET
GYMNASIEGEMENSAMMA ÄMNER							
Engelska	100*	200	200	200	200	200	200
Historia	50	100	200	200	100	100	50
Idrott och hälsa	100	100	100	100	100	100	100
Matematik	100	200	100	100	300	200	300
Naturkunskap	50	100	100	100		100	
Religionskunskap	50	50	50	50	50	50	50
Samhällskunskap	50	200	100	100	100	100	100
Svenska/svenska som andraspråk	100*	300	300	300	300	300	300
TOTALT GYMNASIEGEMENSAMMA ÄMNER	600	1.250	1.150	1.150	1.150	1.150	1.100
Yrkesämnen * I yrkesämnena ingår kursen engelska 6 i Hotell- och turismprogrammet och kursen svenska/svenska som andraspråk 2 i Barn- och fritidsprogrammet samt Vård- och omsorgsprogrammet.	1.600*						
Programgemensamma ämnen		350	150	350	450	300	400
Inriktningskurser		300	400	400	300-400	350-450	300
Programfördjupningar		300	500	300	200-300	300-400	400
Individuellt val	200	200	200	200	200	200	200
Gymnasiearbete	100	100	100	100	100	100	100

Gymnasiegemensamma ämnen

Alla elever på gymnasieskolan läser kurser i de gymnasiegemensamma ämnena. Du som väljer ett högskoleförberedande program läser fler kurser och får därmed grundläggande behörighet till högskolan. I tabellen kan du se hur mycket du läser av dessa ämnen.

Innehållet i kurserna anknyter till det program du läser. Man kan till exempel använda manualer och instruktioner i ämnena svenska och engelska. Du kan få lösa problem i matematik som är direkt användbart i ditt program.

Gymnasiearbete 100 poäng

Alla elever inom gymnasieskolan ska göra en större självständig arbetsuppgift, ett gymnasiearbete som omfattar 100 poäng. Det kan vara en undersökning eller en uppgift som har att göra med din utbildnings karaktärsämnen. Du kommer att ha en sakkunnig lärare som din handledare, men du kan också få hjälp av till exempel din APL-handledare på ett företag. Du kan arbeta själv eller tillsammans med någon kamrat.

Det är viktigt att du gör ett godkänt gymnasiearbete. Det är ett av villkoren för att få en gymnasieexamen. Det är också ett bevis på att du uppnått målen för ditt program.

Du kan enbart få betyget E eller F på ditt gymnasiearbete. Detta betyg räknas inte med när man räknar ut ditt betygsvärde.

Individuellt val 200 poäng

Här får du möjlighet att bestämma vilka kurser du vill läsa, men det är skolan som bestämmer vilka kurser de erbjuder som individuellt val. På samtliga program ska det erbjudas estetiska kurser och kurser i idrott och hälsa. Går du på ett yrkesprogram måste skolan erbjuda dig de kurser du behöver läsa för att få grundläggande behörighet till högskolan – svenska/svenska som andraspråk 2 och 3 samt engelska 6. Detta gäller även för dig som läser lärlingsutbildning.

PROGRAMÖVERSIKT

Program	Inriktningar	Programgemensamma kurser	Du lär dig...	Efter gymnasieskolan
Barn- och fritidsprogrammet Yrkesprogram Ledarskap och människokunskap	<ul style="list-style-type: none"> Fritid och hälsa Pedagogiskt och socialt arbete 	Hälsopedagogik • Kommunikation • Lärande och utveckling • Människors miljöer • Naturkunskap 1a2 • Pedagogiskt ledarskap • Samhällskunskap 1a2 • Svenska 2/svenska som andraspråk 2	hur vi människor lär oss olika saker och hur vi utvecklas. Du får lära dig att leda aktiviteter för både barn och vuxna.	Exempel på yrkesutgångar: Bad/sporthallspersonal, barnskötare, elevassistent, personal inom idrotts- och fritidsanläggningar, personlig assistent, personlig tränare, stöd och service inom funktionshinderområdet, väktare.
Bygg- och anläggningsprogrammet Yrkesprogram Hus och vägar	<ul style="list-style-type: none"> Anläggningsfordon Husbyggnad Mark och anläggning Måleri Plåtslageri 	Bygg och anläggning 1 och 2	till exempel snickeri, anläggningsarbete, att köra anläggningsfordon, målning, plåtslageri och betongarbeten.	Exempel på yrkesutgångar: Anläggningsmaskinförare, beläggningsarbetare, bergarbetare, betongarbetare, byggnadsmålare, byggnadsplåtslagare, glästekniker, golvläggare, håltagare, järnvägstekniker, murare, plattsättare, stenmontör, ställningsbyggare, takmontör, träarbetare, undertak-smontör, ventilationsplåtslagare, väg- och anläggningsarbetare.
Ekonomiprogrammet Högskoleförberedande program Ekonomi och juridik	<ul style="list-style-type: none"> Ekonomi Juridik 	Företagsekonomi 1 • Moderna språk • Privatjuridik • Psykologi 1	grunderna i samhällsekonomi, företags-ekonomi, entreprenörskap och juridik.	Programmet är riktat mot högskolestudier inom främst ekonomi, juridik och andra samhällsvetenskapliga områden.
EI- och energiprogrammet Yrkesprogram Ellära, elektronik, energi och datorkunskap	<ul style="list-style-type: none"> Automation Dator- och kommunikationsteknik Elteknik Energiteknik 	Datorteknik 1a • Elektromekanik • Energiteknik 1 • Mekatronik 1	grunderna inom ellära, elteknik, elektronik, energiteknik och styrteknik. Det är viktigt att kunna läsa och förstå ritningar och instruktionsböcker.	Exempel på yrkesutgångar: Automationstekniker – fastighet/industri/process, distribut-ionsselektriker, driftoperatör – allmän/kraft- och värmeteknik/vatten- och miljöteknik, elektronikproduktionstekniker, hemservi-cetekniker, industrielektriker, installationselektriker, järnvägstek-niker – el och signal, nätverkstekniker.
Estetiska programmet Högskoleförberedande program Bild, form, dans, media, musik och teater	<ul style="list-style-type: none"> Bild och formgivning Dans Estetik och media Musik Teater 	Estetisk kommunikation 1 • Konstarterna och samhället	att teckna, måla och skulptera, arbeta digitalt, utöva musik, dansa eller spela teater. Du ska känna till olika former av konst och får utveckla din egen kreativitet och skapar-glädje.	Du får en grundläggande konstnärlig utbildning samtidigt som du förbereds för högre studier inom främst de konstnärliga, humanistiska och samhällsvetenskapliga områdena.
Fordons- och transportprogrammet Yrkesprogram Fordonsteknik och transporter	<ul style="list-style-type: none"> Karosseri och lackering Lastbil och mobila maskiner Personbil Transport 	Fordons- och transportbranschens villkor och arbetsområden • Fordonsteknik – introduktion	hur fordon fungerar och lär dig att hitta fel, reparera och utföra service på olika fordon. Även hur man transporterar gods och människor och hur man hanterar gods.	Exempel på yrkesutgångar: Billackerare, bilskadeoperatör, bussförare, lagerarbetare, lastbils-förare, lastbilsmekaniker, maskinmekaniker, personbilsmekaniker, reservdelsspecialist.
Försäljnings- och serviceprogrammet Yrkesprogram Försäljning, service och företagande	Inga nationella inriktningar	Branschkunskap inom handel och administration • Entreprenörskap • Information och kommunikation 1 • Servicekunskap	försäljningsteknik, kundservice och affärsut-veckling. Du får lära dig om företagande och hur det är att starta och driva ett företag	Exempel på yrkesutgångar: Kundtjänstbiträde, marknadsassistent, säljassistent, personalassistent, redovisningsassistent, butikssäljare, företags-säljare, inköpsassistent, lagerarbetare.
Hantverksprogrammet Yrkesprogram Kreativitet, skapande och stil	<ul style="list-style-type: none"> Finsnickeri Florist Friskör, barberare och hår- och makeupstylist Textil design Övriga hantverk 	Entreprenörskap • Hantverk – introduktion • Tradition och utveckling	ett speciellt yrke som kräver att du är händig, konstnärligt inriktad och att du har ett intresse utöver det vanliga.	Exempel på yrkesutgångar: Barberare, båtbyggare, bössmakare, florist, frisörspirant, glasblåsare, guldsmed, hår- och makeupstylist, inköpsassistent, inredningssnickare, juvelsättare, kakebunnsmakare, keramik, möbelsnickare, sadelmakare, silversmed, skomakare, smed, sotare, sömmerska, tapetserare, textil/konfektion, timmerman, trä- och byggvaruhandel, urmakare.
Hotell- och turismprogrammet Yrkesprogram Service och kommunikation	Inga nationella inriktningar	Besöksnäringen • Engelska 6 • Entreprenörskap • Hållbar turism • Konferens och evenemang • Logi • Resmål och resvägar • Service och bemötande 1	att kommunicera med andra människor, marknadsföring och försäljning samt att kunna tänka nytt och kreativt. Ge god service till alla människor oavsett exempelvis ålder och nationalitet.	Exempel på yrkesutgångar: Aktivitets- och eventvärd, konferensvärd, mötes- och event-planerare, receptionist, turistinformation, våningsservice.

Humanistiska programmet Högskoleförberedande program Kultur och språk	<ul style="list-style-type: none"> • Kultur • Språk 	Filosofi 1 • Moderna språk • Människans språk 1	Utbildningen sätter människans skapande och tänkande i centrum och ger dig de största möjligheterna att läsa kurser i moderna språk.	Programmet är riktat mot studier på högskolan främst inom humaniora (till exempel filosofi, historia, språk samt litteraturvetenskap) och samhällsvetenskap.
Industritekniska programmet Yrkesprogram Modern teknik och hantverkskunskande	<ul style="list-style-type: none"> • Driftsäkerhet och underhåll • Processteknik • Produkt och maskinteknik • Svetsteknik 	Industritekniska processer 1 • Människan i industrin 1 • Produktionskunskap 1 • Produktionsutrustning 1	att arbeta med tillverkning, driftsäkerhet, underhåll och svetsning. Du får även lära dig till exempel distribution och lagerhållning.	Exempel på yrkesutgångar: Automationsmekaniker, servicemekaniker, underhållsmekaniker, industrilackörer, laboratorietechniker kemisk industri, lässmed, processoperatör – kemi, CNC-operatör metall/trä, glutare, maskinsnickare, sågverksoperatör, verktygsmakare, internationell svetsare, svetsare.
Introduktionsprogram För dig som inte är behörig Du står i centrum	<ul style="list-style-type: none"> • Programinriktat val • Yrkesintroduktion • Individuellt alternativ • Språkintrouktion 	Du kan läsa de kurser som ger dig behörighet till ett nationellt program inom gymnasieskolan. Du kan också få praktisera på en arbetsplats eller få yrkeskunskaper i skolan som hjälper dig att få ett arbete.	de kunskaper du behöver för att klara av ett nationellt program inom gymnasieskolan eller någon annan utbildning.	Du läser vidare på gymnasieskolan eller annan utbildning, men kan också söka arbete.
Naturbruksprogrammet Yrkesprogram Djur och natur	<ul style="list-style-type: none"> • Djurvård • Hästhållning • Lantbruk • Naturlurism • Skogsbruk • Trädgård 	Biologi 1 • Entreprenörskap • Naturbruk	mycket om olika växter och djur och om samspellet mellan människan och naturen. Du får även goda kunskaper om vår miljö.	Exempel på yrkesutgångar: Arbete med hund, djurens hälso- och sjukvård, forskningsdjur, hästkötare – ridning eller trav, växtodling, lantbruksmaskiner, naturguidning, fiske- och vattenvård, jakt- och viltvård, skogsvårdare, skogsmaskinförare, skogsmaskinservice, trädgårdsarbetare.
Naturvetenskapsprogrammet Högskoleförberedande program Matematik och naturvetenskap	<ul style="list-style-type: none"> • Naturvetenskap • Naturvetenskap och samhälle 	Biologi 1 • Fysik 1a • Kemi 1 • Moderna språk	främst matematik, fysik, kemi och biologi, men läser även kurser i många andra ämnen. Du kan få kombinera kunskaperna inom naturvetenskap med kunskaper inom geografi och samhällskunskap.	Programmet ger dig de största möjligheterna till fortsatta studier inom högskolan och är särskilt lämplig för dig som vill läsa vidare inom de naturvetenskapliga eller tekniska områdena.
Restaurang- och livsmedelsprogrammet Yrkesprogram Restaurang och bageri	<ul style="list-style-type: none"> • Bageri och konditori • Kök och servering 	Branschkunskap inom restaurang och livsmedel • Hygien • Livsmedels- och näringskunskap 1 • Service och bemötande 1	laga mat, servera, baka och göra konditorivaror som choklad och konfektyrer.	Exempel på yrkesutgångar: Bagare, kock, konditor, servitris eller servitör.
Samhällsvetenskapsprogrammet Högskoleförberedande program Samhället, media och människan	<ul style="list-style-type: none"> • Beteendevetenskap • Medier, information och kommunikation • Samhällsvetenskap 	Filosofi 1 • Moderna språk • Psykologi 1	främst svenska, moderna språk och olika samhällsorienterande ämnen. Du har också möjlighet att fördjupa dig inom beteendevetenskap och media.	Programmet är riktat mot studier på högskolan inom ett brett samhällsvetenskapligt område.
Teknikprogrammet Högskoleförberedande program Teknik och kreativitet	<ul style="list-style-type: none"> • Design och produktutveckling • Informations- och medieteknik • Produktionsteknik • Samhällsbyggande och miljö • Teknikvetenskap 	Fysik 1a • Kemi 1 • Teknik 1	om produktutveckling och utformning, val av tekniker, verktyg och material. Du läser även kurser i matematik, fysik och kemi och kan välja att lära dig mer om design och medieteknik.	Programmet är riktat mot studier på högskolan inom främst teknik och naturvetenskap. Du kan även söka ett fjärde yrkesförberedande år.
VVS- och fastighetsprogrammet Yrkesprogram Praktisk energianvändning och VVS	<ul style="list-style-type: none"> • Fastighet • Kyl- och värmepumpsteknik • Ventilation • VVS 	Elkraftteknik • Systemuppbyggnad • Värmelära • Verktygs- och materialhantering	arbeta med service, underhåll, installation, drift och produktion inom energiområdet. Du ska hantera utrustning som används för att värma upp fastigheter och andra lokaler, för att kyla eller värma livsmedel med mera.	Exempel på yrkesutgångar: Fastighetstekniker, kyl- och värmepumpsmontör, ventilationsmontör, VVS-montör, industrifrömontör, isoleringsmontör.
Vård- och omsorgsprogrammet Yrkesprogram Hälsa, vård och omsorg	Inga nationella inriktningar	Anatomi och fysiologi 1 och 2 • Funktionsförmåga och funktionsnedläggning 1 och 2 • Gerontologi och geriatrik • Hälso- och sjukvård 1 och 2 • Omvårdnad 1 och 2 • Psykiatri 1 och 2 • Psykologi 1 • Samhällskunskap 1a2 • Social omsorg 1 och 2 • Svenska 2/ svenska som andraspråk 2	mycket om hur vi människor fungerar och vilka behov vi kan ha av omvårdnad och omsorg. Du får även kunskap om hur kroppen är uppbyggd, om vanliga sjukdomar och hur de kan förebyggas eller botas.	Exempel på yrkesutgångar: Arbete på vårdavdelning inom somatisk och psykiatrisk vård, arbete på vårdcentral, arbete inom hemsjukvård, arbete på särskilt boende, arbete på ett gruppboende, arbete i daglig verksamhet, arbete inom socialpsykiatri, arbete inom hemtjänsten, arbete som personlig assistent.

ANSÖKAN OCH ANTAGNING

Gymnasieansökan gör du med ditt höstermins betyg och slutantagningen görs på ditt slutbetyg från grundskolan. Tänk på att de datum vi skriver i tidplanen kan skilja sig mellan olika skolor och kommuner.

Tidplan för dig som går i grundskolan

UNDER DECEMBER MÅNAD

sänds ditt höstermins betyg till antagningskansliet i din kommun.

UNDER JANUARI MÅNAD

kan du i nästan alla kommuner göra din gymnasieansökan via Internet. Du får i så fall ett lösenord som gäller bara för dig. Webbansökan är vanligtvis öppen cirka en månad före sista ansökningsdag.

Oavsett vad som gäller i din kommun kan du alltid få hjälp och anvisningar av din studie- och yrkesvägledare.

1 ELLER 15 FEBRUARI

Många kommuner har sista ansökningsdag 1 eller 15 februari men det finns också kommuner som har andra ansökningstider. Kom ihåg att ta reda på vad som gäller där du bor.

UNDER APRIL MÅNAD

görs en preliminär antagning. Du har då möjlighet att ändra i ditt val av gymnasieutbildningar.

I BÖRJAN AV JUNI

sänder skolan ditt slutbetyg från årskurs 9 till antagningskansliet i din kommun.

OMKRING 1 JULI

är slutantagningen klar och du får ett besked hem i brevlådan och/eller via Internet. Du måste följa instruktionerna på antagningsbeskedet.

UNDER AUGUSTI MÅNAD

påbörjas reservantagningen.

ANTAGNINGSBESTÄMMELSER

Ditt slutbetyg i årskurs 9 är avgörande för antagningen. Dina betyg i de olika ämnena värderas enligt följande:

- A = 20 p
- B = 17,5 p
- C = 15 p
- D = 12,5 p
- E = 10 p
- F = 0 p

Man lägger ihop värdet av dina 16 bästa betyg. Du som läser moderna språk som språkval och har lägst betyget E får räkna detta som ett 17:e betyg. Observera att du i slutbetyget från grundskolan måste vara behörig till gymnasieskolan. Du kan läsa mer om vad som krävs på sidan 4.

För dig som inte går i grundskolan

Du får söka till en gymnasieutbildning om du kan påbörja utbildningen före 1 juli det år du fyller 20 år. Du får dock inte ha avslutat ett annat gymnasieprogram eller likvärdig utbildning.

LÖSENORD FÖR WEBBANSÖKAN ELLER BLANKETT

I december är det dags att skaffa ett lösenord för webbansökan eller en ansökningsblankett. Den kan du få hos närmaste gymnasieskola, vuxenutbildning eller antagningskansli.

Observera: Till ansökan måste du i en del kommuner bifoga bevittnad kopia av slutbetyget från grundskolan samt eventuella arbets- och praktikintyg.

Samtliga sökande rangordnas tillsammans, oavsett om de går i årskurs 9 vid ansöknings tillfället eller har avslutat grundskolan.

▶ Detta gäller för samtliga sökande

FRI KVOT

Du kan begära att provas i så kallad fri kvot. Du kan då hänvisa till exempelvis till medicinska eller sociala skäl.

Du måste dock fortfarande vara behörig att söka till gymnasieskolan.

DITT ANSVAR

Det är viktigt att du läser och följer instruktionerna på ditt antagningsbesked.

ATT SÖKA TILL EN ANNAN ORT

I vissa fall har du rätt att studera på utbildningar som ligger på andra orter än hemorten.

DU KAN SÖKA TILL EN ANNAN ORT OM:

- Du vill läsa ett nationellt program eller en nationell inriktning som inte finns där du bor. Detta gäller även om din kommun anordnar ett yrkesprogram enbart som lärlingsutbildning. Du kan då söka till en annan kommun som anordnar programmet skolförlagt.
- Du vill studera på någon av de utbildningar som har riksrekrytering. Du kan läsa mer på sidan 91.
- Du vill läsa vid en fristående gymnasieskola.
- Du vill studera vid ett riksiddrottsgymnasium. Läs mer under rubriken Idrott och studier på sidan 15.

Du kan även söka till en annan ort av andra orsaker. Det kan vara din sociala situation, bättre resväg eller att det finns en lokal utbildning utan riksrekrytering som du är intresserad av. I dessa fall har du ingen garanti att din ansökan beviljas.

REGIONALA ÖVERENSKOMMELSER

Det blir allt vanligare att kommuner som ligger i samma region (område) kommer överens om att eleverna ska kunna söka utbildningar i samtliga kommuner i regionen. Du får själv ta reda på vad som gäller där du bor. Din studie- och yrkesvägledare kan hjälpa dig.

▶ Frisök

Det finns ännu en möjlighet som kallas frisök som innebär att du i princip kan söka ett nationellt program var som helst. Du blir dock antagen först när samtliga behöriga sökande på den ort du söker till har blivit antagna. Det utgår inte heller något inackorderingstillägg.

Du kan även söka många särskilda varianter, nationellt godkända idrottsutbildningar eller lärlingsutbildning inom ett program där din hemkommun inte har någon lärlingsutbildning.

Det är alltid den mottagande kommunen som beslutar om den kan ta emot en elev.

STUDIEEKONOMI ▶ CSN.SE

Du som går på gymnasieskolan kan få studiehjälp till och med vårterminen det år då du fyller 20 år.

De belopp vi anger här gäller från våren 2021.

STUDIEBIDRAG

1.250 kr per månad. Bidraget kommer automatiskt och du behöver inte ansöka om det. Tänk på att för hög olovlig frånvaro (skolk) kan leda till indraget studiebidrag.

RESEERSÄTTNING

Du kan få reseersättning om din resväg till skola eller APL-plats är sex kilometer eller längre. Oftast utgår reseersättningen i form av exempelvis ett busskort. Du ansöker genom skolan.

EXTRA TILLÄGG

Du kan få mellan 285–855 kronor per månad. Tillägget prövas med hänsyn till din och dina föräldrars ekonomi och du måste ansöka om det hos CSN.

LÄRLINGSERSÄTTNING

Du som går en gymnasial lärlingsutbildning kan få ett bidrag på 1000 kronor per månad som ska täcka rese- och måltidskostnader då du är ute som lärling på en arbetsplats. Du ska uppfylla vissa krav för att få bidraget och du ansöker om det hos CSN.

INACKORDERINGSTILLÄGG

Om du, på grund av långa restider, måste flytta hemifrån, kan du ansöka om att få inackorderingstillägg.

Du som söker till en kommunal skola utanför den egna kommunen ska söka ditt inackorderingstillägg hos hemkommunen. Vilket belopp du får skiljer sig åt mellan olika kommuner. Du kan också söka inackorderingstillägg hos CSN. Det gäller dig som ska studera på en fristående gymnasieskola eller fristående gymnasiesärskola. Du måste ha minst två timmars resväg mellan hemmet och skolan. Beloppets storlek beräknas på avståndet mellan föräldrahemmet och skolan eftersom det även inkluderar bidrag till hemresor. Du kan få mellan 1.190–2.350 kr.

OBS! Det finns tillfällen då du inte får inackorderingstillägg även om du studerar på en annan ort:

- Om du läser en nationell inriktning eller nationellt program som finns på hemorten (s.k. frisök, läs mer ovan under "Att söka till en annan ort").
- Om du läser vid en fristående gymnasieskola och CSN anser att du kan läsa samma nationella program eller inriktning i hemkommunen (eller samverkanskommun).

STUDIEMEDEL

Studiemedel ("studielån") är ett alternativ när du fyllt 20 år. Studiemedel är uppdelat i en bidragsdel och en lånedel.

Skolk och studieekonomi

Skolk (olovlig frånvaro) kan leda till indraget studiebidrag och kan även göra så att du går miste om andra ersättningar från CSN. Även bidrag från försäkringskassan kan påverkas.

Vill du veta mer?

Kontakta kuratorn eller studie- och yrkesvägledaren på din skola. Detta är särskilt viktigt för dig som vill söka skolor på andra orter än hemorten.

HÖGSKOLEFÖRBEREDANDE PROGRAM

I gymnasieskolan finns 18 nationella program och 6 av dessa är högskoleförberedande program. Programmen har utformats för att ge en god grund för fortsatta studier efter gymnasieskolan.

- Ekonomiprogrammet
- Estetiska programmet
- Humanistiska programmet
- Naturvetenskapsprogrammet
- Samhällsvetenskapsprogrammet
- Teknikprogrammet

Högskoleförberedande examen

En gymnasieexamen är beviset för att du klarat av din gymnasieutbildning. För dig som läser ett högskoleförberedande program kallas denna examen högskoleförberedande examen.

Kraven för att få en högskoleförberedande examen är följande:

- Du måste ha betyg i kurser som omfattar 2.500 p
- Du måste ha lägst betyget E på kurser som omfattar minst 2.250 p
- Du måste ha lägst betyget E i kurserna svenska/svenska som andraspråk 1, 2, 3, engelska 5, 6 och matematik 1
- Du måste ha betyget E på ditt gymnasiearbete

Denna examen ger dig grundläggande behörighet till högskolan.

Fortsatta studier

De högskoleförberedande programmen förbereder dig för fortsatta studier på högskolor och universitet.

Du läser kurser i många olika ämnen och denna bredd ger dig en allmänbildning som du har stor nytta av i både studier och arbete. Undervisningen är också upplagd på ett sätt som påminner om högskolans sätt att arbeta. Du får lära dig att planera dina studier inför mer omfattande uppgifter som ska göras enskilt eller i grupp.

Du får också särskild behörighet till många utbildningar på högskolan, vilket är en stor fördel när du söker. Programmen ger dig också de största möjligheterna att få extra poäng för olika meritkurser när du söker till högskolan.

Du kan förutom högskolan även gå vidare till andra former av studier. Det finns utbildningar inom yrkeshögskolan som (trots namnet) riktar sig även till dig som läst dessa program. Det finns även utbildningar vid kompletterande skolor, folkhögskolor, med mera. Läs mer på sidorna 92–95.

KURSPLAN FÖR HÖGSKOLEFÖRBEREDANDE PROGRAM

1100–1250 POÄNG

GYMNASIEGEMENSAMMA ÄMNER

- ▶ Gemensamma för alla program.
- ▶ Du som läser ett högskoleförberedande program läser flera kurser i dessa ämnen och får på så sätt grundläggande behörighet till högskolan.
- ▶ Antalet kurser du läser i de olika ämnena beror på vilket högskoleförberedande program du väljer.

- Svenska/svenska som andraspråk, 300 p
- Engelska, 200 p
- Matematik, 100/200/300 p
- Idrott och hälsa, 100 p
- Historia, 50/100/200 p
- Samhällskunskap, 100/200 p
- Religionskunskap, 50 p
- Naturkunskap, 100 p

950–1100 POÄNG

KARAKTÄRSÄMNER

- ▶ Olika för varje program.
- ▶ Ger ditt program sin karaktär.

Programgemensamma ämnen

- Läser alla elever på ett visst program

Inriktningskurser

- Är gemensamma och alla elever på en viss inriktning läser dessa.
- Vanligast att du väljer inriktning till år 2.
- Till Estetiska programmet väljer du inriktning till år 1.

Programfördjupningar

- Är kurser du kan välja. Vilka du kan välja beror på vilket program du läser.
- Du kan rikta in dina studier på ett område som intresserar dig.
- Ger dig möjlighet att läsa kurser som ger dig särskild behörighet eller fler meritpoäng när du söker till högskolan.

100 POÄNG

GYMNASIEARBETE

Alla elever gör en större självständig arbetsuppgift – ett gymnasiearbete.

200 POÄNG

INDIVIDUELLT VAL

Här får du själv bestämma vilka ämnen/kurser du vill läsa.

TOTALT 2.500 POÄNG

YRKESPROGRAM

I gymnasieskolan finns 18 nationella program och 12 av dessa är yrkesprogram. Dessa program förbereder dig för ett yrkesliv och för fortsatta studier.

- Barn- och fritidsprogrammet
- Bygg- och anläggningsprogrammet
- El- och energiprogrammet
- Fordons- och transportprogrammet
- Försäljnings- och serviceprogrammet
- Hantverksprogrammet
- Hotell- och turismprogrammet
- Industritekniska programmet
- Naturbruksprogrammet
- Restaurang- och livsmedelsprogrammet
- VVS- och fastighetsprogrammet
- Vård- och omsorgsprogrammet

Yrkesexamen

En gymnasieexamen är beviset för att du klarat av din gymnasieutbildning. För dig som läser ett yrkesprogram kallas denna examen yrkesexamen.

Kraven för att få en yrkesexamen är följande:

- Du måste ha betyg i kurser som omfattar 2.500 p
- Du måste ha lägst betyget E på kurser som omfattar minst 2.250 p
- Du måste ha lägst betyget E i kurserna svenska/svenska som andraspråk 1, engelska 5 och matematik 1
- Du måste ha lägst betyget E på kurser inom de programgemensamma karaktärsämnena som omfattar minst 400 p
- Du måste ha betyget E på ditt gymnasiearbete

Denna examen ger dig grundläggande behörighet till yrkes-högskolan.

Arbetsplatsförlagt lärande, APL

Arbetsplatsförlagt lärande, APL, innebär att utbildningen flyttas från skolan till ett eller flera företag/arbetsplatser under ett antal veckor. Du får möta kunniga yrkesmänniskor som delar med sig av sina kunskaper och erfarenheter. Du lär dig sådant som är lättare att lära sig på en arbetsplats än i skolan.

Var du gör din APL beror naturligtvis på vilket program, vilken inriktning eller vilka kurser som du läser i skolan. APL ska omfatta minst 15 veckor av studietiden.

Lärlingsutbildning

I många kommuner kan du söka till en lärlingsutbildning. Det innebär att du studerar på ett yrkesprogram men är ute på en eller flera arbetsplatser minst halva tiden räknat från när lärlingsutbildningen börjar. Du ska få samma kunskaper som de elever som läser i skolan. Lärlingsutbildningen innebär alltså inte att du går en annan utbildning, utan enbart att du lär dig på ett annat sätt.

Du kommer till skolan för att läsa de gymnasiegemensamma ämnena och för att läsa de mer teoretiska kunskaperna som du behöver i ditt yrke.

Det skiljer sig mellan kommunerna hur många platser man har och inom vilka program. Kommunen kan ibland ordna lärlingsplatser inom program och inriktningar som inte finns på kommunens gymnasieskolor. Du kan också få fördjupa dig mot ett speciellt yrke där skolan inte kan anordna en skolförlagd utbildning.

Du kan söka gymnasial lärlingsanställning på det företag där du gör din APL. Det kan öka möjligheterna till anställning efter gymnasieskolan. Du kan också ansöka om lärlingsersättning från CSN. Det är ett bidrag som ska täcka vissa kostnader under din APL. Läs mer om lärlingsersättning på sid 9.

Yrkeshögskolan

Yrksexamen ger dig grundläggande behörighet till yrkeshögskolan. Där finns utbildningar med en blandning av yrkeskunskap och teoretiska studier.

Behörighet till högskolan

Du som läser ett yrkesprogram har alltid rätt att läsa de kurser som ger dig grundläggande behörighet till högskolan.

Du behöver läsa fler kurser i de gymnasiegemensamma ämnena för att få grundläggande behörighet till högskolan. Din gymnasieskola ska erbjuda dig möjligheten att läsa de kurser som du saknar. Detta gäller även för dig som går lärlingsutbildning.

För de flesta yrkesprogram är det följande kurser som gäller:

Svenska/svenska som andraspråk 2 och 3 (100 + 100 p) samt engelska 6 (100 p). Vilka kurser som gäller för varje yrkesprogram läser du om under respektive programsidor.

Du kan skaffa dig grundläggande behörighet på alla yrkesprogram inom ramen för de 2.500 poängen. Var noga då du väljer kurser om du siktar på fortsatta studier.

Andra alternativ

Du kan också söka folkhögskolans utbildningar, konst- och kulturutbildningar med mera. Läs mer på sidorna 92–93 och vid varje program.

KURSPLAN FÖR YRKESPROGRAM

600 POÄNG

GYMNASIEGEMENSAMMA ÄMNINGEN

- ▶ Gemensamma för alla program.
- Svenska/svenska som andraspråk, 100 p
- Engelska, 100 p
- Matematik, 100 p
- Idrott och hälsa, 100 p
- Historia, 50 p
- Samhällskunskap, 50 p
- Religionskunskap, 50 p
- Naturkunskap, 50 p

1.600 POÄNG

YRKESINRIKTADE KARAKTÄRSÄMNINGEN

- ▶ Olika för varje program
- ▶ Ger ditt program sin yrkeskaraktär.

Programgemensamma ämnen

- Läser alla elever på programmet.

Inriktningskurser

- Ger din inriktning sin karaktär.
- Du väljer oftast inriktning för år 2 (undantag finns).

Programfördjupningar

- Du kan välja paket av kurser riktade mot olika yrken eller yrkesområden.

100 POÄNG

GYMNASIEARBETE

Alla elever gör en större självständig arbetsuppgift – ett gymnasiearbete.

200 POÄNG

INDIVIDUELLT VAL

Här får du själv bestämma vilka ämnen/kurser du vill läsa.

TOTALT 2.500 POÄNG

EXEMPEL PÅ YRKEN FÖR YRKESPROGRAMMEN

Vart och ett av de tolv yrkesprogrammen kan leda till olika yrken och yrkesområden.

På denna sida ser du exempel på vilka yrken och områden som gymnasieskolans yrkesprogram förbereder för.

BARN- OCH FRITIDSPROGRAMMET

Inriktning: Fritid och hälsa

Bad- och sporthallspersonal, personal på idrotts- och fritidsanläggningar, personlig tränare

Inriktning: Pedagogiskt och socialt arbete
Barnskötare, elevassistent, Personlig assistent, stöd och service inom funktionshinderområdet, våktare

BYGG- OCH ANLÄGGNINGSPROGRAMMET

Inriktning: Anläggningsfordon
Anläggningsmaskinförare

Inriktning: Husbyggnad
Betongarbetare, glastekniker, golvläggare, murare, träarbetare/snickare, håltagare, plattsättare, stenmontör, ställningsbyggare, takmontör, undertaksmontör

Inriktning: Mark och anläggning
Beläggningsarbetare, bergarbetare, järnvägstekniker, väg- och anläggningsarbetare

Inriktning: Måleri
Byggnadsmålare

Inriktning: Plåtslageri
Byggnadsplåtslagare, ventilationsplåtslagare

EL- OCH ENERGIPROGRAMMET

Inriktning: Automation
Automationstekniker inom fastighet, industri eller process

Inriktning: Dator- och kommunikationsteknik
Elektronikproduktionstekniker, hemservicetekniker, nätverkstekniker

Inriktning: Elteknik
Distributionselektriker, installationselektriker, industrielektriker, järnvägstekniker – el och signal

Inriktning: Energiteknik
Driftoperatör – allmän, kraft- och värmepumpsteknik, vatten- och miljöteknik

FORDONS- OCH TRANSPORTPROGRAMMET

Inriktning: Karosseri och lackering
Bilskadereparatör, fordonslackerare

Inriktning: Lastbil och mobila maskiner
Lastbilmekaniker, maskinmekaniker, reservdelsspecialist

Inriktning: Personbil
Personbilmekaniker, reservdelsspecialist

Inriktning: Transport
Bussförare, lastbilsförare, budbilsförare

FÖRSÄLJNING- OCH SERVICEPROGRAMMET

Inga nationella inriktningar utan ger möjlighet till olika arbeten inom yrkesområdet:

Kundtjänstbiträde, marknadsassistent, personalassistent, redovisningsassistent, säljassistent, butikssäljare, företagssäljare, inköpsassistent, lagerarbetare

HANTVERKSPROGRAMMET

Inriktning: Finsnickeri
Båtbyggare, inredningssnickare, möbelsnickare, trä- och byggvaruhandel

Inriktning: Florist
Florist

Inriktning: Frisör, barberare och hår- och makeupstylist
Barberare, frisörsaspirant, hår- och makeupstylist

Inriktning: Textil design
Inköpsassistent, sömmerska, textil och konfektion

Inriktning: Övriga hantverk
Bössmakare, glasblåsare, guldsmed, juvelfattare, kakelugnsmakare, keramiker, sadelmakare, silversmed, skomakare, smed, sotare, tapetserare, timmerman, urmakare

HOTELL- OCH TURISMPROGRAMMET

Inga nationella inriktningar utan ger möjlighet till olika arbeten inom yrkesområdet:

Aktivitets- och eventvärd, konferensvärd, mötes- och eventplanerare, receptionist, turistinformation, våningsservice.

INDUSTRIEKNISKA PROGRAMMET

Inriktning: Driftsäkerhet och underhåll
Automationsmekaniker, servicemekaniker, underhållstekniker

Inriktning: Processteknik
Industrilackerare, laboratorietekniker inom kemisk industri, processoperatör – Kemi

Inriktning: Produkt och maskinteknik
CNC-operatör metall, CNC-operatör trä, gjutare, låssmed, maskinsnickare, sågverksooperatör, verktygsmakare

Inriktning: Svetsteknik
Internationell svetsare, svetsare

NATURBRUKSPROGRAMMET

Inriktning: Djurvård
Arbete med hund, djurvårdare inom djurens hälso- och sjukvård, djurvårdare inriktning forskningsdjur,

Inriktning: Hästhållning
Hästkötare med inriktning mot ridning, hästkötare med inriktning mot trav.

Inriktning: Naturturism
Naturguidning

Inriktning: Lantbruk
Arbete med lantbrukets växtodling, Arbete med lantbruksdjur, arbete med lantbruksmaskiner

Inriktning: Skogsbruk
Fiske- och vattenvård, jakt- och viltvård, skogsvårdare, skogsmaskinförare, arbete med skogsmaskinservice

Inriktning: Trädgård
Trädgårdsarbetare med inriktning mot trädgårdsanläggning, trädgårdsarbetare med inriktning mot skötsel av utemiljöer, trädgårdsarbetare med inriktning mot frilandsodling, trädgårdsarbetare med inriktning mot växthusodling

RESTAURANG- OCH LIVSMEDELSPROGRAMMET

Inriktning: Bageri och konditori
Bagare och konditor

Inriktning: Kök och servering
Kock, servitör/servitris

VVS- OCH FASTIGHETSPROGRAMMET

Inriktning: Fastighet
Fastighetstekniker

Inriktning: Kyl- och värmepumpsteknik
Kyl- och värmepumpsmontör

Inriktning: Ventilation
Ventilationsmontör

Inriktning: VVS
VVS-montör, industrirörmontör, isoleringsmontör

VÅRD- OCH OMSORGSPROGRAMMET

Inga nationella inriktningar utan ger möjlighet till olika arbeten inom yrkesområdet:

- Arbete på vårdavdelning inom somatisk och psykiatrisk vård
- Arbete på vårdcentral
- Arbete inom hemsjukvård
- Arbete på särskilt boende
- Arbete på ett gruppboende
- Arbete i daglig verksamhet
- Arbete inom socialpsykiatri
- Arbete inom hemtjänsten
- Arbete som personlig assistent

IDROTT OCH STUDIER

Det finns flera möjligheter för dig som vill kombinera gymnasiestudier med en satsning på elitidrott.

Du kan söka till ett riksidrottsgymnasium (RIG) oavsett var du bor.

Det finns också så kallade nationellt godkända idrottsutbildningar (NIU) som är tänkta att vara mer regionala. Du har större möjligheter att bo kvar hemma. Dessa utbildningar är inte riksrekryterande men omfattas av frisök.

I båda dessa fall har skolan ett nära samarbete med ett specialidrottsförbund. Utbildningarna är till för dig som vill göra en elitsatsning.

Du går oftast i en vanlig klass tillsammans med andra elever som inte är idrotts-elever. Skolan anpassar ditt schema så att du får möjlighet att satsa på din specialidrott.

ANSÖKAN TILL RIG OCH NIU

Ansökan till RIG görs genom ditt specialidrottsförbund som avgör om den beviljas eller inte. Tänk på att sista ansökningsdag kan vara redan den 15 oktober. Det är bra att vara ute i god tid.

NIU har ofta samma sätt att ta in eleverna, men det kan vara olika på skilda orter. Det kan också gälla andra datum.

Du ska dessutom söka till gymnasieskolans program. Denna ansökan gör du samtidigt med alla andra elever i din kommun.

OBS! Du behöver vara slutligt antagen till både sökt idrott och sökt gymnasieprogram för att kunna börja dina studier på RIG eller NIU.

VAR AKTIV

Du som är intresserad av dessa utbildningar bör så snart som möjligt kontakta ditt specialidrottsförbund och skaffa dig information om dina möjligheter.

KURSER I SPECIALIDROTT

Oavsett om du studerar på RIG eller NIU läser du 200 poäng i ämnet specialidrott inom programfördjupningarna och 200 poäng inom individuellt val. Du kan även läsa 300 poäng som utökad program.

Riksidrottsgymnasier

IDROTT

Amerikansk fotboll
Badminton
Basketboll
Bordtennis
Bowling
Brottning
Curling
Cykel
Friidrott

KOMMUN

Uppsala
Göteborg, Uppsala
Mark, Luleå
Köping
Nässjö
Arboga, Klippan
Härnösand
Skara
Falun, Göteborg, Karlstad, Malmö, Sollentuna, Umeå, Växjö
Helsingborg, Uppsala
Göteborg
Umeå
Lindesberg
Nyköping
Haninge
Stenungsund
Eksjö, Hallsberg, Mora, Sandviken
Bollnäs, Söderhamn
Jönköping
Lerum, Motala
Helsingborg, Jönköping
Gällivare, Malung-Sälen, Mora, Sollefteå, Torsby, Åre
Sollefteå, Torsby
Sävsjö
Båstad
Motala
Falköping

Golf
Handboll
Innebandy
Judo
Kanat
Karate
Motorcykel
Orientering

Parasport
Rodd
Segling
Simning
Skidor

Skidskytte
Skyttesport
Tennis
Triathlon
Volleyboll

RIKSGYMNASIER MED ANPASSAD UTBILDNING

På flera orter i landet finns det riksgymnasieverksamhet, Rg, för elever med funktionsnedsättningar. Riksgymnasiet är inte namnet på en skola, utan undervisningen är lokaliserad till kommunens gymnasieskolor.

För dig som är svårt rörelsehindrad och under 21 år finns det en laglig rätt till anpassad gymnasieutbildning. Riksgymnasieplatser finns på fyra orter: Göteborg, Kristianstad, Stockholm och Umeå. Du garanteras en anpassad gymnasieundervisning och omvårdnadsinsatser som elevhemsboende, behandling och träning.

Riksgymnasier för döva, RGD, och för hörselskadade, RGH, är lokaliserat på flera gymnasieskolor i Örebro. Samtliga skolor har också hörande elever. Eleverna på riksgymnasiet undervisas i små egna klasser – på teckenspråk för de döva eleverna och på svenska för de hörselskadade. Undervisningen följer samma kursplaner som övriga gymnasieskolan och eleverna erbjuds samma utbildningsutbud. Utbildningarna är treåriga men kan förlängas med ett år om det finns särskilda skäl.

Det finns också utbildningar för elever inom gymnasiesärskolan.

ANSÖKAN OCH INFORMATION

Du ansöker om plats senast i mitten av januari det år du vill börja. Så långt det är möjligt får du en plats på den ort dit du sökt.

Kontakta

Du kan få information om Riksgymnasierna på flera sätt. Du ska i första hand ta kontakt med studie- och yrkesvägledaren på din egen skola. Du kan även ta direktkontakt.

Specialpedagogiska myndigheten

www.spsm.se
Tel. 010-473 50 00

Riksgymnasiet för rörelsehindrade

www.rgrh.nu

Riksgymnasierna i Örebro för döva och hörselskadade

www.orebro.se/riksgymnasiet

GYMNASIESÄRSKOLAN

Utbildningen på gymnasiesärskolan är fyraårig och ska leda till personlig utveckling och förbereda dig för arbete, studier eller annan sysselsättning. När du är klar får du ett gymnasiesärskolebevis som visar vad du lärt dig och vilka erfarenheter du fått under utbildningen.

Du utbildar dig på något av de nationella programmen eller på det individuella programmet. Du får nya kunskaper och erfarenheter inom flera områden och får arbeta både teoretiskt och praktiskt med olika uppgifter. Du arbetar på egen hand eller med andra elever. Utbildningen sker mestadels på skolan men ibland även på en arbetsplats utanför skolan. I många kommuner finns skolan i samma lokaler som den vanliga gymnasieskolan.

NATIONELLA OCH INDIVIDUELLA PROGRAM

På de nationella programmen finns ämnen som alla elever läser – gymnasiesärskolegemensamma ämnen. Då läser du engelska, estetisk verksamhet, historia, idrott och hälsa, matematik, naturkunskap, religionskunskap, samhällskunskap samt svenska/svenska som andraspråk.

Inom varje program finns också programgemensamma ämnen samt kurser inom individuella valet och programfördjupningarna. Dessutom ingår 22 veckor arbetsplatsförlagt lärande (APL) och ett avslutande gymnasiesärskolearbete.

På det individuella programmet är undervisningen utformad efter dina behov och du får kunskaper inom olika ämnesområden. Skolan beslutar om en elev även får läsa ämnen från nationella program. Du kan få göra praktik på någon arbetsplats.

ANDRA UTBILDNINGAR

Det kan även finnas möjlighet för dig att söka en lärlingsutbildning, särskild variant eller något av gymnasieskolans introduktionsprogram. Prata med din studie- och yrkesvägledare om du vill veta mer.

ANSÖKAN

Du som söker till gymnasiesärskolan lämnar din ansökan till hemkommunen. Det program som du vill läsa kan finnas i din hemkommun eller på annan ort. Om du behöver skolskjuts eller måste flytta och bo inackorderad i skolkommunen kan du få stöd för det. Prata med din studie- och yrkesvägledare om du vill veta mer.

Individuella programmet

Individuella programmet är en utbildning som utformas efter dina behov och ska förbereda dig för ett självständigt liv och för en framtida sysselsättning. Du läser olika ämnesområden och kan få praktisera på en arbetsplats.

Du lär dig att få ett fungerande vardagsliv och samhällsliv, att utveckla din språkliga förmåga, hur du använder och har nytta av matematiken i din vardag, hur du kan sköta din vardagsekonomi, ditt boende och din hälsa, att uttrycka dig i bild, dans, musik och teater, att förstå och använda den engelska du möter i din vardag, att prata om frågor som handlar om dig och ditt liv.

Nationella program

PROGRAMMET FÖR ADMINISTRATION, HANDEL OCH VARUHANTERING

Du lär dig olika arbetsuppgifter som förekommer i affärer och på kontor. Du ska även lära dig att möta kunder, ta emot och ordna med varor samt använda vanliga datorprogram.

PROGRAMMET FÖR ESTETISKA VERKSAMHETER

Du lär dig och får prova på olika typer av konst och kultur. Det kan vara att skapa med färg och form eller att uppträda med musik, teater med mera.

PROGRAMMET FÖR FASTIGHET, ANLÄGGNING OCH BYGGNATION

Du lär dig det som krävs för att reparera och sköta om hus och fastigheter. Du lär dig att arbeta med olika verktyg och maskiner.

PROGRAMMET FÖR FORDONSVÅRD OCH GODSHANTERING

Du lär dig hur man arbetar med fordonsservice, hjul- och däckservice och olika typer av reparationer.

PROGRAMMET FÖR HANTVERK OCH PRODUKTION

Du kan välja de hantverkstekniker som skolan erbjuder. Du lär dig grunderna i ett hantverksyrke och får kunskaper om verktygsanvändning och olika material.

PROGRAMMET FÖR HOTELL, RESTAURANG OCH BAGERI

Du lär dig arbetsmomenten i ett kök eller på ett hotell. Du lär dig att möta gäster, baka och laga mat, servera, städa och göra fint.

PROGRAMMET FÖR HÄLSA, VÅRD OCH OMSORG

Du lär dig möta människor i olika åldrar som behöver vård och omsorg men ibland också kost- eller träningsråd.

PROGRAMMET FÖR SAMHÄLLE, NATUR OCH SPRÅK

Du lär dig inom flera ämnen som till exempel handlar om människan och samhället nu och förr i tiden, kultur och religion i olika länder, kommunikation och språk.

PROGRAMMET FÖR SKOG, MARK OCH DJUR

Du får lära dig om djurvård, jordbruk, skogsbruk eller trädgårdsskötsel. Det handlar om vår miljö, nu och i framtiden.

Vem har rätt att gå i gymnasiesärskolan?

Du kan söka till en utbildning inom gymnasiesärskolan om du har gått ut grundsärskolan eller tillhör målgruppen för särskolan.

Hemkommunen gör en utredning som visar om en elev tillhör målgruppen.

Utbildningarna inom gymnasiesärskolan är utformade för att du ska få den hjälp du behöver för att utvecklas och få ett så bra liv som möjligt som vuxen.

BARN- OCH FRITIDSPROGRAMMET **BF**

▶ INRIKTNINGAR

Fritid och hälsa

Pedagogiskt och socialt arbete

För dig som...

vill arbeta med barn, ungdomar och vuxna.

Du kan till exempel arbeta:

- inom idrotts- och fritidsverksamheter för alla åldrar
- inom barn- och skolbarnsomsorgen, t.ex. förskolor
- i en förening som behöver ledare och tränare
- på fritidsgårdar och fritidsverksamhet för elever i skolan
- med människor som har en funktionsnedsättning och kan behöva hjälp för att leva ett aktivt liv. Det kan vara i skolan, i hemmet eller under den övriga fritiden.
- som väktare inom bevakningsområdet

Du får även grunden för fortsatta studier till andra yrken där kunskaper om människan är av stort värde.

Du lär dig...

hur vi människor utvecklas genom livet. Du får kunskaper om hur vi lär oss olika saker. Ute i arbetslivet planerar och leder du aktiviteter för både barn och vuxna. Här ingår även att vara ett stöd för människor med funktionsnedsättningar. För att klara allt detta får du under utbildningen utveckla dina ledaregenskaper.

▶ TÄNK PÅ!

Arbete med andra människor

Du är den som leder och organiserar verksamheten och får då vara i centrum för andra människors uppmärksamhet.

Lyft och obekväma arbetsställningar

Om du har problem med rygg eller knän bör du tala med skolhälsovården.

Killar och tjejer

Detta gäller framför allt om du vill arbeta med barn och ungdomar. De behöver både män och kvinnor som förebilder när de växer upp.

LEDARSKAP OCH MÄNNISKOKUNSKAP

Du får kunskap om barn och ungdomars utveckling och om hur vi lär oss olika saker. Det är viktigt att du förstår och respekterar att vi människor har olika behov.

Du utvecklar dina ledaregenskaper och lär dig planera, organisera och leda en mängd olika aktiviteter.

DU FÅR UTVECKLA DIG SJÄLV

Du får pröva olika fritidsaktiviteter inom till exempel idrott, kultur och friluftsliv. Du utvecklar din fantasi och din skapande förmåga. Redan i skolan lär du dig att ta ansvar, att vara aktiv och att kunna samarbeta. Du ska också förstå vikten av att äta rätt, motivera och hur valet av livsstil påverkar hälsan.

VI MÄNNISKOR ÄR OLIKA

Du får lära dig att ordna aktiviteter för människor med skilda åldrar och behov. Det kan gälla barn i förskolan, barn och ungdomar i skolan eller som ledare inom olika fritidsaktiviteter. Du ska också kunna möta och stödja människor som har olika funktionsnedsättningar.

HÖGSKOLESTUDIER

Programmet är yrkesinriktat men du har möjlighet att genom dina val av kurser få grundläggande behörighet till högskolan inom ramen för programmet. Många skolor kommer att erbjuda "paket" av kurser för elever som har dessa planer.

Fritid och hälsa

Du får arbeta med människor i alla åldrar, även om tonvikten är mot barn och ungdomar.

Du lär dig hur man utformar fritids- och friskvårdsverksamhet så att så många som möjligt känner sig välkomna. Du får lära dig att arbeta för att förbättra din och andra människors hälsa.

På bad- och idrottsanläggningar kan du få hjälpa till att planera och leda olika aktiviteter. I en simhall kan du även få delta i simskoleverksamheten. Andra exempel på arbetsplatser är gym, idrottshallar, tennishallar och skid-anläggningar. Du kan även arbeta inom någon förening som ledare eller tränare.

Exempel på yrken:

Bad- och sporthallspersonal, personal på idrotts- och fritidsanläggningar, personlig tränare.

Pedagogiskt och socialt arbete

Du förbereder dig för arbete med barn i olika skolverksamheter, alternativt för arbete inom funktionshinderområdet eller bevakningsområdet.

Du lär dig att leda olika aktiviteter för barnen samt att vara med och planera verksamheten. Genom olika aktiviteter som att rita, måla, snickra, läsa och sjunga uppmuntrar du barnens skapande förmåga.

Du får lära dig om vilket stöd och hjälp som kan ges till människor som har funktionsnedsättningar eller människor med sociala problem.

Du får också möjlighet att inrikta dig mot arbete inom bevakning och tillsyn.

Exempel på yrken:

Barnskötare, elevassistent, personlig assistent, stöd och service inom funktionshinderområdet, väktare.

Särskilda varianter

Skolor har rätt att ansöka om att få starta så kallade särskilda varianter. Det är inriktningar som avviker från de nationella inriktningarna. Särskilda varianter kan ha egna behörighetskrav och egna antagningsbestämmelser. De kan även vara riksrekryterande, vilket innebär att du kan söka dem oavsett var du bor.

Du kan läsa mer om detta på sidan 91.

ARBETSPLATSFÖRLAGT LÄRANDE

Minst 15 veckor av utbildningstiden är arbetsplatsförlagt lärande, APL. Du får vanligtvis göra APL under flera olika perioder.

Du kan få vara på till exempel en fritidsgård, förskola, skola, inom idrottsverksamhet eller liknande. Du deltar i den dagliga verksamheten och får även själv ta hand om olika aktiviteter.

LÄRLINGSUTBILDNING

I vissa kommuner kan du läsa programmet som lärlingsutbildning. Du är då ute i arbetslivet minst halva studietiden räknat från det läsår lärlingsutbildningen börjar. Du måste själv ta reda på om detta erbjuds på de gymnasieskolor dit du söker. Du kan läsa mer om lärlingsutbildning på sidan 12.

▶ VAL

Du väljer inriktning

Detta sker vanligtvis inför år 2.

Du väljer kurser inom programfördjupningarna

Du kan ofta välja mellan skilda paket av kurser riktat mot olika yrken eller fortsatta studier.

Du väljer kurser inom det individuella valet

Vissa skolor vill att du gör dessa val redan inför år 1, men det vanligaste är att du får göra valet inför år 2. Vilka kurser och ämnen du kan välja mellan skiljer sig från skola till skola. Du kan alltid välja de kurser som ger dig grundläggande behörighet till högskolan.

STUDIEVÄGSKODER

BARN- OCH
FRITIDSPROGRAMMET - BF

Inriktningar:

Fritid och hälsa - BFFRI

Pedagogiskt och socialt arbete - BFPEA

Efter gymnasieskolan

Programmet är inriktat mot arbete med människor. Du kan arbeta inom fritidsverksamheter för alla åldrar, inom barn- och skolbarnsomsorgen eller med människor som har funktionsnedsättningar eller en svår social situation.

Du kan välja kurser med inriktning på ett visst yrke, men om du ändrar dig är du inte låst vid ditt tidigare val av yrke. Programmet ger dig en bred utbildning som är en bra grund för alla de yrken som finns inom området.

FORTSATT STUDIER

Yrkesexamen ger dig grundläggande behörighet till yrkeshögskolan. Inom yrkeshögskolan finns flera utbildningar inom de pedagogiska och sociala områdena och inom fritids- och friskvårdssektorn.

Du läser svenska/svenska som andraspråk inom programgemensamma ämnen. Om du vill få grundläggande behörighet till högskolan måste du ha yrkesexamen med godkänt betyg i kurserna svenska 3/svenska som andraspråk 3 och engelska 6. Kursen i svenska kan skolan erbjuda dig att läsa inom programfördjupningarna och du kan läsa båda kurserna inom individuellt val eller som utökat program.

Om du vill läsa vidare till exempelvis förskollärare, fritidspedagog eller lärare kan det krävas fler kurser i andra ämnen, till exempel matematik. Många skolor erbjuder ”paket” av kurser för dig som vill fortsätta läsa på högskolan.

Många kommuner har utbildningar inom den kommunala vuxenutbildningen riktade mot arbete som barnskötare, elevassistent och pedagogisk assistent.

Du kan läsa mer om dina möjligheter till fortsatta studier på sidorna 92–95.

PROGRAMÖVERSIKT

Gymnasiegemensamma ämnen, 600 p

- Engelska 5, 100 p
- Historia 1a1, 50 p
- Idrott och hälsa 1, 100 p
- Matematik 1a, 100 p
- Naturkunskap 1a1, 50 p
- Religionskunskap 1, 50 p
- Samhällskunskap 1a1, 50 p
- Svenska 1/svenska som andraspråk 1, 100 p

Programgemensamma ämnen, 700 p

- Hälsopedagogik, 100 p
- Naturkunskap 1a2, 50 p
- Kommunikation, 100 p
- Lärande och utveckling, 100 p
- Människors miljöer, 100 p
- Pedagogiskt ledarskap, 100 p
- Samhällskunskap 1a2, 50 p
- Svenska 2/svenska som andraspråk 2, 100 p

Inriktningar, 300 p

Programfördjupningar, 600 p

Gymnasiearbete, 100 p

Individuellt val, 200 p

TOTALT: 2.500 POÄNG

INRIKTNINGAR, 300 p

Fritid och hälsa

- Fritids- och friskvårdsverksamheter, 200 p
- Fritids- och idrottskunskap, 100 p

Pedagogiskt och socialt arbete

- Pedagogiskt arbete, 200 p
- Socialt arbete 1, 100 p

PROGRAMFÖRDJUPNINGAR, 600 p

Skolan kan erbjuda dig kurser inom följande ämnen:

Aktiviteter och värdskap, brand, bevakning och säkerhet, dansorientering, digitalt skapande, entreprenörskap, engelska, estetisk kommunikation, eventteknik, fritids- och friskvårdsverksamheter, fritids- och idrottskunskap, grundläggande vård och omsorg, historia, hälsa, idrott och hälsa, juridik, konferens och evenemang, larm och säkerhetsteknik, massage, matematik, mediekommunikation, musik, naturguidning, naturkunskap, pedagogik, pedagogiskt arbete, programmering, psykologi, reseproduktion och marknadsföring, socialt arbete, sociologi, specialpedagogik, svenska/svenska som andraspråk, tillämpad programmering, träningslära, yttre miljö

EXEMPEL PÅ YRKESUTGÅNGAR

= paket av kurser riktade mot olika yrkesområden

Samtliga yrkesutgångar innehåller en kurs i entreprenörskap.

Du utvecklar din kreativa förmåga och lär dig att genomföra och ta ansvar för olika projekt.

Fritid och hälsa

- Bad/sporthallspersonal
- Personal inom idrotts- och fritidsanläggningar
- Personlig tränare

Pedagogiskt och socialt arbete

- Barnskötare
- Elevassistent
- Personlig assistent
- Stöd och service inom funktionshinderområdet
- Väktare

Du hittar mer information om vilka kurser du kan läsa inom de olika yrkesområdena på www.programvaljaren.se.

Kurser som ska erbjudas inom individuellt val, 200 p

- Engelska 6, 100 p*
- Svenska 3/svenska som andraspråk 3, 100 p*
- Kurser inom idrott och hälsa
- Någon/några estetiska kurser

* Dessa kurser tillsammans med yrkesexamen ger dig grundläggande behörighet till högskolan. Kursen i svenska/svenska som andraspråk kan du även läsa inom programfördjupningar.

BYGG- OCH ANLÄGGNINGSPROGRAMMET **BA**

INRIKTNINGAR

- Anläggningsfordon
- Husbyggnad
- Mark och anläggning
- Måleri
- Plåtslageri

För dig som...

vill arbeta inom något av de många yrken som finns inom bygg- och anläggningsbranschen. Du kan exempelvis utbilda dig till anläggningsförare, byggnadsträarbetare (snickare), betongarbetare, byggnadsmålare, byggnadsplåtslagare, glastekniker, golvläggare, murare eller väg- och anläggningsarbetare.

Efter gymnasieskolan är det vanligt att arbeta som lärling för att få mångsidig yrkesträning och bli skicklig som byggnadsarbetare.

Du lär dig...

till exempel snickeri, anläggningsarbete, att köra anläggningsfordon, målning, plåtslageri och betongarbeten. I yrkesteorin kommer du att läsa ritningar samt lära dig egenskaper hos olika material. Alla ämnen är viktiga! Har du inte lägst betyg E från alla kurser som ingår i programmet, även i de gymnasiesammansamma ämnena, blir det problem att få arbete med lärlingsavtal efter utbildningen.

Du behöver kunna arbeta självständigt och vara häändig, ha sinne för färg och form och inte vara rädd för höjder eller obeväna arbetsförhållanden.

▶ TÄNK PÅ!

Du bör vara händig och noggrann

Även samarbetsvilja och kreativitet är viktigt. Alla byggyrken kräver att du kan läsa och förstå instruktioner och ritningar, göra beräkningar och tolka mätresultat.

Olika väderförhållanden och höga höjder

Du får räkna med att arbeta ute även under vintern liksom i regnväder. En hel del arbete utförs på höga höjder. Du får inte ha anlag för svindel eller krampsjukdomar.

Lösningsmedel, tunga lyft och obekväma arbetsställningar

Om du har problem med rygg, knän eller allergier bör du tala med skolläkaren. Under utbildningen får du lära dig arbeta så att du undviker yrkesskador.

HUS OCH ANLÄGGNING

Programmet innehåller många olika yrkesutbildningar som har gemensamt att du gör din del av arbetet i ett bygg- eller anläggningsprojekt, till exempel vid nyproduktion, ombyggnad och renovering.

Samtliga elever får en gemensam grund. Du får pröva på att mura och armera och att utföra betong-, trä-, måleri-, plåt- och anläggningsarbeten. Detta hjälper dig att välja inriktning och specialisering men kunskaper inom flera olika områden kan även underlätta för dig att få arbete efter utbildningen.

I yrkesteorin lär du dig bland annat skyddsföreskrifter, yrkesräkning, mätteknik, grundläggande ritningsläsning och olika material och verktyg.

Du får också kunskaper om arbetsmiljöfrågor och hur du ska arbeta för att undvika skador och olyckor.

LAGARBETE MED ANSVAR

Oavsett vilken inriktning du väljer arbetar du ofta i lag med andra elever. Du ska kunna följa ritningar och instruktioner. Du får lära dig bygga rationellt, säkert och miljömässigt hållbart. Både delat och eget ansvar är viktigt för alla som arbetar inom byggbranschen.

Anläggningsfordon

Du får lära dig köra de fordon som används vid byggen och anläggningsarbeten. Här ingår grunderna om markarbeten och trafik-kunskap.

Du lär dig hantera olika jordförflyttande anläggningsmaskiner som till exempel grävmaskin, lastmaskin och väghyvel. Du får tekniska kunskaper om maskinerna och deras speciella användningsområden. Det är också viktigt att kunna trafiksäkerhet och miljöpåverkan.

Du kan välja kurser inom programfördjupningar som lär dig mer om lednings- och vägbyggnad.

Exempel på yrken:
Anläggningsmaskinförare.

Husbyggnad

Denna inriktning innehåller många möjligheter till specialisering.

Du får lära dig alla slags snickeriarbeten som förekommer vid byggnation.

Du får arbeta med att armera, gjuta och efterbehandla betong samt att montera färdiga betongelement. Som murare arbetar du med att mura fasader och öppna spisar, sätta kakel samt lägga golvplattor. Du kommer också att mura upp och putsa väggar.

Du kan fördjupa dig genom att välja kurser inom betongkonstruktioner, CAD, mur- och putsverk, träkonstruktioner eller olika specialyrken.

Exempel på yrken:
Betongarbetare, glastekniker, golvläggare, murare, träarbetare (snickare), olika specialyrken som håltagare, plattsättare, stenmontör, ställningsbyggare, takmontör och undertaksmontör.

Mark och anläggning

Ett anläggningsprojekt kan vara en park, en väg, en tunnel men också ett ledningsnät för dränering, telekommunikation eller fjärrvärme.

Du lär dig olika markarbeten som görs före och efter ett bygge. Det kan handla om markarbeten för husgrunder, ledningsnät eller anläggning av parker och trädgårdar. Här ingår kunskaper om olika materials hållfasthet, packningsförmåga, dräneringsegenskaper med mera.

Du har många möjligheter till fördjupning mot områden som bergshantering, gaturum och parker, trädgårdsanläggningar och väg-arbeten.

Exempel på yrken:
Beläggningsarbetare, bergarbetare, järnvägstekniker, väg- och anläggningsarbetare.

Måleri

Du får lära dig mycket om färger och olika material, var och hur man använder dem och att blanda och nyansera färger. Spackling, slipning och annat underarbete är en del i undervisningen.

Inom byggnadsmåleri kommer du att måla fasader, fönster och betonggrunder utomhus. Du målar lister, tak, väggar och snickerier inomhus. Du kommer också att få sätta upp tapeter och andra väggbeklädnader och kanske spänna tak, lära dig äldre målningstekniker och dekorativt måleri.

Exempel på yrken:
Byggnadsmålare.

Plåtslageri

Du lär dig byggnadsplåtslageri, ventilationsteknik, svetsning och lödning.

Du får tillverka plåt detaljer för olika ändamål och montera dessa. Här ingår även att kunna metoder som används för att sammanfoga och skära i metaller.

Byggnadsplåtslagaren tillverkar ofta olika typer av plåt detaljer från plan plåt som sedan monteras. Det kan vara huvar, bleck och rännor för tätning och garnering eller avledning av vatten. Du får också lära dig att lägga plåttak.

Utbildar du dig till ventilationsplåtslagare får du tillverka och montera plåttrummor och andra delar till ventilationssystem.

Exempel på yrken:
Byggnadsplåtslagare, ventilationsplåtslagare.

Särskilda varianter

Skolor har rätt att ansöka om att få starta så kallade särskilda varianter. Det är inriktningar som avviker från de nationella inriktningarna, till exempel inom bergteknik (bergsprängning) och järnvägsteknik. Särskilda varianter kan ha egna behörighetskrav och egna antagningsbestämmelser. De kan även vara riksrekryterande, vilket innebär att du kan söka dem oavsett var du bor.

Du kan läsa mer om detta på sidan 91.

ARBETSPLATSFÖRLAGT LÄRANDE

Minst 15 veckor av utbildningstiden är arbetsplatsförlagt lärande, APL. Du får vanligtvis göra APL under flera olika perioder. Du får komma ut på nybyggen, verkstäder, anläggningsarbeten eller renoveringar och får följa arbetsplatsens tider. Du får praktiskt använda de kunskaper du lärt dig i skolan.

LÄRLINGSUTBILDNING

I vissa kommuner kan du läsa programmet som lärlingsutbildning. Du är då ute i arbetslivet minst halva studietiden räknat från det läsår lärlingsutbildningen börjar. Du måste själv ta reda på vad som erbjuds på de gymnasieskolor dit du söker. Du kan läsa mer om lärlingsutbildning på sidan 12.

▶ VAL

Du väljer inriktning

Detta val sker vanligtvis inför år 2.

Du väljer kurser inom programförjdjupningarna

Du kan ofta välja mellan olika paket av kurser riktat mot skilda yrken.

Du väljer kurser inom det individuella valet

Vissa skolor vill att du gör dessa val redan inför år 1, men det vanligaste är att du får göra valet inför år 2. Vilka kurser och ämnen du kan välja mellan skiljer sig från skola till skola. Du kan alltid välja de kurser som ger dig grundläggande behörighet till högskolan.

STUDIEVÄGSKODER

BYGG- OCH
ANLÄGGNINGSPROGRAMMET - BA

Inriktningar:

Anläggningsfordon - BAANL
Husbyggnad - BAHUS
Mark och anläggning - BAMAR
Måleri - BAMAL
Plåtslageri - BAPLA

Efter gymnasieskolan

Inom branschen finns företag av alla storlekar. En del byggnadsarbetare bor och arbetar borta under veckorna och reser bara hem till helgerna. Det finns också möjligheter att söka arbete utomlands.

Nya material och nya sätt att arbeta kräver att byggnadsarbetaren lär sig nya tekniker och arbetsuppgifter. Utvecklingen går mot att de som arbetar med husbyggnad får flera arbetsuppgifter inom sitt yrkesområde och får arbeta med både mureri, snickeri och betongarbeten.

Efter gymnasieskolan har du en lärlingsperiod som omfattar 2.000–4.000 timmar (2–3 år). Under tiden är du anställd med lön enligt ett lärlingsavtal. Det är först när du gjort din tid som lärling som du är färdigutbildad och får fullt betalt.

FORTSATTA STUDIER

Yrkesexamen ger dig grundläggande behörighet till yrkeshögskolan. Där finns yrkesutbildningar inom olika områden som innehåller både teori och praktik.

Om du vill få grundläggande behörighet till högskolan måste du ha yrkesexamen med godkänt betyg i kurserna svenska/svenska som andraspråk 2 och 3 och engelska 6. Kursen svenska/svenska som andraspråk 2 kan skolan erbjuda dig att läsa inom programförjdjupningarna och kurserna engelska 6 och svenska/svenska som andraspråk 3 kan du läsa inom individuellt val. Du kan även läsa någon eller några av dessa kurser som utökat program.

Du kan också behöva komplettera med kurser i fysik, kemi och matematik om du vill söka en teknisk utbildning, till exempel en ingenjörutbildning.

Du kan läsa mer om fortsatta studier på sidorna 92–95. Där finns till exempel information om antagningsreglerna till högskolan.

PROGRAMÖVERSIKT

Gymnasiegemensamma ämnen, 600 p

- Engelska 5, 100 p
- Historia 1a1, 50 p
- Idrott och hälsa 1, 100 p
- Matematik 1a, 100 p
- Naturkunskap 1a1, 50 p
- Religionskunskap 1, 50 p
- Samhällskunskap 1a1, 50 p
- Svenska 1/svenska som andraspråk 1, 100 p

Programgemensamma ämnen, 400 p

- Bygg och anläggning 1, 200 p
- Bygg och anläggning 2, 200 p

Inriktningar, 400–900 p

Programförjdjupningar, 300–800 p

Gymnasiearbete, 100 p

Individuellt val, 200 p

TOTALT:
2.500 POÄNG

INRIKTNINGAR, 400–900 p

Anläggningsfordon, 900 p

- Anläggningsförare - process, 100 p
- Anläggningsförare 1, 200 p
- Anläggningsförare 2, 200 p
- Anläggningsförare 3, 200 p
- Anläggningsförare 4, 200 p

Husbyggnad, 700 p

- Husbyggnadsprocessen, 200 p
- Husbyggnad 1, 100 p
- Husbyggnad 2, 200 p
- Husbyggnad 3 - ombyggnad, 200 p

Mark och anläggning, 500 p

- Anläggningsprocessen, 200 p
- Anläggning 1, 100 p
- Anläggning 2, 200 p

Måleri, 400 p

- Måleriprocessen, 200 p
- Måleri 1, 200 p

Plåtslageri, 400 p

- Plåtslageriprocessen, 200 p
- Plåtslageri - grunder 1, 100 p
- Ventilationsplåtslageri 1, 100 p

PROGRAMFÖRDJUPNINGAR, 300–800 p

Skolan kan erbjuda dig kurser inom följande ämnen:

Anläggning, arkitektur, beläggning, berghantering, betong, Cad, design, elementmontering, entreprenörskap, fysik, företagsekonomi, försäljning och kundservice, golvläggning, husbyggnad, husbyggnad - specialyrken, hållbart samhälle, järnvägsbyggnad, lackeringsteknik, matematik, mobila arbetsmaskiner, motor- och röjmotorsåg, mur- och putsverk, måleri, plåtslageri, plåtslageriteknik, programmering, svenska/svenska som andraspråk, teknik, tillämpad programmering, trä, tätskikt våtrum, ventilation - installation, ventilation - plåtslageri, ventilationsteknik

EXEMPEL PÅ YRKESUTGÅNGAR

= paket av kurser riktade mot olika yrkesområden

Anläggningsfordon

- Anläggningsmaskinförare

Husbyggnad

- Betongarbetare
- Glastekniker
- Golvläggare
- Murare
- Träarbetare
- Håltagare, plattsättare, stenmontör, ställningsbyggare, takmontör, undertaksmontör

Mark och anläggningar

- Beläggningsarbetare
- Bergarbetare
- Järnvägstekniker
- Väg- och anläggningsarbetare (väg och infrastruktur)
- Väg- och anläggningsarbetare (gaturum och parker)

Måleri

- Byggnadsmålare

Plåtslageri

- Byggnadplåtslagare
- Ventilationsplåtslagare

Du hittar mer information om vilka kurser du kan läsa inom de olika yrkesområdena på www.programvaljaren.se.

Kurser som ska erbjudas inom individuellt val, 200 p

- Engelska 6, 100 p*
- Svenska 2/svenska som andraspråk 2, 100 p*
- Svenska 3/svenska som andraspråk 3, 100 p*
- Kurser inom idrott och hälsa
- Någon/några estetiska kurser

* Dessa kurser tillsammans med yrkesexamen ger dig grundläggande behörighet till högskolan. Kursen svenska/svenska som andraspråk 2 kan skolan även erbjuda dig inom programförjdjupningarna.

EKONOMIPROGRAMMET **EK**

INRIKTNINGAR

Ekonomi

Juridik

För dig som...

vill läsa ett högskoleförberedande program riktat mot högskolestudier inom främst ekonomi, juridik och andra samhällsvetenskapliga områden.

Du lär dig...

grunderna i samhällsekonomi, företagsekonomi, entreprenörskap och juridik. Du får läsa om hur man använder samhällets resurser på bästa sätt, hur ett företag är organiserat och hur det svenska rättssystemet fungerar.

▶ TÄNK PÅ!

Studietakten är hög

På Ekonomiprogrammet är studietakten högre än vad du är van vid från grundskolan. Räkna därför med att använda mycket tid till läxor och hemarbeten.

Var noga då du väljer kurser

Vid antagning till högskolan belönar man elever som läser fördjupande kurser i matematik, engelska, moderna språk och svenskt teckenspråk för hörande – de får så kallade meritpoäng. Se alla kurser som ger meritpoäng på sidan 93.

Det är en stor fördel om du redan i din gymnasieexamen är behörig till de utbildningar du vill söka på högskolan. Ta därför alltid reda på vad som gäller för de utbildningar som du är intresserad av.

Du kan få hjälp av skolans studie- och yrkesvägledare och kan även hitta aktuell information på webben – till exempel på www.studera.nu. Du kan läsa mer på sidorna 92–95.

EKONOMI OCH JURIDIK

Du får kunskaper i företagsekonomi, entreprenörskap och juridik.

I ämnet företagsekonomi lär du dig företagets roll i samhället. Du lär dig olika typer av företag och företagsformer och ska förstå hur man startar ett företag samt affärsidéns utformning och betydelse. Här ingår kunskap om till exempel finansiering, kalkylering, redovisning och internationell handel.

Du får fundera över vilket juridiskt och moraliskt ansvar du har om du ska driva ett företag. I utbildningen får du möjlighet att praktiskt pröva på företagande.

EKONOMI ÄR KOMPLEXT

Du får kunskaper om ekonomiska förhållanden i samhället, om länders olika förutsättningar för handel samt om grunderna för internationella sammanslutningar och avtal. Du ska kunna diskutera kring orsaksamband och följder av olika beslut. Det är också viktigt att kunna se ekonomi i ett historiskt sammanhang.

Ekonomi

Du får fördjupade kunskaper inom företagsekonomiska områden som redovisning, kalkylering, marknadsföring samt ledarskap och organisation. Inriktningen ger färdigheter i att starta och driva ett företag.

Du får lära dig olika företagsformer, hur man gör kalkyler, bokför och gör bokslut. Här ingår även grunderna i inköp och försäljning, marknadsföring och reklam samt en orientering om de lagar och regler som gäller inom det ekonomiska området.

Du lär dig se vägen från idé till att starta ett företag. Hur värderar man en affärsidé och hur skriver man en affärsplan? Det gäller att kunna samverka i olika former av nätverk.

Du tränar dig att använda programvaror som finns för ekonomi, databashantering och redovisning. Vidare lär du dig att skriva affärsbrev, göra ekonomiska kalkyler, lägga upp register, sköta bokföring samt att göra broschyrer, foldrar och annat informationsmaterial.

Kunskaperna tillämpar du ofta i olika grupparbeten. Det kan gälla att utforma marknadsföringen för en produkt, göra företagspresentationer eller öppna en egen affär.

Kursen matematik 3b ger dig behörighet till många ekonomiska utbildningar på högskolan.

Juridik

Du får kunskaper om rättsordningens betydelse i ett demokratiskt samhälle och hur den påverkas av internationell rätt. Du utvecklar din förmåga att analysera och bedöma juridiska problem med hjälp av rättskällor och juridiska metoder.

Du läser en kurs om rättsväsendets betydelse i samhället. Hur det har vuxit fram, hur det är organiserat och hur det fungerar. Här ingår till exempel kunskap om våra grundlagar, straffrätt, processrätt, EU-rätt samt kunskap om vanliga juridiska begrepp.

Du läser affärsjuridik och får kunskap om lagar och avtal som påverkar olika affärsförhållanden. Det gäller att förstå hur lagar och avtal påverkar företagandet. Du ska kunna söka information om juridiska problem och förstå juridiska dokument som används i näringslivet.

I ämnet filosofi får du fundera kring centrala etiska frågeställningar och lära dig argumentera för dina ståndpunkter. Du ska kunna analysera och värdera information.

I ämnet psykologi fördjupar du dig i mänskligt beteende och beslutsfattande. Vad styr våra beslut och vårt handlande?

SVENSK OCH INTERNATIONELL RÄTT

Inom juridiken behandlas det svenska rättssystemet samt lagar och andra författningar som styr eller påverkar företag, organisationer och privatliv. Du lär dig mer om straffrätt, EU-rätt, avtalsrätt, arbetsrätt.

BEGREPP INOM EKONOMI OCH JURIDIK

Du lär dig centrala begrepp, teorier och modeller inom ekonomi och juridik. Du presenterar resultat av undersökningar med hjälp av modern informationsteknik anpassat till din målgrupp.

KUNSKAP OM MÄNNISKAN

Du får också förståelse för hur människor tänker, känner och handlar. Sådana kunskaper i psykologi är viktiga vid beslut och bedömningar inom både ekonomi och juridik.

PROGRAMFÖRDJUPNINGAR

Du kan välja kurser omfattande 300 p (vanligtvis tre kurser). Till detta kommer också de val du ska göra inom det individuella valet – 200 p.

Du kan fördjupa dig inom din inriktning, men också välja kurser som kombinerar de två inriktningarna.

Du kan även välja kurser i mer allmänna ämnen som samhällskunskap, matematik, religionskunskap och moderna språk. Kurser i matematik ökar din behörighet till högskolan och kan precis som kurser i moderna språk ge dig värdefulla meritpoäng vid ansökan till högskolan.

SÄRSKILDA VARIANTER

Skolor har rätt att ansöka om att få starta så kallade särskilda varianter. Det är inriktningar som avviker från de nationella inriktningarna. Särskilda varianter kan ha egna behörighetskrav och egna antagningsbestämmelser. De kan även vara rikskrekryterande, vilket innebär att du kan söka dem oavsett var du bor. Vissa skolor har fått rätt att anordna särskilda varianter inom det estetiska området.

Du kan läsa mer om detta på sidan 91.

▶ VAL

Du väljer inriktning

Detta val sker vanligtvis inför år 2.

Du väljer språk och kurser inom moderna språk

Detta val sker vanligtvis inför år 1 (och eventuellt år 2). Det kan vara bra att fortsätta läsa ditt språk från högstadiet. Detta kan ge dig värdefulla meritpoäng om du vill studera vidare efter gymnasieskolan.

Du ska välja kurser inom programfördjupningar

Du ser vilka kurser du kan välja på längst ner på denna sida.

Du väljer kurser inom det individuella valet

Vissa skolor vill att du gör dessa val redan inför år 1, men det vanligaste är att du får göra valen inför år 2. Vilka kurser och ämnen du kan välja mellan skiljer sig från skola till skola. Du kan nästan alltid välja fler kurser i moderna språk.

STUDIEVÄGSKODER

EKONOMIPROGRAMMET – EK

Inriktningar:

Ekonomi – EKEKO

Juridik – EKJUR

Efter gymnasieskolan

Du får grundläggande och särskild behörighet för många utbildningar vid högskolan, särskilt inom ekonomi, juridik och andra samhällsvetenskapliga områden.

Undervisningen i de olika ämnena ska förbereda dig för högre studier. Du kan få längre läxor eller hemarbeten som du redovisar i skolan efter några veckor. Du får lära dig hur man ställer upp olika teoretiska modeller som man sedan prövar genom olika undersökningar. Detta påminner om hur man studerar på högskolan.

Om du vill läsa tekniska eller naturvetenskapliga utbildningar måste du läsa fler kurser i matematik och de naturvetenskapliga ämnena. Detta kan du göra inom till exempel den kommunala vuxenutbildningen. Högskolan erbjuder också olika ettåriga utbildningar där du kan komplettera dina kunskaper i matematik, naturvetenskap och teknologi.

Du kan även söka utbildningar vid yrkeshögskolan inom till exempel ekonomi, media och turism.

Du kan läsa mer om dina möjligheter till fortsatta studier på sidorna 92–95. Där finns till exempel information om antagningsreglerna till högskolan.

PROGRAMÖVERSIKT

Gymnasiegemensamma ämnen, 1.250 p

- Engelska 5 och 6, 200 p
- Historia 1b, 100 p
- Idrott och hälsa 1, 100 p
- Matematik 1b och 2b, 200 p
- Naturkunskap 1b, 100 p
- Religionskunskap 1, 50 p
- Samhällskunskap 1b och 2, 200 p
- Svenska 1–3/svenska som andraspråk 1–3, 300 p

Programgemensamma ämnen, 350 p

- Företagsekonomi 1, 100 p
- Moderna språk, 100 p
- Privatjuridik, 100 p
- Psykologi 1, 50 p

Inriktningar, 300 p

Programfördjupningar, 300 p

Gymnasiearbete, 100 p

Individuellt val, 200 p

TOTALT:

2.500 POÄNG

INRIKTNINGAR, 300 p

Ekonomi

- Entreprenörskap och företagande, 100 p
- Företagsekonomi 2, 100 p
- Matematik 3b, 100 p

Juridik

- Affärsjuridik, 100 p
- Filosofi 1, 50 p
- Psykologi 2a, 50 p
- Rätten och samhället, 100 p

PROGRAMFÖRDJUPNINGAR, 300 p

Skolan kan erbjuda dig följande kurser:

- Administration 1 och 2, 100 p + 100 p
- Affärsjuridik, 100 p
- Affärskommunikation, 100 p
- Engelska 7, 100 p
- Entreprenörskap, 100 p
- Entreprenörskap och företagande, 100 p
- Etnicitet och kulturmöten, 100 p
- Filosofi 1 och 2, 50 p + 50 p
- Företagsekonomi 2, 100 p
- Företagsekonomi – specialisering, 100 p
- Geografi 1 och 2, 100 p + 100 p
- Grafisk kommunikation 1, 100 p
- Historia 2a och 3, 100 p + 100 p
- Humanistisk och samhällsvetenskaplig specialisering, 100 p
- Information och kommunikation 1 och 2, 100 p + 100 p
- Internationell ekonomi, 100 p
- Internationella relationer, 100 p
- Litteratur, 100 p
- Ledarskap och organisation, 100 p
- Marknadsföring, 100 p
- Matematik 3b och 4, 100 p + 100 p
- Medier, samhälle och kommunikation 1, 100 p
- Moderna språk
- Naturkunskap 2, 100 p
- Personaladministration, 100 p
- Politik och hållbar utveckling, 100 p
- Programmering 1, 100 p
- Psykologi 2a och 2b, 50 p + 50 p
- Redovisning 2, 100 p
- Religionskunskap 2, 50 p
- Religionskunskap – specialisering, 100 p
- Retorik, 100 p
- Rätten och samhället, 100 p
- Samhällskunskap 3, 100 p
- Skrivande, 100 p
- Sociologi, 100 p
- Textkommunikation, 100 p
- Tillämpad programmering, 100 p

Kurser som ska erbjudas inom individuellt val, 200 p

- Kurser inom idrott och hälsa
- Någon/några estetiska kurser

EL- OCH ENERGIPROGRAMMET **EE**

INRIKTNINGAR

Automation

Dator- och kommunikationsteknik

Elteknik

Energiteknik

För dig som...

vill arbeta med datorer, elektronik, elteknik och energiteknik. Du kan utbildas till yrken som automationstekniker, driftoperatör, elektriker, nätverkstekniker med mera.

Du lär dig...

grunderna inom ellära, elteknik, elektronik, energiteknik och styrteknik. Det är viktigt att kunna läsa och förstå ritningar och instruktionsböcker.

Du läser en stor del teori, däribland matematik. Framför allt får du använda dina kunskaper i formellösning.

▶ TÄNK PÅ!

Yrkesämnen innehåller mycket teori

Du lär dig ellära och får göra matematiska beräkningar. Du ska kunna läsa ritningar och instruktionsböcker. Det underlättar om du är intresserad av fysik och matematik.

Viktigt med språkkunskaper

Du kommer i kontakt med manualer och liknande som är skrivna på främmande språk, särskilt engelska.

Hur är ditt färgseende?

För att markera olika ledningar och ange värdet på olika komponenter använder man sig av färger. Om du inte har fullgott färgseende bör du därför kontakta skolhälsovården, antingen på din grundskola eller på någon gymnasieskola som anordnar El- och energiprogrammet.

ELLÄRA, ELEKTRONIK, ENERGI OCH DATORKUNSKAP

Du får lära dig grunderna i ellära, energiteknik, mätteknik och ritningsläsning.

Du får göra olika beräkningar med hjälp av formler, men även göra många praktiska uppgifter som att löda, byta kontaktdon, skarva kabel och fiber, lära dig olika mätverktyg, kabeldragning och andra grundläggande elarbeten.

DU LÄR DIG MYCKET OM DATORER

Datorn används till att göra beräkningar, ritningar och olika mätningar. Du får grundläggande kunskap om datorer och datornätverk.

MEKATRONIK

Du får grunderna i mekatronik och lär dig tekniska lösningar som bygger på mekanik, elektronik och datorteknik. Ett bra exempel på detta är tvättmaskinen, vars mekaniska tvättrumma drivs med en elektrisk motor. Denna motor styrs i sin tur av ett system av olika tvättprogram.

ENERGITEKNIK

Du lär dig även grunden inom energiteknik. Det innebär att förstå hur man får en effektiv energihantering, energiinnehåll i olika bränslen samt kunskap om förnyelsebara energikällor som sol, vind, våg, värmepump, energigaser, biobränslen samt alternativa drivmedel för fordon.

FELSÖKNING ÄR VIKTIGT

Det är mycket viktigt att du lär dig att självständigt läsa ritningar, scheman och manualer samt att du kan göra mätningar.

KUNDKONTAKTER ÄR VIKTIGA

Många av dina kommande arbetsuppgifter är förlagda till kundens arbetsplats eller hem. Du ska kunna uppträda med vänlighet och respekt. Det är också viktigt att du kan förklara vad du tänker göra på ett sätt som kunden förstår.

Automation

Du lär dig maskiner och utrustningar som har avancerade styrsystem.

Utrustningarna styrs med hjälp av datorer och elektronik. Ett exempel är industrirobotar. Du får lära dig att installera, programmera, övervaka och utföra underhåll på dessa maskiner och utrustningar.

Ett viktigt område är mätteknik. Det gäller att kunna ställa in apparatur så att de fungerar på bästa sätt, men även att förstå om något är fel.

Du läser praktisk ellära och lär dig elsystemets uppbyggnad och funktion samt om elektriskt material som till exempel ledare, halvledare och isolatorer.

Exempel på yrken: Automationstekniker inom fastighet, industri eller process.

Dator- och kommunikationsteknik

Du lär dig installera, administrera och reparera datorer och nätverk och annan utrustning för kommunikation.

Du får en bred utbildning för arbete med datorer och annan utrustning för ljud och bild. Här ingår kunskaper om olika typer av kommunikation mellan datorer och deras kringutrustningar, till exempel skrivare och scanner.

Du ska kunna bygga upp kommunikationsnät för tele, data och media. Här ingår också kunskap om olika säkerhetsregler som inloggning och behörighet.

De valbara kurserna ger dig möjlighet till fördjupning inom dator- och kommunikationsteknik, nätverksteknik, programmering, support och servicearbete med mera.

Exempel på yrken: Elektronikproduktionstekniker, hemservicetekniker, nätverkstekniker.

Elteknik

Du får kunskaper för arbete inom det elkrafttekniska området.

En elektriker kopplar och drar fram ledningar för elektricitet. Du kan även arbeta med att förebygga och reparera fel.

Du får kunskap om hur man arbetar säkert och lär dig de lagar och förordningar som gäller vid elarbete. Dessa kurser ger dig senare möjlighet att få behörighet att självständigt arbeta som elektriker.

Du får fördjupade kunskaperna i elektrisk mätteknik och hur man beräknar olika värden. Du lär dig också att installera kommunikationsnät för tele, data och media, larm och övervakning.

Du kan välja kurser och fördjupa dig inom till exempel ellära, elmätteknik, installations-teknik, larm och säkerhetsteknik med mera.

Exempel på yrken: Distributionselektriker, installationselektriker, industrielektriker, järnvägstekniker – el och signal.

Energiteknik

Du utbildar dig för arbete på kraftverk, vattenverk, avloppsreningsverk, industri, vid fritidsanläggningar med mera.

Du kan inrikta dig mot arbete med övervakning och underhåll på kraft- eller värmeverk som kan drivas med olika energikällor. Du får kunskap om hur man använder energi på det bästa sättet både vad gäller miljön och ekonomi. Det är särskilt viktigt att du lär dig att läsa av mätare och göra beräkningar. Du ska också kunna göra felsökningar och avhjälpa vanliga fel som kan uppkomma.

Inriktningen ger dig grunderna i ellära. Du kan dessutom välja kurser inom kraft- och värmeteknik, vatten- och miljöteknik med mera.

Exempel på yrken: Driftoperatör – allmän, kraft- och värmepumpsteknik, vatten- och miljöteknik.

Särskilda varianter

Skolor har rätt att ansöka om att få starta så kallade särskilda varianter. Det är inriktningar som avviker från de nationella inriktningarna, till exempel inom vattenkraftteknik och eldistribution. Särskilda varianter kan ha egna behörighetskrav och egna antagningsbestämmelser. De kan även vara riksrekryterande, vilket innebär att du kan söka dem oavsett var du bor.

Du kan läsa mer om detta på sidan 91.

ARBETSPLATSFÖRLAGT LÄRANDE

Minst 15 veckor av utbildningstiden är arbetsplatsförlagt lärande, APL. Du får vanligtvis göra APL under flera olika perioder. Du kan få vara på till exempel en elfirma, dataföretag, energiverk eller verkstäder för olika elektroniska utrustningar.

Du får praktiskt använda de kunskaper du lärt dig i skolan.

LÄRLINGSUTBILDNING

I vissa kommuner kan du läsa programmet som lärlingsutbildning. Du är då ute i arbetslivet minst halva studietiden räknat från det läsår lärlingsutbildningen börjar. Du måste själv ta reda på vad som erbjuds på de gymnasieskolor dit du söker. Du kan läsa mer om lärlingsutbildning på sidan 12.

▶ VAL

Du väljer inriktning

Detta val sker vanligtvis inför år 2.

Du väljer kurser inom programfördjupningarna

Du kan ofta välja mellan olika paket av kurser riktat mot skilda yrken.

Du väljer kurser inom det individuella valet

Vissa skolor vill att du gör dessa val redan inför år 1, men det vanligaste är att du får göra valet inför år 2. Vilka kurser och ämnen du kan välja mellan skiljer sig från skola till skola. Du kan alltid välja de kurser som ger dig grundläggande behörighet till högskolan.

STUDIEVÄGSKODER

EL- OCH ENERGIPROGRAMMET – EE

Inriktningar:

Automation – EEAUT

Dator- och kommunikationsteknik – EEDAT

Elteknik – EEELT

Energiteknik – EEENE

Efter gymnasieskolan

Du arbetar vanligtvis med installation, underhåll, service, tillverkning och försäljning av elektrisk eller elektronisk utrustning eller med energiteknik.

Du kommer att arbeta inom ett område som ständigt utvecklas. Du får därför vara beredd på att kontinuerligt lära dig nya saker. Dina grundkunskaper i till exempel svenska, engelska och matematik är ofta viktiga för att följa med i den tekniska utvecklingen och klara av ditt arbete.

FORTSATTA STUDIER

Yrkesexamen ger dig grundläggande behörighet till yrkeshögskolan. Där finns utbildningar inom datorteknik, programmering i olika programvaror, databasutveckling, spelutveckling och andra tillämpningar av virtuella upplevelser, vatten och miljöteknik med mera.

Om du vill få grundläggande behörighet till högskolan måste du ha yrkesexamen med godkänt betyg i kurserna svenska/svenska som andraspråk 2 och 3 och engelska 6. Kursen engelska 6 kan skolan erbjuda dig att läsa inom programfördjupningarna och kurserna 2 och 3 i svenska/svenska som andraspråk kan du läsa inom individuellt val. Du kan även välja att läsa kurserna som utökat program.

Du kan även behöva komplettera med kurser i fysik, kemi och matematik om du vill söka en teknisk utbildning, till exempel inom de eltekniska eller energitekniska områdena.

Du kan läsa mer om dina möjligheter till fortsatta studier på sidorna 92–95. Där finns till exempel information om antagningsreglerna för högskolan.

PROGRAMÖVERSIKT

Gymnasiegemensamma ämnen, 600 p

- Engelska 5, 100 p
- Historia 1a1, 50 p
- Idrott och hälsa 1, 100 p
- Matematik 1a, 100 p
- Naturkunskap 1a1, 50 p
- Religionskunskap 1, 50 p
- Samhällskunskap 1a1, 50 p
- Svenska 1/svenska som andraspråk 1, 100 p

Programgemensamma ämnen, 400 p

- Datorteknik 1a, 100 p
- Elektromekanik, 100 p
- Energiteknik 1, 100 p
- Mekatronik 1, 100 p

Inriktningar, 400–500 p

Programfördjupningar, 700–800 p

Gymnasiearbete, 100 p

Individuellt val, 200 p

TOTALT:
2.500 POÄNG

INRIKTNINGAR, 400–500 p

Automation, 400 p

- Mät- och styrteknik, 100 p
- Mät- och reglerteknik, 100 p
- Praktisk ellära, 100 p
- Programmerbara styrsystem, 100 p

Dator- och kommunikationsteknik, 400 p

- Dator- och nätverksteknik, 100 p
- Elektronik och mikrodatorteknik, 100 p
- Kommunikationsnät 1, 100 p
- Nätverksteknik, 100 p

Elteknik, 500 p

- Elkraftteknik, 100 p
- Eliinstallationer, 200 p
- Kommunikationsnät 1, 100 p
- Praktisk ellära, 100 p

Energiteknik, 400 p

- Avhjälpan underhåll, 100 p
- Energiteknik 2, 100 p
- Förnybar energi, 100 p
- Praktisk ellära, 100 p

PROGRAMFÖRDJUPNINGAR, 700–800 P

Skolan kan erbjuda dig kurser inom följande ämnen:

Automatiserade system, CAD, dator- och kommunikationsteknik, driftsäkerhet och underhåll, eldistributionsteknik, elektronik, elektronikproduktion, elektronisk system – installation och underhåll, elektroteknik, ellära, elmotordrivsystem, elmätteknik, energiteknik, engelska, entreprenörskap, eventteknik, fastighetsautomation, företagsekonomi, försäljning och kundservice, gränssnittsdesign, hållbart samhälle, industriautomation, installationsteknik, järnvägsteknik, kemi, konstruktion, kraft- och värmeteknik, larm och säkerhetsteknik, marina elektronisksystem, matematik, medicinsk teknik, mekatronik, mät-, styr- och reglerteknik, naturkunskap, nätverksteknik, processautomation, programmering, sammanfogningsteknik, support och servicearbete, teknik, tillämpad programmering, vatten- och miljöteknik, vattenkraftteknik, verktygs- och materialhantering, webserverprogrammering, webbutveckling

EXEMPEL PÅ YRKESUTGÅNGAR

= paket av kurser riktade mot olika yrkesområden

Automation

- Automationstekniker – fastighet
- Automationstekniker – industri
- Automationstekniker – process

Dator- och kommunikationsteknik

- Elektronikproduktionstekniker
- Hemservicetekniker
- Nätverkstekniker

Elteknik

- Distributionselektriker
- Industrielektriker
- Installationselektriker
- Järnvägstekniker – el och signal

Energiteknik

- Driftoperatör – allmän
- Driftoperatör – kraft- och värmeteknik
- Driftoperatör – vatten- och miljöteknik

Du hittar mer information om vilka kurser du kan läsa inom de olika yrkesområdena på www.programvaljaren.se.

Kurser som ska erbjudas inom individuellt val, 200 p

- Engelska 6, 100 p*
- Svenska 2/svenska som andraspråk 2, 100 p*
- Svenska 3/svenska som andraspråk 3, 100 p*
- Kurser inom idrott och hälsa
- Någon/några estetiska kurser

* Dessa kurser tillsammans med yrkesexamen ger dig grundläggande behörighet till högskolan. Kursen engelska 6 kan skolan även erbjuda dig inom programfördjupningarna

ESTETISKA PROGRAMMET ES

INRIKTNINGAR

Bild och formgivning

Dans

Estetik och media

Musik

Teater

För dig som...

vill ha en grundläggande estetisk utbildning samtidigt som du förbereds för högre studier inom främst de konstnärliga, humanistiska och samhällsvetenskapliga områdena.

Elever som läser det Estetiska programmet siktar mot att arbeta som musiker, dansare, skådespelare, konstnärer eller formgivare. Du kan också ha användning för dina kunskaper i många andra yrken och ditt privatliv.

Observera: Det är vanligt att skolorna vill att de sökande lämnar in arbetsprover eller kommer till skolan för lämplighetsprov och/eller intervju. Gymnasieskolorna vill dessutom ofta att du redan i din ansökan anger vilken inriktning du vill läsa.

Du lär dig...

att teckna, måla och skulptera, göra konst och grafik med hjälp av digitala medier, utöva musik, dansa eller spela teater. Du ska känna till olika former av konst och utveckla din egen kreativitet och skaparglädje.

Du läser också flera kurser i ämnen som ger dig behörighet för fortsatta studier.

▶ TÄNK PÅ!

Arbetsprover och intervjuer

Vissa gymnasieskolor tar inte enbart hänsyn till betyg. Du kan även få lämna arbetsprover eller göra olika antagningsprov. Dessa anordnas vanligtvis under våren.

Var noga då du väljer kurser

Vid antagning till högskolan belönar man elever som läser fördjupande kurser i matematik, engelska, moderna språk och svenskt teckenspråk för hörande – de får så kallade meritpoäng. Se alla kurser som ger meritpoäng på sidan 93. Det är en stor fördel om du redan i din gymnasieexamen är behörig till de utbildningar du vill söka på högskolan.

Estetiska programmet är det högskoleförberedande program som har lägst antal kurser som ger meritpoäng eller särskild behörighet till högskolans utbildningar. Det innebär att det är extra viktigt för dig att vara uppmärksam på vilka kurser du väljer inom programfördjupningar och det individuella valet.

Du kan få hjälp av skolans studie- och yrkesvägledare och kan även hitta aktuell information på webben – till exempel på www.studera.nu. Du kan läsa mer på sidorna 92–95.

BILD, FORM, DANS, MEDIA, MUSIK OCH TEATER

På Estetiska programmet utvecklar du din egen fantasi, kreativitet och kommunikativa förmåga. Du får arbeta skapande och ska även kunna uppskatta det som andra skapat. Detta kombineras med studier som förbereder för högskolestudier.

Du får en orientering om olika samtida kulturuttryck och beröringspunkter mellan dem, till exempel mellan etablerade konstformer och populärkultur.

Du lär dig mer om villkoren för konstnärligt arbete i dagens samhälle. Det gäller frågor som rör upphovsrätt, yttrandefrihet, demokrati och censur liksom tekniska möjligheter att presentera konstnärligt skapande.

Du ska också se sambanden mellan samhällsstrukturer, idéer och konstarter under olika epoker. Ni får diskutera hur man sett på kultur i olika tider och idag. Du läser kursen historia 2 som fördjupar dina kunskaper om den historiska utvecklingen.

DU MÖTER PUBLIKEN

Du lär dig hur det är att framträda inför publik. Du får vara med och sätta upp pjäser eller musikaler, genomföra offentliga konserter, ställa ut konstföremål med mera.

SAMARBETE MELLAN INRIKTINGARNA

Om elever sätter upp musik- och teaterpjäser, behövs inte bara skådespelare, dansare och musiker. Eleverna som läser bild och formgivning kan till exempel ansvara för kläder och scenografi. Eleverna på estetik och media kan göra affischer, webbplatser eller annat som marknadsför föreställningen.

MÅNGA VALBARA KURSER

Du kan fördjupa eller bredda dina studier genom att välja kurser från någon annan inriktning inom programmet.

ALLSIDIGT KUNNANDE

Som musiker, konstnär, dansare eller skådespelare lägger du mycket tid på att öva och träna upp din skicklighet. Du blir allsidig inom det estetiska området och läser dessutom många kurser i mer allmänna ämnen.

Bild och formgivning

Du får pröva flera olika tekniker, som teckning, målning, konsthantverk och skulptur i olika material.

Du får efter en tid fördjupa dig i den teknik som du tycker är rätt för dig. Vilka möjligheter som finns beror på vad skolan kan erbjuda.

Du kommer redan från början att arbeta självständigt. Ibland kommer du behöva tillbringa extra tid i skolans verkstäder och ateljéer, särskilt inför utställningar och vernissager.

Du kan inom programfördjupningar välja kurser inom till exempel animation, arkitektur, bildteori och visuell kommunikation.

Dans

Du får utveckla dina färdigheter inom olika sorters dans.

Tyngdpunkten ligger på de tre dansformerna jazz, modern dans och klassisk balett.

Du får utveckla din kropp till ett instrument som ska förmedla känslor och upplevelser. Dansens kärna är att du utvecklar ett personligt rörelsespråk kombinerat med förståelse av dansens traditioner. Du får ökad medvetenhet om kroppen och om det kroppsliga minnet, vilket är faktorer som är betydelsefulla för dansen som konst. Det ingår dessutom mycket fysisk träning.

Undervisningen i dansteori lär dig hur samhällets värderingar avspeglar sig i dansen. Det gäller syn på kroppen, kön och kultur.

Inom programfördjupningar kan du välja kurser inom till exempel dansgestaltning, dansteknik och träningslära.

Estetik och media

Du lär dig att använda digitala medier för att skapa.

Det gäller att uppleva, använda och skapa digitala produkter. Du ska förstå hur bild och ljud fungerar som uttrycksmedel i digital miljö. Du får dessutom möjlighet att inrikta dig på något enskilt digitalt medium.

Du får grundläggande kunskaper om medieproduktion och ska förstå hela arbetsprocessen från idé till färdig produkt. Här ingår att se sambanden mellan form, innehåll, funktion och ekonomi.

Du kan inom programfördjupningar välja kurser inom till exempel digitalt skapande, film- och Tv-produktion, fotografisk bild, grafisk kommunikation, medieproduktion, spelutveckling med mera.

Musik

Inriktningen är till för dig som vill bli sångare, musiker eller musiklejare, men även för dig som har ett stort intresse av musik.

Du utvecklar dig själv som sångare eller på dina huvud- och biinstrument. Här ingår enskild undervisning men du får också spela i grupp och sjunga i kör. På skolan finns det ofta ensembler med olika musikaliska inriktningar. Du får ibland engagera dig både kvällar och helger, särskilt inför konserter eller andra framträdanden.

Du läser även musikteori och lär dig till exempel att uppfatta och återge helheten i musiken genom melodi, rytm och harmoni. Här ingår att kunna analysera musik för att förstå musikaliska strukturer. Datorn används som ett naturligt inslag i övningar och tillämpningar av musikteoretiska och gehörsmässiga kunskaper.

Exempel på områden du kan fördjupa dig inom programfördjupningar är musikteori, ensembleledning och dirigering, musikimprovisation, arrangering och komposition med mera.

Teater

Du får utveckla din förmåga att agera på scen.

I början gör ni olika improvisationer och koncentrationsövningar. Du utvecklar din fantasi och scennärvaro. Den sceniska gestaltningens metoder bygger på gemensamt arbete. I ämnet läggs därför stor vikt vid gemensamt skapande och samarbetsövningar. Du ska både kunna ge och ta.

Därefter arbetar ni med texter från olika pjäser. Till slut får du vanligtvis delta i en eller flera uppsättningar av pjäser eller musikalerna. Detta ger dig kontakt med en publik men också en helhetssyn på vad som krävs för att genomföra en föreställning. Du får mer kunskaper om alla andra yrkesgrupper som finns inom teatern, förutom skådespelaren.

Du läser även klassisk litteratur, litteraturhistoria och teater teori.

Det finns ett stort utbud av valbara kurser inom programfördjupningar. Du kan bland annat fördjupa dig i cirkus, ljud och ljus, dramatik och dramaturgi.

PROGRAMFÖRDJUPNINGAR

Programmet erbjuder många kurser inom skilda ämnen. Detta ger skolorna möjlighet att erbjuda fördjupningar inom till exempel cirkus och akrobatik, animation, fotografisk bild med mera. Du får vara aktiv och ta reda på vad skolorna erbjuder där du bor.

Du kan också välja kurser inom ämnen som engelska och matematik. Kurser inom dessa ämnen ger dig behörighet till fler utbildningar inom högskolan och högre meritpoäng.

SÄRSKILDA VARIANTER OCH ESTETISKA SPETSUTBILDNINGAR

Skolor har rätt att ansöka om att få starta så kallade särskilda varianter. Det är inriktningar som avviker från de nationella inriktningarna. Särskilda varianter kan ha egna behörighetskrav och egna antagningsbestämmelser. De kan även vara riksrekryterande, vilket innebär att du kan söka dem oavsett var du bor.

Skolorna kan också ansöka om att starta estetiska spetsutbildningar. Det är utbildningar där man samarbetar med en högskola. Dessa utbildningar kan ha egna behörighetskrav och egna antagningsbestämmelser och du kan söka dem oavsett var du bor. Du kan läsa mer om detta på sidan 91.

▶ VAL

Du väljer inriktning

Detta val sker oftast redan inför år 1, men vissa skolor låter dig vänta med valet till inför år 2.

Du väljer valbara kurser inom programfördjupningarna

Du ser vilka kurser du kan välja längst ner på sidan.

Du väljer kurser inom det individuella valet

Vissa skolor vill att du gör dessa val redan inför år 1, men det vanligaste är att du får göra valen inför år 2.

Vilka kurser och ämnen du kan välja mellan skiljer sig från skola till skola. Du kan nästan alltid välja kurser i moderna språk och andra kurser som ger behörighet till fler högskoleutbildningar.

STUDIEVÄGSKODER

ESTETISKA PROGRAMMET – ES

Inriktningar:

- Bild och formgivning – ESBIL
- Dans – ESDAN
- Estetik och media – ESEST
- Musik – ESMUS
- Teater – ESTEA

Efter gymnasieskolan

Många elever som läser det Estetiska programmet siktar mot att arbeta som musiker, dansare, skådespelare, konstnärer eller formgivare. Konkurrensen är hård inom dessa områden. Du måste arbeta mycket medvetet för att nå ditt mål.

Det finns många skolor där du kan fortsätta att studera inom det estetiska området efter gymnasieskolan.

På högskolan finns några av de mest kvalificerade utbildningarna. Här finns skolor som Dramatiska institutet, Konsthögskolan, Konstfack, Musikhögskolan och flera teaterhögskolor.

Folkhögskolorna är ett annat exempel. En del utbildningar motsvarar ungefär vad du läst på gymnasieskolan, medan andra utbildningar är mer kvalificerade.

Det finns flera så kallade konst- och kulturutbildningar inom estetiska områden. Du kan läsa konstnärliga grundutbildningar eller utbildningar riktade mot dans, musik och teater.

Om du söker till någon konstnärlig utbildning är det oftast så att antagningen sker efter bedömning av inlämnade prover eller olika antagningsprov.

MÅNGA ANDRA MÖJLIGHETER

Dina kunskaper är även värdefulla om du vill utbilda dig för yrken där man använder bild, teater, dans och musik för att utveckla och hjälpa människor. Exempel på yrken är musikerapeut, dansterapeut och dramapedagog. Du kan också bli lärare inom olika områden, exempelvis bild- eller musiklärare.

Du får grundläggande behörighet till högskolan och kan söka andra humanistiska och samhällsvetenskapliga utbildningar. Naturligtvis har du också stor glädje av dina kunskaper i många andra yrken och i ditt privata liv.

Du får vara noga då du väljer kurser inom det individuella valet. Sök upp din studie- och yrkesvägledare. Det är en stor fördel om du redan i din gymnasieexamen är behörig till de utbildningar du vill söka på högskolan. Du kan läsa mer om fortsatta studier på sidorna 92–95.

PROGRAMÖVERSIKT

Gymnasiegemensamma ämnen, 1.150 p

- Engelska 5 och 6, 200 p
- Historia 1b och 2b – kultur, 200 p
- Idrott och hälsa 1, 100 p
- Matematik 1b, 100 p
- Naturkunskap 1b, 100 p
- Religionskunskap 1, 50 p
- Samhällskunskap 1b, 100 p
- Svenska 1-3/svenska som andraspråk 1-3, 300 p

Programgemensamma ämnen, 150 p

- Estetisk kommunikation 1, 100 p
- Konstarterna och samhället, 50 p

Inriktningar, 400 p

Programfördjupningar, 500 p

Gymnasiearbete, 100 p

Individuellt val, 200 p

TOTALT:
2.500 POÄNG

INRIKTNINGAR, 400 p

Bild och formgivning

- Bild och form 1b, 100 p
- Bild, 100 p
- Bildteori, 100 p
- Form, 100 p

Dans

- Dansgestaltning 1, 100 p
- Dansteknik 1 och 2, 200 p
- Dansteori, 100 p

Estetik och media

- Digitalt skapande 1, 100 p
- Medieproduktion 1 och 2, 200 p
- Medier, samhälle och kommunikation 1, 100 p

Musik

- Ensemble med körsång, 200 p
- Gehörs- och musiklära 1, 100 p
- Instrument eller sång, 100 p

Teater

- Scenisk gestaltning 1–3, 300 p
- Teaterteori, 100 p

Kurser som ska erbjudas inom individuellt val, 200 p

- Kurser inom idrott och hälsa

PROGRAMFÖRDJUPNINGAR, 500 p

Skolan kan erbjuda dig kurser inom följande ämnen:

- Animation
- Arkitektur
- Bild
- Bildteori
- Cirkus
- Dansgestaltning
- Dansorientering
- Dansteknik
- Dansteori
- Design
- Digitalt skapande
- Engelska
- Entreprenörskap
- Estetisk kommunikation
- Film- och TV-produktion
- Filosofi
- Formgivning
- Fotografisk bild
- Företagsekonomi
- Grafisk kommunikation
- Gränssnittsdesign
- Historia
- Hälsa
- Konst och kultur
- Ljudproduktion
- Matematik
- Mediekommunikation
- Medieproduktion
- Medier, samhälle och kommunikation
- Moderna språk
- Musik
- Musikteori
- Naturkunskap
- Pedagogiskt arbete
- Programmering
- Psykologi
- Religionskunskap
- Samhällskunskap
- Svenska
- Teater
- Tillämpad programmering
- Träninglära
- Visuell kommunikation
- Webbutveckling

FORDONS- OCH TRANSPORTPROGRAMMET **FT**

► INRIKTNINGAR

Karosseri och lackering

Lastbil och mobila maskiner

Personbil

Transport

För dig som...

vill arbeta med service och reparationer av personbilar, tunga fordon, mobila maskiner (t.ex. grävmaskin och hjullastare) med mera. Du kan också bli yrkesförare, bilskadereparatör, fordonslackerare, sälja reservdelar och tillbehör.

Du lär dig...

hur fordon fungerar och lär dig att hitta fel, reparera och utföra service på olika fordon. Du kan även lära dig om passagerar- och godstrafik.

▶ TÄNK PÅ!

Du utbildas till serviceyrken

Många utbildningar inom programmet leder till arbeten med kundkontakter. Du måste därför kunna uttrycka dig i tal och skrift för att ge en bra kundservice.

Lösningsmedel, tunga lyft och obekväma arbetsställningar

Det är viktigt med god fysik och att du är lungfrisk. Du får inte vara allergisk mot oljor, lösningsmedel eller metaller. Har du astma får du inte arbeta med hårdplaster. Detta är särskilt viktigt om du väljer inriktningen karosseri och lackering. Tala med skolhälsovården om du vill få din hälsa bedömd.

Lämplighet och medicinska krav

Om du tänker utbilda dig till yrkesförare ställs det höga krav på lämplighet och även de medicinska kraven är högre för att få körkortstillstånd.

FORDONSTEKNIK OCH TRANSPORTER

Programmet handlar om olika fordon, deras användningsområden och om tekniken i fordonen. Du lär dig använda verktyg, maskiner, testinstrument och andra hjälpmedel och lär dig även grundläggande trafik kunskap.

Under första året får du grundläggande kunskaper som du har nytta av inom samtliga inriktningar. Här ingår en hel del teori, men du får också möjlighet att använda kunskaperna i praktiken.

Du får kunskaper om vilka olika yrken och vilka olika typer av företag och verksamheter som finns i fordonsbranschen. Här ingår att förstå vilka krav och förväntningar de har på sin personal. Allt för att hjälpa dig i ditt val av inriktning.

VERKLIGHETSNÄRA UNDERVISNING

Dina lärare försöker göra sin undervisning så realistisk som möjligt. Många skolor samarbetar med företag som ställer moderna personbilar, lastbilar eller arbetsmaskiner till förfogande. Det är också vanligt att skolan tar in bilar eller last- och transportupdrag från kunder.

Du får sedan, med hjälp av verkstadshandböcker, servicescheman och felsökningsinstrument ta reda på eventuella fel, beställa reservdelar och åtgärda felen. Du som väljer inriktningen transport får dessutom träna på att köra olika fordon. Oavsett vilken inriktning du väljer ingår mycket datakunskap. Datorn är ett viktigt hjälpmedel vid felsökning, att hämta information med mera. När du arbetar i skolans verkstad är läraren din arbetsledare som förväntar sig att du först själv försöker lösa ett problem innan du frågar.

YRKESUTGÅNGAR

På nästa sida kan du se exempel på vad du kan arbeta med inom de olika inriktningarna. Det finns också andra exempel på yrken som till exempel MC-mekaniker, bilbyggare och bilsportstekniker.

Karosseri och lackering

Du får grundläggande kunskap om karossens form och funktion för att kunna reparera och ge service på karosser och karosseridetaljer, eller för att arbeta som billackerare.

Du får arbeta med olika svetsmetoder och avancerad utrustning, bland annat riktbankar och mätinstrument. Det gäller att kunna återställa ett fordon till hur det såg ut från början.

I lackeringsteknik lär du dig att spackla, slipa, maskera och sprutlackera. Du kan även få prova på att motivlackera.

Exempel på yrken: Bilskadereparatör, fordonslackerare.

Lastbil och mobila maskiner

Du specialiserar dig på tunga fordon och mobila maskiner som till exempel grävmaskiner och hjullastare.

Du lär dig tillsyn, felsökning, service och reparation av lastbilar och mobila maskiner. I stort sett får du arbeta med samma saker som personbilmeknikern, men du får lära dig mer om kraftfulla motorer samt hydrauliska och pneumatiska system.

Du ska kunna läsa arbetsinstruktioner och manualer, på både svenska och engelska.

Exempel på yrken: Lastbilmekaniker, maskinmekaniker, reservdelsspecialist tunga fordon.

Personbil

Du lär dig grunderna för att arbeta med service och underhåll av personbilar och lätta transportfordon.

Du läser el/elektronik, karosseri och inredning, lär dig om bromsar och andra mekaniska delar.

Fordon är idag uppbyggda av system som styrs av datorer och kännare. Du får därför använda olika mätinstrument – ofta datoriserade – när du arbetar med felsökning.

Du ska kunna läsa arbetsinstruktioner och manualer på både svenska och engelska.

Exempel på yrken: Personbilmekaniker, reservdelsspecialist lätta fordon.

Särskilda varianter

Skolor har rätt att ansöka om att få starta så kallade särskilda varianter. Det är inriktningar som avviker från de nationella inriktningarna, till exempel inom flygplatspersonal och snöfordon. Särskilda varianter kan ha egna behörighetskrav och egna antagningsbestämmelser. De kan även vara riksrekryterande, vilket innebär att du kan söka dem oavsett var du bor.

Du kan läsa mer om detta på sidan 91.

Transport

Du lär dig grunderna i att arbeta med godshantering och med fordon för yrkesmässig transport.

Du lär dig köra, lasta, lossa och hantera gods på terminaler. Till en början övar du på skolans övningsfält men allt eftersom du avlagt körprov får du framföra fordon på allmän väg. Du får också lära dig att utföra enklare reparationer.

Transportfordon har idag mycket avancerad kommunikationsutrustning som du måste kunna behärska. Du ska också kunna använda de hjälpmedel som används vid lastning, både med tanke på säkerheten men också för att använda fordonets lastmöjligheter så effektivt som möjligt.

Syftet med utbildningen är också att du ska uppnå målen för de behörigheter som krävs för att framföra tunga fordon och bussar i yrkesmässig trafik.

Exempel på yrken: Bussförare, lastbilsförare, budbilsförare.

ARBETSPLATSFÖRLAGT LÄRANDE

Minst 15 veckor av utbildningstiden är arbetsplatsförlagt lärande, APL. Du får vanligtvis göra APL under flera olika perioder.

Du får vara ute på till exempel verkstäder för bilar och maskiner, på transportföretag och på andra arbetsplatser inom fordonsbranschen. Du får praktiskt använda de kunskaper som du lärt dig i skolan.

LÄRLINGSUTBILDNING

I vissa kommuner kan du läsa programmet som lärlingsutbildning. Du är då ute i arbetslivet minst halva studietiden räknat från det läsår lärlingsutbildningen börjar. Du måste själv ta reda på vad som erbjuds på de gymnasieskolor dit du söker. Du kan läsa mer om lärlingsutbildning på sidan 12.

▶ VAL

Du väljer inriktning

Detta val sker vanligtvis inför år 2.

Du väljer kurser inom programfördjupningarna

Du kan ofta välja mellan olika paket av kurser riktat mot skilda yrken.

Du väljer kurser inom det individuella valet

Vissa skolor vill att du gör dessa val redan inför år 1, men det vanligaste är att du får göra valet inför år 2. Vilka kurser och ämnen du kan välja mellan skiljer sig från skola till skola. Du kan alltid välja de kurser som ger dig grundläggande behörighet till högskolan.

STUDIEVÄGSKODER

FORDONS- OCH
TRANSPORTPROGRAMMET – FT

Inriktningar:

Karosseri och lackering – FTKAR
Lastbil och mobila maskiner – FTLAS
Personbil – FTPER
Transport – FTTRA

Efter gymnasieskolan

Du kan arbeta med att hitta och reparera fel samt utföra service på olika fordon. Du kan även arbeta med passagerar- och godstrafik. Det finns en stor variation av yrken och arbetsområden inom fordons- och transportbranschen.

Fordonsbranschen är en bransch i snabb teknisk utveckling och därför kommer du få lära dig mer på din framtida arbetsplats. Det finns även många möjligheter till fortsatta studier.

FORTSATTAS STUDIER

Yrkesexamen ger dig grundläggande behörighet till yrkeshögskolan. Där finns utbildningar som är både praktiska och teoretiska, till exempel utbildningar inom internationella transporter och logistik, transporter med flyg, transportledare, motorcykelmekaniker med mera.

Om du vill få grundläggande behörighet till högskolan måste du ha yrkesexamen med godkänt betyg i kurserna 2 och 3 inom svenska/svenska som andraspråk och engelska 6. Kursen engelska 6 kan skolan erbjuda dig att läsa inom programfördjupningarna och kurserna 2 och 3 inom svenska/svenska som andraspråk kan du läsa inom individuellt val.

Du kan även läsa någon eller några av dessa kurser som utökat program. Du kan även behöva komplettera med kurser i fysik, kemi och matematik om du vill söka en teknisk utbildning, till exempel en ingenjörutbildning.

Du kan läsa mer om fortsatta studier på sidorna 92–95. Där finns till exempel information om antagningsreglerna till högskolan.

PROGRAMÖVERSIKT

Gymnasiegemensamma ämnen, 600 p

- Engelska 5, 100 p
- Historia 1a1, 50 p
- Idrott och hälsa 1, 100 p
- Matematik 1a, 100 p
- Naturkunskap 1a1, 50 p
- Religionskunskap 1, 50 p
- Samhällskunskap 1a1, 50 p
- Svenska 1/svenska som andraspråk 1, 100 p

Programgemensamma ämnen, 400 p

- Fordons- och transportbranschens villkor och arbetsområden, 200 p
- Fordonsteknik – introduktion, 200 p

Inriktningar, 400–500 p

Programfördjupningar, 700–800 p

Gymnasiearbete, 100 p

Individuellt val, 200 p

TOTALT:
2.500 POÄNG

INRIKTNINGAR, 400–500 p

Karosseri och lackering, 400 p

- Lackeringsteknik – introduktion, 200 p
- Riktningsteknik – introduktion, 200 p

Lastbil och mobila maskiner, 400 p

- Lastbilar och mobila maskiner – basteknik, 100 p
- Lastbilar och mobila maskiner – service och underhåll 1, 100 p
- Lastbilar och mobila maskiner – service och underhåll 2, 100 p
- Lastbilar och mobila maskiner – verkstad och elteknik, 100 p

Personbil, 400 p

- Personbilar – basteknik, 100 p
- Personbilar – service och underhåll 1, 100 p
- Personbilar – service och underhåll 2, 100 p
- Personbilar – verkstad och elteknik, 100 p

Transport, 500 p

- Yrkestrafik 1a, 200 p
- Yrkestrafik 1b, 300 p

PROGRAMFÖRDJUPNINGAR, 700–800 p

Skolan kan erbjuda dig kurser inom följande ämnen:

Aktiviteter och värdskap, ATV- och motorcykelteknik, bussteknik, el- och hybridfordonsteknik, engelska, entreprenörskap, flerbränslefordonsteknik, flygplatsteknik, försäljning och kundservice, godshantering, godstransporter, grönyte- och småmaskinteknik, handel, hjulutrustningsteknik, husvagns- och husbilsteknik, inköp och logistik, karosseriteknik, lackeringsteknik, lager och terminal, lantbruksmaskinteknik, lastbilar och mobila maskiner – motorteknik, lastbilar och mobila maskiner – service och underhållsteknik, lastbilar – reparations- och systemteknik, lastbilspåbyggnadsteknik, marinmotorteknik, matematik, mobila maskiner – reparations- och systemteknik, personbilar – reparations- och systemteknik, personbilar – service- och underhållsteknik, persontransporter, programmering, reseproduktion och marknadsföring, service och bemötande, skogsbruksmaskinteknik, snöfordonsteknik, tillämpad programmering, transportteknik, truckteknik

EXEMPEL PÅ YRKESUTGÅNGAR

= paket av kurser riktade mot olika yrkesområden

Karosseri och lackering

- Billackerare
- Bilskadereparatör

Lastbil och mobila maskiner

- Lastbilsmekaniker
- Maskinmekaniker
- Reservdelsspecialist tunga fordon

Personbil

- Personbilsmekaniker
- Reservdelsspecialist lätta fordon

Transport

- Bussförare
- Lastbilsförare

Du hittar mer information om vilka kurser du kan läsa inom de olika yrkesområdena på www.programvaljaren.se.

Kurser som ska erbjudas inom individuellt val, 200 p

- Engelska 6, 100 p*
- Svenska 2/svenska som andraspråk 2, 100 p*
- Svenska 3/svenska som andraspråk 3, 100 p*
- Kurser inom idrott och hälsa
- Någon/några estetiska kurser

* Dessa kurser tillsammans med yrkesexamen ger dig grundläggande behörighet till högskolan. Kursen engelska 6 kan skolan även erbjuda dig inom programfördjupningarna.

FÖRSÄLJNINGS- OCH SERVICEPROGRAMMET FS

▶ INGA NATIONELLA INRIKTNINGAR

För dig som...

vill arbeta med till exempel inköp, försäljning, service, kommunikation och företagande.

Du kan arbeta som försäljare i butik, telefonförsäljning eller inom näthandel. Du kan också arbeta inom kundtjänst, som marknads- eller säljassistent eller som inköpare av ett företags varor eller tjänster. Du kan även arbeta med distribution på lager. Goda kunskaper inom service, kundrelationer och försäljning är dessutom till nytta i många andra arbeten.

Du lär dig...

möta och utveckla relationer med kunder och affärskontakter. Här ingår att känna till hur du kontakter och kommunicerar med kunder om din affärsverksamhet. Du får även kunskaper om vad det innebär att starta och driva ett företag.

Du får även lära dig att använda digital teknik som finns inom handelsbranschen, till exempel moderna betal- och kassasystem och olika IT-lösningar för kommunikation, marknadsföring, lagerhantering och försäljning.

▶ TÄNK PÅ!

Kundkontakt

Inom försäljning, service och företagande arbetar du mycket med människor. Du får möta kunder, svara på frågor och hjälpa dem så de blir nöjda.

Datorn och andra digitala verktyg är viktiga arbetsredskap

En stor del av arbetsuppgifterna inom detta område utförs med hjälp av datorer och andra digitala verktyg. Arbetsuppgifterna är ofta kvalificerade och kräver personal med god utbildning och bra datorkunskande.

FÖRSÄLJNING, KUNDSERVICE OCH FÖRETAGANDE

Du får kunskaper om försäljning, inköp och varuflöden, service, ekonomiuppföljning och företagande. Du utvecklar din förmåga att bli självständig och våga ta egna initiativ och får även lära dig kommunicera och informera i olika sammanhang, både muntligt och skriftligt.

Du läser entreprenörskap och lär dig hur man startar och genomför ett projekt. Du får till exempel kunskap i att starta och driva företag och förstå hur vi människor samarbetar, kommunicerar och löser problem för att nå bestämda mål.

FÖRSÄLJNING OCH KUNDSERVICE

Du lär dig skapa goda kundrelationer för att sälja och ge service. Här ingår att kunna sälja olika varor och tjänster inom skilda branscher både inom landet och internationellt.

DU BLIR DUKTIG PÅ ATT KOMMUNICERA

Det innebär att du blir duktig att i tal och skrift informera och kommunicera på ett övertygande sätt. Här ingår att kunna använda rätt informationsteknik vid rätt tillfälle. Du lär dig hantera de vanliga programvarorna för kommunikation, text- och bildbehandling, registerhantering, kalkylering, layout, informationssökning och sociala medier.

Programmet har inga nationella inriktningar men du kan välja kurser inom programfördjupningen som ger möjlighet till specialisering.

Du kan ofta välja mellan olika paket av kurser riktat mot skilda yrken. Skolor kan också erbjuda fördjupningar/profiler mot olika branscher.

GODA RELATIONER, KUNDSERVICE OCH FÖRSÄLJNING

Du förbereder dig för arbete inom försäljning och service. Det personliga mötet är viktigt och du utbildas för att skapa goda relationer i affärssammanhang. Det gäller att utgå från kundens behov och att erbjuda en lösning som fyller behovet. Det handlar också om att presentera erbjudandet på ett övertygande sätt.

Du utvecklar din förmåga som säljare både i fysiska butiker, inom e-handel och via telefonförsäljning. Dina kunder kan vara både privatpersoner och andra företag.

MARKNADSFÖRING OCH KOMMUNIKATION

Du får grunderna för att kunna arbeta med service, marknadsföring, information och kommunikation. Under utbildningen varvas teori med praktiska moment av olika slag.

Du lär dig om marknadsföring av varor och tjänster och får göra informations- och reklammaterial, både för hand och med hjälp av moderna programvaror. Det kan handla om att visa upp en vara på ett säljande sätt genom att göra skyltningar och jobba med butikskommunikation eller att skapa och underhålla en webshop för e-handel.

Du får träna dig i att kontakta och kommunicera med dina kunder, exempelvis genom att göra marknadsundersökningar, delta på mässor eller utforma olika säljkampanjer, både i butik och digitalt via exempelvis webbplatser, mejl och sociala medier.

INKÖP, LOGISTIK OCH DISTRIBUTION

Du lär dig även om inköp, logistik och distribution. Här får du kunskaper om olika varors flöde från tillverkare till slutlig användare. Du lär dig hur en distributionskedja planeras på ett så effektivt sätt som möjligt, både när det gäller ekonomi och miljöpåverkan.

HÅLLBAR UTVECKLING

Du lär dig grunderna inom området hållbar utveckling och lär dig innebörden av miljömässig, social och ekonomisk hållbarhet. Du får kunskaper om vad hållbarhetsarbete kan innebära för ett företags rykte, framgång och lönsamhet. Du får även kunskap om etiska och miljömässiga villkor vid produkttillverkning, en produkts livscykel och olika miljö- och rättvisemärkningar. Du får djupare förståelse för begrepp som producentansvar och cirkulär ekonomi (kretsloppssamhälle).

Exempel på yrken: Butikssäljare, företagssäljare, inköpsassistent, lagerarbetare, kundtjänstmedarbetare, marknadsassistent, säljassistent.

Särskilda varianter

Skolor har rätt att ansöka om att få starta så kallade särskilda varianter. Det är inriktningar som avviker från de nationella inriktningarna. Särskilda varianter kan ha egna behörighetskrav och egna antagningsbestämmelser. De kan även vara riksrekryterande, vilket innebär att du kan söka dem oavsett var du bor.

Du kan läsa mer om detta på sidan 91.

ARBETSPLATSFÖRLAGT LÄRANDE

Minst 15 veckor av utbildningstiden är arbetsplatsförlagt lärande, APL. Du får vanligtvis göra APL under flera olika perioder.

Du får vara ute på till exempel butiker, företags ekonomi- och försäljningsavdelningar, receptioner, med mera. Du får praktiskt använda de kunskaper du fått i skolan.

LÄRLINGSUTBILDNING

I vissa kommuner kan du läsa programmet som lärlingsutbildning. Du är då ute i arbetslivet minst halva studietiden räknat från det läsår lärlingsutbildningen börjar. Du måste själv ta reda på vad som erbjuds på de gymnasieskolor dit du söker. Du kan läsa mer om lärlingsutbildning på sidan 12.

VAL

Du väljer kurser inom programfördjupningarna

Du kan ofta välja mellan olika paket av kurser riktat mot skilda yrken.

Du väljer kurser inom det individuella valet

Vissa skolor vill att du gör dessa val redan inför år 1, men det vanligaste är att du får göra valet inför år 2. Vilka kurser och ämnen du kan välja mellan skiljer sig från skola till skola. Du kan alltid välja de kurser som ger dig grundläggande behörighet till högskolan.

STUDIEVÄGSKODER

FÖRSÄLJNINGS- OCH SERVICEPROGRAMMET - FS

Det finns inga inriktningar inom programmet

Efter gymnasieskolan

Kunskaperna du får på programmet har du nytta av i många yrken.

Efter utbildningen kan du arbeta som försäljare i butik, inom telemarketing eller inom näthandel. Du kan även arbeta inom kundtjänst, som marknads- eller säljassistent eller som inköpare av ett företags varor eller tjänster. Du kan även arbeta med distribution på lager.

Du kan längre ner på sidan se många exempel på yrken som programmet kan utbilda till. Det finns dessutom många andra arbeten där goda kunskaper om försäljning och kundservice är till stor nytta.

FORTSATT STUDIER

Yrkesexamen ger dig grundläggande behörighet till yrkeshögskolan. Där finns utbildningar inom till exempel ekonomi, webbutveckling och e-handel, data och ekonomi, försäljning, marknadsföring, turism, ledarskap i butik, inköp med mera.

Högskolan har också ett stort antal utbildningar inom dessa områden. Om du vill få grundläggande behörighet till högskolan måste du ha en yrkesexamen och godkända betyg i kurserna svenska/svenska som andraspråk 2 och 3 och engelska 6. Kurserna engelska 6 och svenska/svenska som andraspråk 2 kan skolan erbjuda dig att läsa inom programfördjupningarna.

Du kan också välja att läsa kurserna som individuellt val eller utökat program. Många utbildningar inom de ekonomiska eller administrativa områdena kräver dessutom att du läser kurserna matematik 2 och 3.

Du kan läsa mer om dina möjligheter till fortsatta studier på sidorna 92–95. Där finns till exempel information om antagningsreglerna till högskolan.

Det förekommer också att företag och organisationer själva utbildar sin personal, så kallad internutbildning. Det är en utbildningsform som är vanlig inom statlig, offentlig och privat verksamhet.

PROGRAMÖVERSIKT

Gymnasiegemensamma ämnen, 600 p

- Engelska 5, 100 p
- Historia 1a1, 50 p
- Idrott och hälsa 1, 100 p
- Matematik 1a, 100 p
- Naturkunskap 1a1, 50 p
- Religionskunskap 1, 50 p
- Samhällskunskap 1a1, 50 p
- Svenska 1/svenska som andraspråk 1, 100 p

Programgemensamma ämnen, 900 p

- Entreprenörskap, 100 p
- Personlig försäljning 1, 100 p
- Servicekunskap, 100 p
- Affärsutveckling och ledarskap, 100 p
- Branschkunskap inom handel, 100 p
- Handel och hållbar utveckling, 100 p
- Praktisk marknadsföring, 100 p
- Information och kommunikation 1, 100 p
- Inköp 1, 100 p

Programfördjupningar, 700 p

Gymnasiearbete, 100 p

Individuellt val, 200 p

TOTALT: 2.500 POÄNG

PROGRAMFÖRDJUPNINGAR, 700 p

Skolan kan erbjuda dig kurser inom följande ämnen:

Administration, affärskommunikation, aktiviteter och värdska, dator- och kommunikationsteknik, engelska, företagsekonomi, försäljning och kundservice, godshantering, grafisk kommunikation, handel, hygienkunskap, information och kommunikation, inköp och logistik, konferens och evenemang, lager och terminal, ledarskap och organisation, matematik, mat och butik, medier samhälle och kommunikation, moderna språk, programmering, svenska/svenska som andraspråk, svenska (retorik), tillämpad programmering, utställningsdesign, webbutveckling

Kurser som ska erbjudas inom individuellt val, 200 p

- Engelska 6, 100 p*
- Svenska 2/svenska som andraspråk 2, 100 p*
- Svenska 3/svenska som andraspråk 3, 100 p*
- Kurser inom idrott och hälsa
- Någon/några estetiska kurser

* Dessa kurser tillsammans med yrkesexamen ger dig grundläggande behörighet till högskolan. Kurserna engelska 6 och svenska 2/svenska som andraspråk 2 kan skolan även erbjuda dig inom programfördjupningar.

EXEMPEL PÅ YRKESUTGÅNGAR

= paket av kurser riktade mot olika yrkesområden

OBS! Kurserna engelska 6 och svenska 2/svenska som andraspråk 2 ingår i många yrkesutgångar. Dessa kurser ger dig inte bara bra yrkeskunskaper utan är också två av de tre kurser som du behöver läsa för att få grundläggande behörighet till högskolan.

- Kundtjänstmedarbetare
- Marknadsassistent
- Personalassistent
- Redovisningsassistent
- Säljassistent
- Butikssäljare
- Företagssäljare
- Inköpsassistent
- Lagerarbetare

Du hittar mer information om vilka kurser du kan läsa inom de olika yrkesområdena på www.programvaljaren.se.

HANTVERKSPROGRAMMET **HV**

INRIKTNINGAR

Finsnickeri

Florist

Frisör, barberare och
hår- och makeupstylist

Textil design

Övriga hantverk

För dig som...

vill ha en förberedande utbildning till ett speciellt yrke i en liten bransch. För att du ska lyckas på den här typen av utbildningar bör du vara händig, konstnärligt inriktad och ha ett intresse utöver det vanliga!

Du lär dig...

grunden i ett hantverksyrke. Yrkena är mycket olika och därför väljer du vanligtvis inriktning direkt till år1. Det gemensamma för alla hantverksyrken är att du lär dig den grundläggande tekniken, materialkunskap och företagande.

▶ TÄNK PÅ!

Du arbetar inte bara med händerna

Du ska lära dig planera ditt arbete, skaffa lämpligt material, rita, tillverka, beräkna kostnader och till sist sälja din produkt.

Många hantverkare arbetar i små företag eller startar eget

Du får därför insikt i hur det är att starta upp och driva ett företag. Det gäller att driva ett projekt från idé till verklighet.

KREATIVITET, SKAPANDE OCH STIL

Du lär dig ett hantverksyrke och ska kunna utföra en arbetsuppgift från idé till färdig produkt.

Det innebär att du ska kunna se vilket behov kunden har, planera med skiss eller ritning, välja och hantera verktyg, material och tekniker, genomföra och redovisa arbetet samt analysera och utvärdera resultatet.

Du börjar ofta direkt på din inriktning och undervisningen är anpassad efter vad som krävs inom ditt yrke.

Många hantverkare arbetar i små företag eller startar eget. Du får därför en insikt om hur det är att starta upp och driva ett företag. Det gäller att driva ett projekt från idé till verklighet.

Du får också lära ditt hantverks historia och tradition. Detta är grunden för att se in i framtiden. Här ingår till exempel att förstå vad den tekniska utvecklingen betytt för utvecklingen av ditt hantverk.

Särskilda varianter

Skolor har rätt att ansöka om att få starta särskilda varianter. Det är inriktningar som avviker från de nationella inriktningarna, till exempel båtbyggare, glasblåsare, guldsmed och urmakare. Särskilda varianter kan ha egna behörighetskrav och egna antagningsbestämmelser. De kan även vara riksrekryterande, vilket innebär att du kan söka dem oavsett var du bor. Du kan läsa mer om detta på sidan 91.

ARBETSPLATSFÖRLAGT LÄRANDE

Minst 15 veckor av utbildningstiden är arbetsplatsförlagt lärande, APL. Du får vanligtvis göra APL under flera olika perioder.

Du gör din APL på en arbetsplats som bäst passar till den inriktning du valt. Det kan exempelvis vara som frisör på en frisörsalong, som florist i en blomsteraffär, som finsnickare på ett möbelsnickeri, som silversmed med mera. Du får praktiskt använda de kunskaper du fått i skolan.

Finsnickeri

Du lär dig att utifrån ritningar tillverka möbel- och inredningssnickerier.

Här ingår att kunna olika tillverkningsmetoder och att ha kunskap om olika material. Du får arbeta både med dina händer och med moderna datorstyrda maskiner. Du kan läsa mer ekonomi för att kunna arbeta inom trä- och byggvaruhandeln.

Exempel på yrken: Båtbyggare, inredningssnickare, möbelsnickare, trä- och byggvaruhandel.

Florist

Du lär dig göra blomsterarrangemang för olika tillfällen, som bröllop, begravningar, utställningar och fester.

Blomsterbinderi, växtkännedom, färg och form är exempel på vad du får lära dig. Dessutom ingår kunskaper inom marknadsföring och andra arbetsuppgifter som förekommer i en blomsterhandel.

Exempel på yrken: Florist.

Frisör, barberare och hår- och makeupstylist

Du lär dig kundservice, ekonomi, och färglära och får öva klippning och frisyrdesign, permanentbehandling och frisörteknik.

Skolan har ofta en egen salong med kundmottagning. Du växlar mellan att arbeta som herr- och damfrisör. Du får lära dig tekniker för håruppsättning, makeup och skäggdesign. Du kan också få en inblick i hur man tillverkar peruker.

Exempel på yrken: Barberare, frisörsaspirant, hår- och makeupstylist.

Textil design

Du lär dig formge mönster, skapa egna kreattioner och blir duktig på att sy.

Här ingår hantering av verktyg och maskiner samt kunskaper om olika textila material. Du kan läsa mer ekonomi för att arbeta med till exempel inköp.

Exempel på yrken: Inköpsassistent, sömmerska, textil och konfektion.

Övriga hantverk

Det finns möjligheter att anordna utbildningar till många olika hantverksyrken som till exempel glasblåsare, silversmed, guldsmed, instrumentbyggare eller möbelrenoverare.

Du kan i en del fall få hela den praktiska delen av din yrkesutbildning som lärlingsutbildning. Du kommer bara till skolan för att läsa gemensam yrkest teori.

Du lär dig teknik och hantering av verktyg. Här ingår även kunskaper om material som förekommer inom det valda yrket.

Exempel på yrken: Bössmakare, glasblåsare, guldsmed, juvelfattare, kakelugns- makare, keramiker, sadelmakare, silversmed, skomakare, smed, sotare, tapetserare, timmerman, urmakare.

LÄRLINGSUTBILDNING

I vissa kommuner kan du läsa programmet som lärlingsutbildning. Du är då ute i arbetslivet minst halva studietiden räknat från det läsår lärlingsutbildningen börjar. Detta är ganska vanligt inom inriktningen övriga hantverk. Du måste själv ta reda på vad som erbjuds på de gymnasieskolor dit du söker. Du kan läsa mer om lärlingsutbildning på sidan 12.

▶ VAL

Du väljer inriktning

Du väljer vanligtvis inriktning direkt från årskurs 9.

Du väljer kurser inom programfördjupningarna

Du kan ofta välja mellan olika paket av kurser riktat mot skilda yrken.

Du väljer kurser inom det individuella valet

Vissa skolor vill att du gör dessa val redan inför år 1, men det vanligaste är att du får göra valet inför år 2. Vilka kurser och ämnen du kan välja mellan skiljer sig från skola till skola. Du kan alltid välja de kurser som ger dig grundläggande behörighet till högskolan.

STUDIEVÄGSKODER

HANTVERKSPROGRAMMET - HV

Inriktningar:

Finsnickeri - HVFIN

Florist - HVFLO

Frisör, barberare och hår- och makeupstylist - HVFRS

Textil design - HVTEX

Övriga hantverk - skilda koder för olika fördjupningar

Efter gymnasieskolan

När du gått färdigt Hantverksprogrammet har du fått en grund i ett yrke.

På dessa hantverksutbildningar förbereder du dig för en yrkesbana och kan oftast börja arbeta direkt efter utbildningen. För dig som går inriktning frisör, barberare och hår- och makeupstylist är du inte färdigutbildad efter gymnasiet utan får arbeta som lärling med särskilda avtal under cirka 3.000 timmar. Du kan sedan gå vidare och göra ett gesällprov.

FORTSATT STUDIER

Du kan i många fall skaffa dig mer utbildning inom ditt yrkesområde vid någon skola med specialinriktning mot hantverk. Som exempel kan vi nämna Capellagården, Stenebyskolan, Konstfack eller Textilhögskolan i Borås. Folkhögskolor har ofta utbildningar med estetiska kurser och hantverksinriktning. På en del skolor får du betala avgifter.

Yrkesexamen ger dig grundläggande behörighet till yrkeshögskolan. Där finns bland annat utbildningar inom skönhets- och hälsovård, till exempel arbeten på spa- och friskvårdsanläggningar, gym, skönhets- och frisørsalonger.

Om du vill få grundläggande behörighet till högskolan måste du förutom yrkesexamen ha godkända betyg i kurserna svenska/svenska som andraspråk 2 och 3 och engelska 6. Kursen svenska 2/svenska som andraspråk 2 kan skolan erbjuda dig att läsa inom programfördjupningarna och kurserna engelska 6 och svenska 3/svenska som andraspråk 3 kan du läsa inom individuellt val. Du kan även läsa någon eller några av dessa kurser som utökat program.

Om du söker en konstnärlig högskoleutbildning krävs dessutom ofta arbetsprover för att bli antagen. Du kan läsa mer om fortsatta studier på sidorna 92–95. Där finns till exempel information om antagningsreglerna till högskolan.

PROGRAMÖVERSIKT

Gymnasiegemensamma ämnen, 600 p

- Engelska 5, 100 p
- Historia 1a1, 50 p
- Idrott och hälsa 1, 100 p
- Matematik 1a, 100 p
- Naturkunskap 1a1, 50 p
- Religionskunskap 1, 50 p
- Samhällskunskap 1a1, 50 p
- Svenska 1/svenska som andraspråk 1, 100 p

Programgemensamma ämnen, 400 p

- Entreprenörskap, 100 p
- Hantverk - introduktion, 200 p
- Tradition och utveckling, 100 p

Inriktningar, 300-500 p

Programfördjupningar, 700-900 p

Gymnasiearbete, 100 p

Individuellt val, 200 p

TOTALT:

2.500 POÄNG

INRIKTNINGAR, 300-500 p

Finsnickeri

- Finsnickeri 1, 200 p
- Finsnickeri 2, 200 p
- Material och miljö, 100 p

Florist

- Florist 1, 200 p
- Florist 2, 200 p
- Material och miljö, 100 p

Frisör, barberare och hår- och makeupstylist

- Frisör 1, 200 p
- Material och miljö, 100 p

Textil design

- Material och miljö, 100 p
- Textil design 1, 200 p
- Textil design 2, 200 p

Övriga hantverk

- Hantverksteknik 1, 200 p
- Hantverksteknik 2, 200 p
- Material och miljö, 100 p

PROGRAMFÖRDJUPNINGAR, 700-900 p

Skolan kan erbjuda dig kurser inom följande ämnen:

Administration, affärskommunikation, arkitektur, bild, CAD, datoriserad mönsterhantering, datorstyrd produktion, design, digitalt skapande, elektroteknik, formgivning, företags-ekonomi, försäljning och kundservice, handel, hantverk, hantverkskunskap, historia, inköp och logistik, larm- och säkerhetsteknik, manuell mönsterkonstruktion, matematik, naturkunskap, programmering, samhällskunskap, service och bemötande, svenska/svenska som andraspråk, tillämpad programmering, utställningsdesign, växtkunskap

EXEMPEL PÅ YRKESUTGÅNGAR

= paket av kurser riktade mot olika yrkesområden

Finsnickeri

- Båtbyggare • Inredningssnickare • Möbelsnickare
- Trä- och byggvaruhandel

Florist

- Florist

Frisör, barberare och hår- och makeupstylist

- Barberare
- Frisörspirant
- Hår- och makeupstylist

Textil design

- Inköpsassistent • Sömmerska • Textil och konfektion

Övriga hantverk

- Bössmakare • Glasblåsare • Guldsmed • Juvelfattare
- Kakelugnsmakare • Keramiker • Sadelmakare
- Silversmed • Skomakare • Smed • Sotare • Tapetserare • Timmerman • Urmakare •

Du hittar mer information om vilka kurser du kan läsa inom de olika yrkesområdena på www.programvaljaren.se.

Kurser som ska erbjudas inom individuellt val, 200 p

- Engelska 6, 100 p*
- Svenska 2/svenska som andraspråk 2, 100 p*
- Svenska 3/svenska som andraspråk 3, 100 p*
- Kurser inom idrott och hälsa
- Någon/några estetiska kurser

* Dessa kurser tillsammans med yrkesexamen ger dig grundläggande behörighet till högskolan. Kursen svenska 2/svenska som andraspråk 2 kan skolan även erbjuda dig inom programfördjupningarna.

HOTELL- OCH TURISMPROGRAMMET HT

▶ INGA NATIONELLA INRIKTNINGAR

För dig som...

vill lära dig ge service och bli duktig på att förstå andra människors önskemål och behov.

Du kan utbilda dig mot yrken inom konferensverksamhet, reception, turistinformation och guidning, reseplanering och resebyråarbete.

Du lär dig...

att kommunicera med andra människor, marknadsföring, försäljning och kunna tänka nytt och kreativt. Det handlar om att möta gäster och besökare på bästa sätt och att försöka ge en service som motsvarar förväntningarna.

▶ TÄNK PÅ!

Språk är viktigt

I ditt yrke behöver du kunna tala med dina kunder/gäster. Vill du studera vidare är goda språkkunskaper i många fall nödvändiga.

Varierande arbetstider

Många arbeten inom branschen innebär arbete på kvällar och helger. Du ska finnas tillgänglig när andra är lediga.

SERVICE OCH KOMMUNIKATION

Du ska kunna sälja och ge god service på ett professionellt sätt. Det innebär att du är duktig på att förstå kundens behov och önskemål.

Det handlar om att vara känslig och lyhörd.

Du får kunskap om olika former av boenden, från campingplats till kryssningsfartyg, och vilka olika arbetsuppgifter som finns.

SPRÅKKUNSKAPER ÄR VIKTIGA

Arbete inom branschen ställer höga krav på goda språkkunskaper. Du läser två kurser i engelska, men har också möjlighet att läsa fler kurser i språk inom programfördjupningar.

PLANERING OCH ORGANISATION

Du blir duktig på planering, organisation och ekonomi. Många arbeten innebär att kunna göra fler saker samtidigt.

KONFERENS OCH EVENEMANG

Du ska kunna känna till hur man planerar olika möten och konferenser. Allt från möten med få deltagare och mindre konferenser till kongresser och stora evenemang. Det kan gälla bokningssystem, lokalernas utformning, teknisk utrustning, önskemål om service, aktiviteter och andra tjänster.

FÖRETAGANDE OCH ENTREPRENÖRSKAP

Du läser en kurs i entreprenörskap, vilket innebär att du ska utveckla din företagsamhet, initiativförmåga och kreativitet. Detta gäller samtliga elever inom gymnasieskolan men är kanske extra betydelsefullt för dig som ska arbeta inom ett område där förmågan att anpassa sig efter situationen och att utveckla nya idéer är mycket viktiga.

BRANSCHKUNSKAP

Turismen är idag en viktig näring i stora delar av världen och sysselsätter många människor. Det är också en bransch i ständig förändring. Du ska förstå hur man tar fram, paketerar, marknadsför, informerar och säljer resor och tjänster. Här ingår att anpassa sig efter samhällsförändringar och trender.

Du ska också känna till vanliga resmål i Sverige och i andra länder.

ARBETSPLATSFÖRLAGT LÄRANDE

Minst 15 veckor av utbildningstiden är arbetsplatsförlagt lärande, APL. Du får vanligtvis göra APL under flera olika perioder. Du kan få vara på till exempel hotell, konferens- och fritidsanläggningar, resebyråer, turistbyråer, hos olika slag av arrangörer med mera.

Du får vanligtvis följa de ordinarie arbetstiderna, vilket kan innebära arbete på kvällar och helger. Du får praktiskt använda de kunskaper du fått i skolan.

Programmet har inga nationella inriktningar men du kan välja kurser inom programfördjupningen som ger möjlighet till specialisering. Du kan ofta välja mellan olika paket av kurser riktat mot skilda yrken.

Skolor kan också erbjuda fördjupningar/profiler mot verksamheter eller arbeten inom besöksnäringen.

HOTELL OCH KONFERENS

På ett hotell tar man emot gäster, ser till att de får den service de förväntar sig, iordningställer ibland för möten och konferenser och tar hand om våningsservice som städning och bäddning.

Du lär dig redskap och utrustning som används vid frukost- och bufféserving. Här ingår till exempel tillagning och uppläggning av vanliga frukosträtter.

Som receptionist ska du vara hotellets ansikte mot kunderna. Du säljer hotellets tjänster, bokar in gästerna, tar betalt och hjälper dem tillrätta. Här har du nytta av din språkliga förmåga och kunskaper i ekonomi.

Konferensanläggningar – och många hotell – anordnar konferenser och möten. Du får organisera i stort och smått, boka och förbereda hotellrum och konferenslokaler, beställa mat och ordna fikapauser.

Ett område som växer allt mer är arrangemang av olika event. Det kan gälla mässor, konserter men också arrangemang för olika företag, till exempel kick-off, kundträffar och personalfester.

TURISM OCH RESOR

Inom turism lär du dig olika resmål och resvägar och att söka information. Det gäller att marknadsföra olika destinationer och produkter. Här ingår även kunskap om tidtabeller, bokningssystem, rabatter med mera. Du ska kunna ta hand om resenärer som har olika krav, till exempel affärsresenären och turisten.

Du får träning i att informera kunder, både skriftligt och muntligt. Här ingår att kunna producera informationsmaterial. Du får också möjlighet att träna på att guida grupper.

Du får kunskap om man planerar olika aktiviteter. Det gäller allt från traditionella charterresor till den nya upplevelseturismen.

Exempel på yrken: Aktivitets- och eventvärd, konferensvärd, mötes- och eventplanerare, receptionist, turistinformation, våningsservice.

Särskilda varianter

Skolor har rätt att ansöka om att få starta så kallade särskilda varianter. Det är inriktningar som avviker från de nationella inriktningarna. Särskilda varianter kan ha egna behörighetskrav och egna antagningsbestämmelser. De kan även vara rikskryterande, vilket innebär att du kan söka dem oavsett var du bor.

Du kan läsa mer om detta på sidan 91.

LÄRLINGSUTBILDNING

I vissa kommuner kan du läsa programmet som lärlingsutbildning. Du är då ute i arbetslivet minst halva studietiden räknat från det läsår lärlingsutbildningen börjar. Du måste själv ta reda på vad som erbjuds på de gymnasieskolor dit du söker. Du kan läsa mer om lärlingsutbildning på sidan 12.

▶ VAL

Du väljer kurser inom programfördjupningarna

Du kan ofta välja mellan olika paket av kurser riktat mot skilda yrkesområden.

Du väljer kurser inom det individuella valet

Vissa skolor vill att du gör dessa val redan inför år 1, men det vanligaste är att du får göra valet inför år 2. Vilka kurser och ämnen du kan välja mellan skiljer sig från skola till skola. Du kan alltid välja de kurser som ger dig grundläggande behörighet till högskolan.

STUDIEVÄGSKODER

HOTELL- OCH
TURISMPROGRAMMET – HT

Det finns inga inriktningar inom programmet.

Efter gymnasieskolan

Du kan till exempel söka arbete på hotell- och konferensanläggningar eller som reseplanerare. Du kommer att arbeta med service och ofta i direkt kontakt med dina kunder.

Vi lever i ett samhälle där vi ofta är ute och reser, vilket innebär att vi ibland behöver bo och äta utanför hemmet. För att vi ska trivas och ha de bra på resmålet behövs välutbildad personal som kan ge god service till alla gäster och besökare.

FORTSATTA STUDIER

Yrkesexamen ger dig grundläggande behörighet till yrkeshögskolan. Där finns många utbildningar inom till exempel hotell och turism. Ett område som växer allt mer är kunskap om att organisera och marknadsföra olika event, till exempel mässor, konserter och företagsarrangemang.

Du läser engelska 6 inom programgemensamma ämnen. Om du vill få grundläggande behörighet till högskolan måste du ha en yrkesexamen och godkänt betyg i kurserna 2 och 3 inom svenska/svenska som andraspråk. Du kan läsa dessa kurser inom individuellt val eller som utökat program.

Du kan läsa mer om fortsatta studier på sidorna 92–95. Där finns till exempel information om antagningsreglerna till högskolan.

Det finns även utbildningar utomlands, främst i Frankrike och Schweiz, om du vill vidareutbilda dig i hotellbranschen.

PROGRAMÖVERSIKT

Gymnasiegemensamma ämnen, 600 p

- Engelska 5, 100 p
- Historia 1a1, 50 p
- Idrott och hälsa 1, 100 p
- Matematik 1a, 100 p
- Naturkunskap 1a1, 50 p
- Religionskunskap 1, 50 p
- Samhällskunskap 1a1, 50 p
- Svenska 1/svenska som andraspråk 1, 100 p

Programgemensamma ämnen, 800 p

- Besöksnäringen, 100 p
- Engelska 6, 100 p
- Entreprenörskap, 100 p
- Konferens och evenemang, 100 p
- Logi, 100 p
- Hållbar turism, 100 p
- Resmål och resvägar, 100 p
- Service och bemötande 1, 100 p

Programfördjupningar, 800 p

Gymnasiearbete, 100 p

Individuellt val, 200 p

TOTALT:
2.500 POÄNG

PROGRAMFÖRDJUPNINGAR, 800 p

Skolan kan erbjuda dig kurser inom följande ämnen:

Administration, affärskommunikation, aktiviteter och värdskap, dryckeskunskap, eventteknik, företagsekonomi, försäljning och kundservice, konferens och evenemang, moderna språk, naturguidning, programmering, reception, reseproduktion och marknadsföring, serveringskunskap, service och bemötande, svenska 2/svenska som andraspråk 2, tillämpad programmering, våningsservice

EXEMPEL PÅ YRKESUTGÅNGAR

= paket av kurser riktade mot olika yrkesområden

- Konferensvärd
- Receptionist
- Våningsservice
- Aktivitets- och eventvärd
- Mötes-, event- och gruppbokning

Du hittar mer information om vilka kurser du kan läsa inom de olika yrkesområdena på www.programvaljaren.se.

Kurser som ska erbjudas inom individuellt val, 200 p

- Svenska 2/svenska som andraspråk 2, 100 p*
- Svenska 3/svenska som andraspråk 3, 100 p*
- Kurser inom idrott och hälsa
- Någon/några estetiska kurser

* Dessa kurser tillsammans med yrkesexamen ger dig grundläggande behörighet till högskolan.

HUMANISTISKA PROGRAMMET HU

INRIKTNINGAR

Kultur

Språk

För dig som...

vill gå en studieförberedande utbildning där du förbereds för studier på högskolan inom främst humaniora men även inom samhällsvetenskap. Programmets tyngdpunkt ligger på svenska, moderna språk, språkkunskap, historia och filosofi.

Du lär dig...

förstå människan som en kulturell varelse. Utbildningen sätter människans skapande och tänkande i centrum och handlar om vårt kulturarv, samtida kultur, litteratur, historia, filosofi och språket som kulturbärare. Programmet ger dig de största möjligheterna att läsa kurser i moderna språk.

KULTUR OCH SPRÅK

Människans språk och kultur är i fokus. Du får kunskap om människans förmåga att uttrycka sig i olika kulturer och sammanhang, både historiskt och i nutid. Det centrala är därför språk, litteratur, historia, kulturhistoria och filosofi.

Du får utveckla din språkliga säkerhet och kreativitet i tal och skrift samt din förmåga att på ett medvetet sätt använda språket för kommunikation, reflektion och lärande i alla ämnen. Dessa kunskaper blir ditt redskap för att analysera och tolka olika typer av texter och talat språk på svenska och engelska.

DISKUTERA OCH MOTIVERA

I ämnet filosofi lär du dig att skilja mellan fakta och värderingar. Du ska kunna argumentera i tal och skrift, dra slutsatser och motivera dina ställningstaganden. Det gäller även att kunna söka, välja och bearbeta information på ett medvetet och kritiskt sätt.

Du får också tillfälle att reflektera över etiska och filosofiska frågeställningar. Här ingår att förstå och tolka mänskligt handlande, till exempel olika sätt att uttrycka sig.

SPRÅKET I CENTRUM

Du lär dig mer om vad ett språk är. Du ska känna till olika språk och språkfamiljer i världen, majoritets- och minoritetsspråk. Var och hur språken används och deras typiska egenskaper. Här ingår också språklig evolution (utveckling) och språkhistoria.

Du läser dessutom två kurser i moderna språk.

Kultur

Du får än mer fördjupa dina kunskaper om allt som människor skapat genom tiderna.

Du får i kursen kultur- och idéhistoria en bred orientering om de olika konstnärliga strömningarna genom tiderna, från forntid till nutid. Du får också tillfälle att fundera över vad som kan menas med kultur och vad detta begrepp omfattar, till exempel förhållandet mellan etablerade konstformer och populärkultur.

Du får också läsa centrala verk och tongivande författare från olika epoker, från olika kulturer och från olika delar av världen.

I filosofi fördjupar du dig i olika uppfattningar om verkligheten och skilda kunskapsteorier.

I ämnet psykologi fördjupar du dig i människans beteende, känslor och tankar, både som individ och tillsammans med andra.

Språk

Inriktningen ger dig de största möjligheterna inom gymnasieskolan att lära dig moderna språk.

Du läser ytterligare tre kurser i moderna språk – totalt fem kurser. Dessutom finns det möjligheter att välja fler kurser i språk inom ramen för programfördjupningar och individuellt val.

Latin med allmän språkkunskap ger en inblick i Europas språkliga och kulturella arv. Du får dessutom kunskaper om antikens historia, kultur och föreställningsvärld. Du lär dig hur språk utvecklas och förändras och hur man använder språk i olika sammanhang.

Det finns flera kurser inom programfördjupningar för den språktintresserade. Du kan till exempel läsa klassisk grekiska, fler kurser i latin, svenska, engelska och moderna språk.

▶ TÄNK PÅ!

Studietakten är hög

På det Humanistiska programmet är studietakten högre än vad du är van vid från grundskolan. Räkna därför med att använda mycket tid till läxor och hemarbeten.

Var noga då du väljer kurser

Vid antagning till högskolan belönar man elever som läser fördjupande kurser i matematik, engelska, moderna språk och svenskt teckenspråk för hörande – de får så kallade meritpoäng. Se alla kurser som ger meritpoäng på sidan 93.

Det är en stor fördel om du redan i din gymnasieexamen är behörig till de utbildningar du vill söka på högskolan. Ta därför alltid reda på vad som gäller för de utbildningar som du är intresserad av.

Du kan få hjälp av skolans studie- och yrkesvägledare och kan även hitta aktuell information på webben – till exempel på www.studera.nu. Du kan läsa mer på sidorna 92–95.

PROGRAMFÖRDJUPNINGAR

Du kan välja bland många kurser inom programfördjupningar. De flesta kurserna är inom humaniora och språk, men du kan även läsa ekonomi, juridik, samhällskunskap med mera.

Kurser i ämnet matematik ökar din behörighet till fler utbildningar inom högskolan och kan ge dig meritpoäng.

SÄRSKILDA VARIANTER

Skolor har rätt att ansöka om att få starta så kallade särskilda varianter. Det är inriktningar som avviker från de nationella inriktningarna. Särskilda varianter kan ha egna behörighetskrav och egna antagningsbestämmelser. De kan även vara riksrekryterande, vilket innebär att du kan söka dem oavsett var du bor. Vissa skolor har fått rätt att anordna särskilda varianter inom det estetiska området.

Du kan läsa mer om detta på sidan 91.

▶ VAL

Du väljer inriktning

Detta val sker vanligtvis inför år 2.

Du väljer språk och kurser inom moderna språk

Detta val sker vanligtvis inför både år 1 och år 2. Det kan vara bra att fortsätta läsa ditt språk från högstadiet. Det ger dig värdefulla meritpoäng om du vill studera vidare efter gymnasieskolan.

Du ska välja kurser inom programfördjupningar

Du ser vilka kurser du väljer längre ner på sidan.

Du väljer kurser inom det individuella valet

Vissa skolor vill att du gör dessa val redan inför år 1, men det vanligaste är att du får göra valen inför år 2. Vilka kurser och ämnen du kan välja mellan skiljer sig från skola till skola.

STUDIEVÄGSKODER

HUMANISTISKA PROGRAMMET – HU

Inriktningar:

Kultur – HUKUL
Språk – HUSPR

Efter gymnasieskolan

Programmet ger dig en bra grund för fortsatta studier. Du får grundläggande och särskild behörighet för många utbildningar vid högskolan, särskilt inom humaniora, språk och samhällsvetenskap.

Undervisningen i de olika ämnena ska förbereda dig för högre studier. Du kan få längre läxor eller hemarbeten som du redovisar i skolan efter några veckor. Du får lära dig hur man ställer upp olika teoretiska modeller som man sedan prövar genom olika undersökningar eller laborationer. Detta påminner om hur man studerar på högskolan.

Om du vill läsa tekniska eller naturvetenskapliga utbildningar behöver du läsa fler kurser i matematik och de naturvetenskapliga ämnena.

Du kan även söka utbildningar inom yrkeshögskolan mot till exempel ekonomi, media och turism.

Du kan läsa mer om dina möjligheter till fortsatta studier på sidorna 92–95. Där finns till exempel information om antagningsreglerna till högskolan.

PROGRAMÖVERSIKT

Gymnasiegemensamma ämnen, 1.150 p

- Engelska 5 och 6, 200 p
- Historia 1b och 2b – kultur, 200 p
- Idrott och hälsa 1, 100 p
- Matematik 1b, 100 p
- Naturkunskap 1b, 100 p
- Religionskunskap 1, 50 p
- Samhällskunskap 1b, 100 p
- Svenska 1–3/svenska som andraspråk 1–3, 300 p

Programgemensamma ämnen, 350 p

- Filosofi 1, 50 p
- Moderna språk, 200 p
- Människans språk 1, 100 p

Inriktningar, 400 p

Programfördjupningar, 300 p

Gymnasiearbete, 100 p

Individuellt val, 200 p

TOTALT:
2.500 POÄNG

INRIKTNINGAR, 400 p

Kultur

- Filosofi 2, 50 p
- Kultur- och idéhistoria, 100 p
- Litteratur, 100 p
- Psykologi 1, 50 p
- Samtida kulturuttryck, 100 p

Språk

- Latin – språk och kultur 1, 100 p
- Språk, 300 p

PROGRAMFÖRDJUPNINGAR, 300 p

Skolorna kan erbjuda dig följande kurser:

- Arkitektur – hus, 100 p
- Arkitektur – rum, 100 p
- Bild, 100 p
- Bild och form 1a1, 50 p
- Bild och form 1b, 100 p
- Bildteori, 100 p
- Dramapedagogik, 100 p
- Dramatik och dramaturgi, 100 p
- Engelska 7, 100 p
- Entreprenörskap, 100 p
- Estetisk kommunikation 1–3, 100 p + 100 p + 100 p
- Etnicitet och kulturmöten, 100 p
- Film- och Tv-kunskap, 100 p
- Filosofi 2, 50 p
- Geografi 1, 100 p
- Historia 3, 100 p
- Humanistisk och samhällsvetenskaplig specialisering, 100 p
- Internationella relationer, 100 p
- Journalistik, reklam och information 1, 100 p
- Klassisk grekiska – språk och kultur 1 och 2, 100 p + 100 p
- Kommunikation, 100 p
- Konstarterna och samhället, 50 p
- Kultur- och idéhistoria, 100 p
- Latin – språk och kultur 1–3, 100 p + 100 p + 100 p
- Litteratur, 100 p
- Lärande och utveckling, 100 p
- Matematik 2b, 3b och 4, 100 p + 100 p + 100 p
- Medier, samhälle och kommunikation 1, 100 p
- Moderna språk
- Modersmål 1 och 2, 100 p + 100 p
- Modersmål – aktiv tvåspråkighet, 100 p
- Människans språk 2, 100 p
- Människors miljöer, 100 p
- Naturkunskap 2, 100 p
- Pedagogiskt ledarskap, 100 p
- Programmering 1, 100 p
- Psykologi 1 50 p
- Psykologi 2a, 50 p
- Psykologi 2b, 50 p
- Religionskunskap 2, 50 p
- Religionskunskap – specialisering, 100 p
- Retorik, 100 p
- Rätten och samhället, 100 p
- Samhällskunskap 2 och 3, 100 p + 100 p
- Samtida kulturuttryck, 100 p
- Skrivande, 100 p
- Språk specialisering – retorik 1a 50 p
- Språk specialisering – retorik 1b 100 p
- Språk specialisering – skrivande 100 p
- Sociologi, 100 p
- Svenskt teckenspråk för hörande
- Ungdomskulturer, 100 p
- Teaterteori, 100 p
- Textkommunikation, 100 p
- Tillämpad programmering, 100 p
- Visuell kommunikation, 100 p

Kurser som ska erbjudas inom individuellt val, 200 p

- Kurser inom idrott och hälsa
- Någon/några estetiska kurser

INDUSTRITEKNISKA PROGRAMMET **IN**

▶ INRIKTNINGAR

Driftsäkerhet och underhåll

Processteknik

Produkt och maskinteknik

Svetsteknik

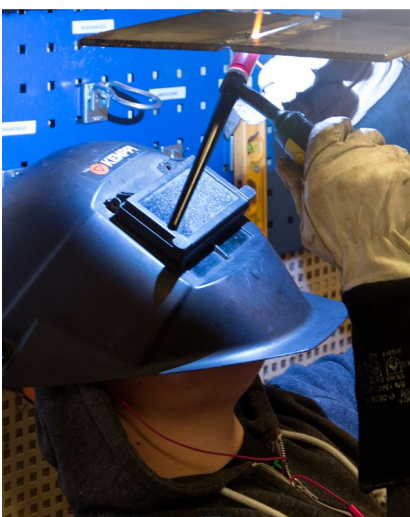

För dig som...

vill arbeta med modern teknik som datorer och avancerade styrsystem, varvat med uppgifter som ställer höga krav på hantverksskicklighet. Du kan utbilda dig till mekaniker, tekniker, CNC-operatör, svetsare med mera.

Du lär dig...

att arbeta med tillverkning, driftsäkerhet, underhåll och svetsning. Du kan till exempel arbeta med metaller, trä, textilier och kemikalier, inom mikroteknik, tryckning/tryckteknik eller med distribution och lagerhållning.

▶ TÄNK PÅ!

Du får många möjligheter

Programmet innehåller många olika utbildningar som leder till vitt skilda arbetsuppgifter. Högteknologi och hantverksskicklighet värdesätts på lika villkor på många industrier.

Du bör inte ha allergiproblem

Misstänker du att det finns risk för allergi ska du kontakta skolhälsovården innan du bestämmer dig. Att exempelvis vara nickelallergiker och arbeta inom verkstadsindustrin är olämpligt, även om du inte direkt kommer i kontakt med metaller.

MODERN TEKNIK OCH HANTVERKSKUNNANDE

Inom industrin sker bearbetning av olika material vid tillverkning av produkter och detaljer. Det kan vara en färdig produkt som en bil, kläder och möbler, eller detaljer som motordelar eller byggnadsmaterial.

Ett företag kan ha anställda inom hundra olika yrken medan andra bara har några få. Det behövs personal med skilda kunskaper och färdigheter som i olika moment till exempel utformar, tillverkar och monterar det som blir slutprodukten.

BRED UTBILDNING

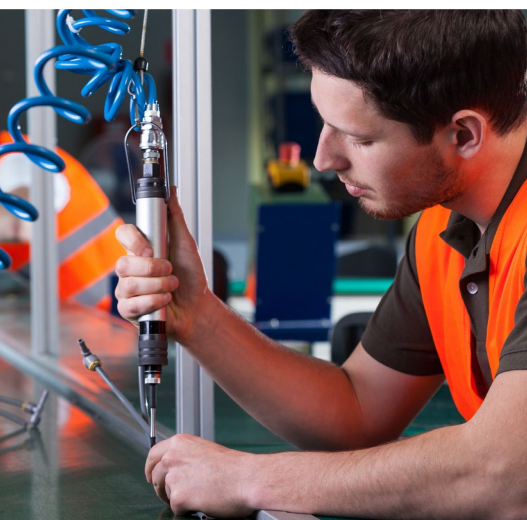
Du varvar teori med praktiskt arbete och lär dig till exempel datoranvändning, kvalitetsteknik, säkerhetsföreskrifter, svetsning och underhållsteknik.

Det är viktigt att du får kunskap om hela tillverkningsprocessen – från idé till produktion till återvinning. Denna breda

kunskap gör att du behärskar fler arbetsuppgifter och ger dig större möjligheter att få ett arbete.

I många företag arbetar man i par eller grupp. Du förväntas kunna samarbeta med andra och tillsammans får ni ta ett stort ansvar för arbetet. Du ska också förstå vikten av att följa regler och arbeta på ett sätt som är både säkert och uppfyller krav på kvalitet.

Den tekniska utvecklingen inom industrin går snabbt. Du måste därför vara beredd att fortsätta lära dig på dina framtida arbeten.

För var och en av inriktningarna finns exempel på vilka yrken de kan leda till. Det är ofta så att utbildningen anpassas till den industri som finns på orten. Har man kemisk industri anordnas processinriktning med fördjupning inom kemiproduktion, finns det mycket verkstadsindustri anordnas verkstadsutbildning och så vidare.

Du kan också få möjlighet att läsa kurser inom ämnena biologi, engelska, fysik och matematik. Kurser inom dessa ämnen ökar dina möjligheter till fortsatta studier. Du kan till exempel utbilda dig till tekniker eller ingenjör.

Driftsäkerhet och underhåll

Du får lära dig hur man underhåller maskiner och verktyg för att undvika felaktigheter och driftstopp. Utrustning som krånglar eller inte fungerar innebär stora kostnader och risker.

Du ska lära dig att snabbt kunna hitta fel och på så sätt se till att driften hålls igång. Det gäller också att arbeta med dagligt underhåll av utrustningar och anläggningar, allt för att undvika problem. Du ska kunna göra felsökningar och känna till olika material.

Exempel på yrken: Automationsmekaniker, servicemekaniker, underhållsmekaniker.

Processteknik

Ett arbete i processindustrin innebär ofta att du har ansvar för en del av tillverkningen i en lång kedja av komplicerade tekniska och/eller kemiska moment.

Exempel på processindustrier är massa- och pappersindustri, järnverk och kemisk industri. Vilka yrkesutbildningar som erbjuds beror till stor del på vilka industrier som finns där du bor.

Det finns möjlighet att välja kurser med en naturvetenskaplig inriktning. Det gäller dig som till exempel vill arbeta på ett laboratorium.

Exempel på yrken: Industrilackerare, laboratorietekniker inom kemisk industri, processoperatör - kemi.

Produkt och maskinteknik

Inriktningen för dig som vill arbeta i verkstadsindustrin eller i andra branscher som anställer utbildade verkstadsarbetare.

Du kan arbeta som till exempel maskinoperatör. Det innebär att du lär dig montering och hur man arbetar efter ritningar. Du läser också CNC-teknik, teknologi och yrkesmatematik. Mätmetoder och ritningslära är andra viktiga delar av din utbildning. Inriktningen kan också leda till arbeten som innefattar såväl design, tryckning, konstruktion som produktion.

Exempel på yrken: CNC-operatör metall, CNC-operatör trä, gjutare, maskinsnickare, lässmed, sågverksoperatör, verktygsmakare.

Svetsteknik

Du lär dig olika svetstekniker, plåtbearbetning och tillhörande arbetsmoment.

Du ska kunna sammanfoga material med olika metoder och tekniker. Det gäller att förstå vilken metod som är lämpligast att välja för olika uppgifter. Du ska kunna bedöma att resultatet håller god kvalitet.

Du lär dig olika svetsmetoder till exempel kälsvets, stumsvets och rörsvets.

Exempel på yrken: Internationell svetsare, svetsare.

Särskilda varianter

Skolor har rätt att ansöka om att få starta så kallade särskilda varianter. Det är inriktningar som avviker från de nationella inriktningarna, till exempel inom grafisk medieproduktion (tryckeri) och stenteknik. Särskilda varianter kan ha egna behörighetskrav och egna antagningsbestämmer. De kan även vara riksrekryterande, vilket innebär att du kan söka dem oavsett var du bor. Läs mer om detta på sidan 91.

ARBETSPLATSFÖRLAGT LÄRANDE

Minst 15 veckor av utbildningstiden är arbetsplatsförlagt lärande, APL. Du får vanligtvis göra APL under flera olika perioder.

Du kommer ut på till exempel olika industriföretag eller andra företag där du praktiskt får använda de kunskaper du fått i skolan.

LÄRLINGSUTBILDNING

I vissa kommuner kan du läsa programmet som lärlingsutbildning. Du är då ute i arbetslivet minst halva studietiden räknat från det läsår lärlingsutbildningen börjar. Du måste själv ta reda på vad som erbjuds på de gymnasieskolor dit du söker. Du kan läsa mer om lärlingsutbildning på sidan 12.

Du väljer inriktning

Detta val gör du ofta direkt till år 1, men du kan få vänta till år 2.

Du väljer kurser inom programfördjupningarna

Du kan ofta välja mellan olika paket av kurser riktat mot skilda yrken.

Du väljer kurser inom det individuella valet

Vissa skolor vill att du gör dessa val redan inför år 1, men det vanligaste är att du får göra valet inför år 2. Vilka kurser och ämnen du kan välja mellan skiljer sig från skola till skola. Du kan alltid välja de kurser som ger dig grundläggande behörighet till högskolan.

STUDIEVÄGSKODER

INDUSTRITEKNISKA
PROGRAMMET - IN

Inriktningar:

Driftsäkerhet och underhåll - INDR1
Processteknik - INPRO
Produkt och maskinteknik - INPRK
Svetssteknik - INSVE

Efter gymnasieskolan

Du kan söka arbete hos ett industriföretag. Det finns allt från små företag med ett fåtal anställda till mycket stora med tillverkning både i Sverige och utomlands. Dina kunskaper kan också ge dig arbete på andra företag som behöver kunnig personal. Du kan till exempel arbeta med service och reparation av utrustning.

Idag sker en snabb teknisk utveckling inom industrin. Det behövs kunniga anställda som är beredda på att vidareutbilda sig och arbeta med nya uppgifter. Nya arbetsorganisationer ställer nya krav på alla anställda på ett företag.

FORTSATTA STUDIER

Det finns idag vidareutbildningar inom många av de yrkesområden som finns på Industritekniska programmet. Yrkesexamen ger dig grundläggande behörighet till yrkes- högskolan. Där kan du söka utbildningar mot teknik och tillverkning. Det kan också finnas möjlighet till internutbildning.

Om du vill få grundläggande behörighet till högskolan måste du förutom yrkesexamen ha godkända betyg i kurserna svenska/svenska som andraspråk 2 och 3 och engelska 6. Kursen engelska 6 kan skolan erbjuda dig att läsa inom programfördjupningarna och kurserna 2 och 3 i svenska/svenska som andraspråk kan du läsa inom individuellt val. Du kan också läsa någon eller några kurser som utökat program.

En del skolor kommer att erbjuda fördjupningar med paket av mer teoretiska ämnen för att öka din behörighet till fortsatta studier. Inom programfördjupningen kan du till exempel läsa kurser i fysik, kemi och matematik.

Du kan läsa mer om fortsatta studier på sidorna 92–95. Där finns till exempel information om antagningsreglerna till högskolan.

PROGRAMÖVERSIKT

Gymnasiegemensamma ämnen, 600 p

- Engelska 5, 100 p
- Historia 1a1, 50 p
- Idrott och hälsa 1, 100 p
- Matematik 1a, 100 p
- Naturkunskap 1a1, 50 p
- Religionskunskap 1, 50 p
- Samhällskunskap 1a1, 50 p
- Svenska 1/svenska som andraspråk 1, 100 p

Programgemensamma ämnen, 400 p

- Industritekniska processer 1, 100 p
- Människan i industrin 1, 100 p
- Produktionskunskap 1, 100 p
- Produktionsutrustning 1, 100 p

Inriktningar, 300–400 p

Programfördjupningar, 800–900 p

Gymnasiearbete, 100 p

Individuellt val, 200 p

TOTALT:
2.500 POÄNG

INRIKTNINGAR, 300–400 p

Driftsäkerhet och underhåll, 400 p

- Avhjälpan underhåll 1, 100 p
- Underhåll - driftsäkerhet, 100 p
- Underhåll - elteknik, 100 p
- Underhåll - lager och smörjteknik, 100 p

Processteknik 400 p

- Industritekniska processer 2, 100 p
- Produktionskunskap 2, 100 p
- Produktionsutrustning 2, 100 p
- Produktionsutrustning 3, 100 p

Produkt och maskinteknik, 300 p

- Datorstyrd produktion 1, 100 p
- Produktionsutrustning 2, 100 p
- Produktutveckling 1, 100 p

Svetssteknik 400 p

- Kälsvets 1, 100 p
- Produktutveckling 1, 100 p
- Svets grund, 100 p
- Tillverkningsunderlag 1, 100 p

PROGRAMFÖRDJUPNINGAR, 800–900 p

Skolan kan erbjuda dig kurser inom följande ämnen:

Automatiserade system, bild, biologi, biologi - naturbruk, bygg- och anläggning, CAD, datorstyrd produktion, dator- och kommunikationsteknik, design, driftsäkerhet och underhåll, elektronik, elektronikproduktion, elektroteknik, elementmontering, ellära, energiteknik, engelska, entreprenörskap, fordonsteknik, fotografisk bild, fysik, företagsekonomi, grafisk kommunikation, grafisk produktion, husbyggnad, hygienkunskap, hållbart samhälle, hälsa, industri-automation, industriteknisk fördjupning, industritekniska processer, installationsteknik, kemi, konstruktion, lackeringsteknik, larm och säkerhetsteknik, ledarskap och organisation, livsmedels- och näringskunskap, lås- och passerteknik, matematik, materialkunskap, mekatronik, människan i industrin, mät-, styr- och reglerteknik, naturkunskap, produktionskunskap, produktionsutrustning, produktutveckling, programmering, sammanfogningsteknik, skog, mark och vatten, skogsproduktion, teknik, tillverkningsunderlag, tillämpad programmering, trä

EXEMPEL PÅ YRKESUTGÅNGAR

= paket av kurser riktade mot olika yrkesområden

Flera av dessa paket innehåller kurser i ämnen som matematik, fysik och kemi. Dessa kurser ger dig också särskild behörighet till utbildningar inom högskolan.

Driftsäkerhet och underhåll

- Automationsmekaniker
- Servicemekaniker
- Underhållsmekaniker

Processteknik

- Industrilackerare
- Laboratorietekniker inom kemisk industri
- Processoperatör-kemi

Produkt och maskinteknik

- CNC-operatör metall
- CNC-operatör trä
- Gjutare
- Låssmed
- Maskinsnickare
- Sägverksoperatör
- Verktygsmakare

Svetssteknik

- Internationell svetsare
- Svetsare

Du hittar mer information om vilka kurser du kan läsa inom de olika yrkesområdena på www.programvaljaren.se.

Kurser som ska erbjudas inom individuellt val, 200 p

- Engelska 6, 100 p*
- Svenska 2/svenska som andraspråk 2, 100 p*
- Svenska 3/svenska som andraspråk 3, 100 p*
- Kurser inom idrott och hälsa
- Någon/några estetiska kurser

* Dessa kurser tillsammans med yrkesexamen ger dig grundläggande behörighet till högskolan. Skolan kan även erbjuda dig att läsa kursen engelska 6 inom programfördjupningarna.

INTRODUKTIONSPROGRAMMEN **IM**

▶ INRIKTNINGAR

Programinriktat val
Yrkesintroduktion
Individuellt alternativ
Språkintröduktion

För dig som...

saknar behörighet och vill få möjlighet att komma in på ett nationellt program eller som vill få en utbildning som kan leda till arbete.

Du lär dig...

de kunskaper som du saknar för att komma in på ett nationellt program. Du kan också få praktisera på gymnasieskolan eller på olika arbetsplatser. Målet är att på bästa sätt förbereda dig för att komma in på och klara av ett nationellt gymnasieprogram eller att hjälpa dig till en annan utbildning eller arbete.

DU STÅR I CENTRUM

Tanken med dessa program är att du ska få bästa möjliga hjälp att bli behörig till ett nationellt program inom gymnasieskolan eller att kanske komma ut och arbeta eller studera vidare på annat håll.

Dessa utbildningar är olika utformade i skilda kommuner. Du får med hjälp av din studie- och yrkesvägledare att ta reda på vad som erbjuds i din kommun. Här kommer en beskrivning av de program som måste eller brukar erbjudas i de flesta kommuner.

Programinriktat val

Detta är tänkt för dig som är inriktad på ett nationellt program och var nära att bli behörig.

Tanken är att du så snart som möjligt ska kunna börja på ditt önskade program. I de flesta kommunerna läser du tillsammans med eleverna på ditt önskade program men du får extra stöd och hjälp för att så snart som möjligt bli behörig.

Hemkommunen ansvarar för att de elever som är behöriga till Programinriktat val erbjuds programmet. Det kan skilja mellan kommuner inom vilka program de erbjuder denna möjlighet och det är inte säkert att det erbjuds platser på de program som har många sökande.

Behörighetskrav till Programinriktat val

– Lägst betyget E i svenska/svenska som andraspråk + engelska eller matematik + 4 ämnen.

eller

– Lägst betyget E i svenska/svenska som andraspråk + engelska + matematik + 3 ämnen.

OBS! I de flesta kommuner får du söka till dessa utbildningar på samma sätt som du söker till ett nationellt gymnasieprogram. Du anger utbildningen som ett alternativ ifall du inte blir behörig till ett nationellt program.

Yrkesintroduktion

Du ska få möjligheten att få mer kunskap om ett eller flera yrken eller gymnasieprogram som intresserar dig.

Du får undervisning i skolan men du får vanligtvis också göra praktik ute på en eller flera arbetsplatser eller läsa en del kurser tillsammans med eleverna på gymnasieskolan. Det ska också finnas möjlighet för dig att läsa de ämnen där du behöver lägst betyget E för att bli behörig till att söka ett nationellt program.

Det finns dessutom möjlighet för skolan att erbjuda dig en yrkesutbildning som inte ger dig en gymnasieexamen men som kan hjälpa dig att få ett arbete. Dessa utbildningar anordnas ofta i samarbete med det lokala arbetslivet. Du får ta reda på vad som erbjuds i din kommun. I vissa kommuner kan du söka till yrkesintroduktionen.

Individuellt alternativ

Detta är tänkt för dig som har särskilda behov och kanske behöver extra mycket stöd för att kunna nå ett nationellt program.

Du ska få en utbildning anpassad efter vad som passar dig. Det kan vara studier, praktik på en arbetsplats eller annat som du önskar och har behov av.

Målet är att du ska gå vidare till yrkesintroduktion, hitta en annan utbildning eller komma ut på arbetsmarknaden.

Språkintröduktion

Detta är tänkt för dig som har ett annat modersmål än svenska och som nyligen har anlänt till Sverige.

Tyngdpunkten ligger på svenska språket, men du får också lära dig mer om det svenska samhället och den svenska skolan. Du förbereder dig för att så snabbt som möjligt kunna börja på ett nationellt program eller något annat introduktionsprogram.

NATURBRUKSPROGRAMMET NB

INRIKTNINGAR

Djurvård
Hästhållning
Lantbruk
Naturturism
Skogsbruk
Trädgård

För dig som...

vill utbilda dig för yrken inom jordbruk, skogsbruk, djurvård, hästhållning, turism och odling samt övriga verksamheter som hör till naturbruk.

Du lär dig...

mycket om olika växter och djur och om samspelet mellan människan och naturen – både i teori och praktik. Utbildningen ger dig även goda kunskaper om vår miljö.

Om du är inriktad mot något bestämt område kan det vara bra att redan i årskurs 9 söka till en skola som kan erbjuda dig den inriktning och fördjupning som du önskar. Du kan vanligtvis söka till samtliga naturbruksgymnasier i det län där du bor.

▶ TÄNK PÅ!

Mycket teori, väder och årstider

Du läser olika naturvetenskapliga ämnen, teknik, ekonomi med mera. För vissa inriktningar arbetar du ute i alla typer av väder och under alla årstider.

Du kanske får flytta hemifrån

De skolor där du kan läsa Naturbruksprogrammet ligger ofta i lantlig miljö. Det kan innebära att du måste flytta hemifrån och bo inackorderad på skolan. Kontakta den skola som du tänker söka till och ta reda på kostnader med mera. Läs mer under rubriken Studieekonomi på sidan 9.

DJUR OCH NATUR

Du får lära dig vård och skötsel av mark, vatten, skog, växter och djur. All undervisning är präglad av miljö- och kretsloppstänkande.

Du får till exempel lära dig:

- livets uppkomst och utveckling
- ärftlighetens mekanismer och genteknik
- olika typer av celler och deras växelverkan med omgivningen
- organismers byggnad, funktion och beteende för överlevnad och förökning
- olika ekosystem och samspel mellan organismer
- människans roll i naturen och ekologiskt hållbar utveckling.

GRUNDEN INOM NATURBRUK

Alla elever får en introduktion till naturbrukets miljöer med växter, djur, natur och skog samt de yrken som finns inom dessa områden. Naturbruk omfattar många olika verksamheter för produktion av varor och tjänster.

ANVÄNDA DINA KUNSKAPER PRAKTISKT

Du får göra laborationer i skolan och fältstudier i naturen. Här ingår även att till exempel sköta djur, så och skörda olika grödor och växter eller att fälla träd och ta hand om virke. Allt på ett säkert sätt för att undvika olyckor och skador.

SKÖTSEL AV MASKINER OCH UTRUSTNING

Du lär dig hur olika verktyg, basmaskiner och tekniska hjälpmedel används inom naturbruksområdet. Lika viktigt är att du lär dig hantera den moderna datoriserade utrustningen som idag finns inom naturbruket.

ENTREPRENÖRSKAP

Du läser kursen entreprenörskap eftersom många som arbetar inom naturbruk är egna företagare. Du lär dig företagande och ska också utveckla din egen kreativitet och förmåga att omsätta en idé till verklighet.

NATURVETENSKAPLIGA ÄMNER

Du har möjlighet att läsa kurser i ämnen som fysik, kemi och biologi. Dessa kurser ger dig behörighet till högskolestudier inom naturvetenskap med koppling till naturbruket. Det är många naturbrukskolor som erbjuder paket av kurser för dig som är inriktad mot fortsatta studier på högskolan.

Djurvård

Du lär dig om skötsel och vård av olika djur. Det kan gälla djur inom jordbruket, djurparksdjur och sällskapsdjur.

Du läser om olika djurarters egenskaper, behov och skötsel. Du får kunskap om husdjurs biologi och ursprung samt färdigheter i att sköta och hantera djuren. Det är också viktigt att du har kunskap om hygien, desinfektion, smittsamma sjukdomar och smittvägar.

Du har många möjligheter till fördjupningar. Du kan inrikta dig mot djurens hälso- och sjukvård, arbete med hundar, skötsel av djur på djurparker och mycket annat.

Exempel på yrken: Arbete med hund, djurvårdare inom djurens hälso- och sjukvård, djurvårdare inriktning forskningsdjur, djurparksdjur, arbete inom zoohandel.

Hästhållning

Hästar har stor betydelse för många människor i olika sammanhang.

Du får kunskaper om hästar och om deras beteende och hälsa. Du får lära dig hur du sköter om och utfordrar hästar, skötsel av stall och hästutrustning samt tillhörande anläggningar. Du utvecklar din förmåga att arbeta med hästar på ett säkert och etiskt sätt. Du utvecklar kunskaper för yrkesarbete som hästskötare inom olika sammanhang, till exempel inom hästsport, fritidsverksamhet och skötsel av arbetshästar.

Exempel på yrken: Hästskötare med inriktning mot ridning, hästskötare med inriktning mot trav.

Lantbruk

Du lär dig grunderna för att driva ett modernt jordbruk.

Du lär dig jordbearbetning, växtnäringstillförsel, skörd, transport och lagring av grödor under olika förhållanden och med lämplig teknik. Det gäller att känna till olika jordars och grödors egenskaper och hur de ska skötas.

Du läser om djurs egenskaper, behov och skötsel. Här ingår anatomi och fysiologi samt grundläggande kunskaper om djurskyddsbestämmelser. Du får även lära dig om foder och näringsfysiologi och måste känna till vanliga sjukdomar och hur de kan förebyggas.

En lantbrukare ska kunna det mesta. Därför lär du dig ekonomi, fordonsteknik samt vård och skötsel av ekonomibyggnader (ladugårdar, garage för jordbruksmaskiner, magasin med mera) och egen skog. Du kan genom val av kurser lära dig mer om lantbruksdjur, mark- och växtkunskap, natur- och landskapsvård med mera.

Exempel på yrken: Arbete med lantbrukets växtodling, Arbete med lantbruksdjur, arbete med lantbruksmaskiner

ARBETSPLATSFÖRLAGT LÄRANDE

Minst 15 veckor av utbildningstiden är arbetsplatsförlagt lärande, APL. Du får vanligtvis göra APL under flera olika perioder.

Du kan få vara på till exempel olika lantbruk, trädgårdsodlingar, skogsföretag, stuterier, stall, med mera. Programmet innehåller många olika möjligheter och därför är många olika arbetsplatser tänkbara. Du får praktiskt få använda de kunskaper du fått i skolan.

Naturturism

Här är naturupplevelsen i centrum. Du lär dig bland annat om att guida grupper och leda aktiviteter i naturen.

Du får lära dig om naturens mångfald och att utveckla hållbara naturupplevelser för individer och grupper. Du utvecklar din serviceanda och din förmåga om ledarskap och kommunikation. Du tränas i att planera och genomföra naturturismaktiviteter för olika målgrupper. Du får lära dig om säkerhet vid hantering och användning av utrustning och veta hur du ska agera vid olycksfall. Det handlar också om att sköta anläggningar och tillhörande miljöer för naturturism.

Exempel på yrken: Naturguidning.

Skogsbruk

Du lär dig skogsskötsel, fordonsteknik och virkesbehandling.

Du ska kunna utföra markundersökningar, rensa hyggen, plantera, röja och stämpla skog. Det gäller också att kunna göra volymeräkningar av virke, beräkning av priser samt kunna läsa och tolka en skogsbruksplan.

Du lär dig använda motorsåg och röjmotorsåg, mobila maskiner, terrängfordon med mera. Skogen ska vara en förnybar och uthållig resurs. Du får kunskaper för att kunna arbeta långsiktigt.

Exempel på yrken: Fiske- och vattenvård, jakt- och viltvård, skogsvårdare, skogsmaskinförare, arbete med skogsmaskinservice.

Trädgård

Du lär dig att odla olika frukter, grönsaker och blommor, både för hand och med hjälp av olika maskiner och verktyg.

Det sker både i växthus och utomhus på friland. Arbetet omfattar jordbearbetning, gödsling, förökning och odling av plantor till färdig produkt. Du kan välja miljövänlig alternativodling eller blomsterbindning.

Du kan välja kurser och fördjupa dig inom till exempel natur- och landskapsvård, trädgårdsanläggning och skötsel av utemiljöer.

Exempel på yrken: Trädgårdsarbetare med inriktning mot trädgårdsanläggning, skötsel av utemiljöer, frilandsodling, samt växthusodling

Särskilda varianter

Skolor har rätt att ansöka om att få starta så kallade särskilda varianter. Det är inriktningar som avviker från de nationella inriktningarna, till exempel ridsport, yrkes- och sportfiske och fiskodling. Särskilda varianter kan ha egna behörighetskrav och egna antagningsbestämmelser. De kan även vara riksrekryterande, vilket innebär att du kan söka dem oavsett var du bor. Du kan läsa mer om detta på sidan 91.

LÄRLINGSUTBILDNING

I vissa kommuner kan du läsa programmet som lärlingsutbildning. Du är då ute i arbetslivet minst halva studietiden räknat från det läsår lärlingsutbildningen börjar. Du måste själv ta reda på vad som erbjuds på de gymnasieskolor dit du söker. Du kan läsa mer om lärlingsutbildning på sidan 12.

Du väljer inriktning

Du väljer ofta inriktning direkt i år 1, men kan ibland få vänta till år 2. Det är ovanligt att en naturbruksskola anordnar samtliga inriktningar.

Du väljer kurser inom programfördjupningarna

Du kan ofta välja mellan olika paket av kurser riktat mot skilda yrken.

Du väljer kurser inom det individuella valet

Vissa skolor vill att du gör dessa val redan inför år 1, men det vanligaste är att du får göra valet inför år 2. Vilka kurser och ämnen du kan välja mellan skiljer sig från skola till skola. Du kan alltid välja de kurser som ger dig grundläggande behörighet till högskolan.

STUDIEVÄGSKODER

NATURBRUKSPROGRAMMET – NB

Inriktningar:

- Djurvård – NBDJR Naturturism – NBNAT
- Hästhållning – NBHAT Skogsbruk – NBSKG
- Lantbruk – NBLAN Trädgård – NBTRA

Efter gymnasieskolan

Du har många olika möjligheter till arbete och studier efter Naturbruksprogrammet. Dina möjligheter beror till stor del på vilka kurser du läser.

Yrkesexamen ger grundläggande behörighet till yrkeshögskolan. Där finns utbildningar inom till exempel djurvård, djursjukvård, hovslageri, greenkeeper, trädgårdsmästare, ridinstruktör, park- och trädvårdare, jord- och skogsbruk.

Om du vill få grundläggande behörighet till högskolan måste du förutom yrkesexamen ha godkända betyg i kurserna svenska/svenska som andraspråk 2 och 3 och engelska 6. Kursen svenska 2/svenska som andraspråk 2 kan skolan erbjuda dig att läsa inom programfördjupningarna och kurserna engelska 6 och svenska 3/svenska som andraspråk 3 kan du läsa inom individuellt val. Du kan även läsa någon eller några av dessa kurser som utökad program.

Du kan inom programfördjupningar välja kurser inom matematik, fysik och kemi. Du läser dessutom en kurs i biologi. Dessa kurser ger dig behörighet till många naturvetenskapliga utbildningar inom högskolan. Det är vanligt att skolorna sätter ihop ett ”paket” av kurser för elever med sikte på högskolan.

Du kan läsa mer om fortsatta studier på sidorna 92–95. Där finns till exempel information om antagningsreglerna till högskolan.

PROGRAMÖVERSIKT

<p>Gymnasiegemensamma ämnen, 600 p</p> <ul style="list-style-type: none"> – Engelska 5, 100 p – Historia 1a1, 50 p – Idrott och hälsa 1, 100 p – Matematik 1a, 100 p – Naturkunskap 1a1, 50 p – Religionskunskap 1, 50 p – Samhällskunskap 1a1, 50 p – Svenska 1/svenska som andraspråk 1, 100 p <p>Programgemensamma ämnen, 400 p</p> <ul style="list-style-type: none"> – Biologi 1, 100 p – Entreprenörskap, 100 p – Naturbruk, 200 p <p>Inriktningar, 500-700 p</p> <p>Programfördjupningar, 500-700 p</p> <p>Gymnasiearbete, 100 p</p> <p>Individuellt val, 200 p</p> <p>TOTALT: 2.500 POÄNG</p>	<p>INRIKTNINGAR, 500-700 p</p> <p>Djurvård</p> <ul style="list-style-type: none"> – Djurens biologi, 100 p – Djuren i naturbruket, 100 p – Djurhållning, 100 p – Sällskapsdjur 1, 100 p – Djurvård inom djurens hälso- och sjukvård 1, 100 p <p>Hästhållning</p> <ul style="list-style-type: none"> – Djurens biologi, 100 p – Djurhållning, 100 p – Fordon och redskap, 100 p – Hästkunskap 1, 100 p – Hästkunskap 2, 100 p – Ridning och körning, 200 p <p>Lantbruk</p> <ul style="list-style-type: none"> – Byggnadsunderhåll, 100 p – Djuren i naturbruket, 100 p – Fordon och redskap, 100 p – Lantbruksdjur 1, 100 p – Lantbruksmaskiner 1, 100 p – Marken och växternas biologi, 100 p – Växtodling 1, 100 p <p>Naturturism</p> <ul style="list-style-type: none"> – Marken och växternas biologi, 100 p – Motor- och röjmotorsåg 1, 100 p – Mångbruk av skog, 100 p – Naturturism 1, 100 p – Naturturism 2, 100 p – Terrängtransporter, 100 p <p>Skogsbruk</p> <ul style="list-style-type: none"> – Marken och växternas biologi, 100 p – Motor- och röjmotorsåg 1, 100 p – Mångbruk av skog, 100 p – Terrängtransporter, 100 p – Virkestransport med skotare, 100 p – Skogsskötsel 1, 100 p – Virkeslära, 100 p <p>Trädgård</p> <ul style="list-style-type: none"> – Beskärning och trädvård, 100 p – Fordon och redskap, 100 p – Marken och växternas biologi, 100 p – Skötsel av utemiljöer, 100 p – Trädgårdsanläggning 1, 100 p – Trädgårdsodling, 100 p – Växtkunskap 1, 100 p 	<p>PROGRAMFÖRDJUPNINGAR, 500-700 p</p> <p>Skolan kan erbjuda dig kurser inom följande ämnen:</p> <p>Aktiviteter och värdskap, arkitektur, biodling, biologi – naturbruk, design, djur, djur för forskningsändamål, djurparksdjur, djurvård inom djurens hälso- och sjukvård, energiteknik, fordon och redskap inom naturbruk, fysik, företagsekonomi, försäljning och kundservice, geografi, handel, hundkunskap, hygienkunskap, hästkunskap, kemi, lantbruksdjur, lantbruksmaskiner, lastmaskiner och truckar inom naturbruk, livsmedels- och näringskunskap, matematik, matlagningskunskap, mobila arbetsmaskiner, motor- och röjmotorsåg, naturbrukets byggnader, natur- och landskapsvård, naturguidning, naturturism, odling i växthus, pedagogik, programmering, ridning och körning, service och bemötande, service-teknik – naturbruk, skog, mark och vatten, skogsmaskiner, skogsproduktion, skötsel av utemiljöer, svenska/svenska som andraspråk, tillämpad programmering, travkunskap, trädgårdsanläggning, trädgårdsmaskiner, trädgårdsodling, växtkunskap, växtodling</p>
---	---	---

Kurser som ska erbjudas inom individuellt val, 200 p

- Engelska 6, 100 p*
- Svenska 2/svenska som andraspråk 2, 100 p*
- Svenska 3/svenska som andraspråk 3, 100 p*
- Kurser inom idrott och hälsa
- Någon/några estetiska kurser

* Dessa kurser tillsammans med yrkesexamen ger dig grundläggande behörighet till högskolan. Kursen svenska 2/svenska som andraspråk 2 kan skolan även erbjuda dig inom programfördjupningarna.

EXEMPEL PÅ YRKESUTGÅNGAR

Djurvård

- Arbete med hund
- Djurvårdare inom djurens hälso- och sjukvård
- Djurvårdare inriktning forskningsdjur

Hästhållning

- Hästskötare med inriktning mot ridning
- Hästskötare med inriktning mot trav

Lantbruk

- Arbete med lantbrukets växtodling
- Arbete med lantbruksmaskiner
- Arbete med lantbruksdjur

Naturturism

- Naturguide

Skogsbruk

- Skogsvårdare
- Skogsmaskinförare
- Arbete med skogsmaskinservice
- Viltförvaltare

Trädgård

- Trädgårdsarbetare med inriktning mot trädgårdsanläggning
- Trädgårdsarbetare med inriktning mot växthusodling
- Trädgårdsarbetare med inriktning mot frilandsodling
- Trädgårdsarbetare med inriktning mot skötsel av utemiljöer

Du hittar mer information om vilka kurser du kan läsa inom de olika yrkesområdena på www.programvaljaren.se.

NATURVETENSKAPSPROGRAMMET **NA**

INRIKTNINGAR

Naturvetenskap

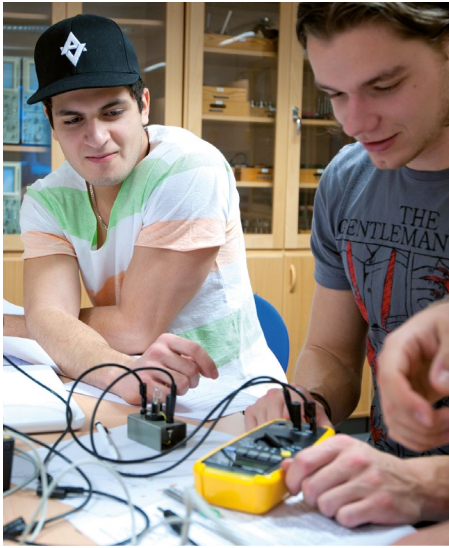
Naturvetenskap och samhälle

För dig som...

vill ha en högskoleförberedande utbildning som är särskilt lämplig för dig som vill läsa vidare inom de naturvetenskapliga eller tekniska områdena på högskolan. Du får dessutom behörighet till att söka de flesta andra utbildningarna på högskolan.

Du lär dig...

främst matematik, fysik, kemi och biologi, men läser även kurser i många andra ämnen. Det finns även en inriktning där du får kombinera kunskaperna inom naturvetenskap med kunskaper inom geografi och samhällskunskap.

MATEMATIK OCH NATURVETENSKAP

Utbildningens karaktärsämnen är matematik, fysik, kemi och biologi.

Matematik är ett viktigt ämne. Du lär dig inte att enbart räkna utan det viktiga är att du lär dig analysera problem som du sedan löser steg för steg. Här ingår att kunna dokumentera de olika stegen i lösningen av problemet.

Du lär dig många nya formler. Du ska kunna förstå dem och lära dig att kunna härleda (bevisa) dem. Det handlar inte om att lära sig utantill utan att i grunden förstå vad du gör. Tanken är att du ska öva upp din analytiska (problemlösande) förmåga.

Det ingår studier inom områden som ekvationer, funktioner, statistik och gränsvärde.

Dessa kunskaper använder du i studierna av de naturvetenskapliga ämnena. Du ska kunna beräkna acceleration, friktion, tyngder, koncentration av ämnen med mera.

I fysik 1a läser du till exempel om rörelse, energi och värme, ljus och elektricitet samt materiales uppbyggnad av mindre beståndsdelar.

I kursen kemi 1 lär du dig till exempel olika ämnens uppbyggnad, egenskaper och reaktioner. Du lär dig att tolka och skriva kemiska formler. Kunskaperna ska dessutom hjälpa dig att ta

ställning i viktiga frågor som resursanvändning, produktval, avfallshantering och återvinning.

Kursen biologi 1 lär dig till exempel de vetenskapliga teorierna om livets uppkomst och mångfald. Du ska förstå ett ekosystems uppbyggnad och funktion. I kursen studeras arvets och miljöns betydelse för individens egenskaper. Vid studiet av genteknik behandlas även etiska frågeställningar.

DU FÅR RÄKNA OCH GÖRA LABORATIONER

Undervisningen är inte bara teoretisk utan även praktisk. Här ingår många laborationer och undersökningar.

Grundtanken med dina naturvetenskapliga studier är att du genom laborationer, fältarbeten och liknande själv får undersöka olika fenomen. Du ska kunna ställa upp problem och hypoteser och lära dig att göra iakttagelser och dra slutsatser. Detta utvecklar din förmåga till problemlösning och ökar din kreativitet.

DU LÄSER SPRÅK OCH SAMHÄLLSORIENTERANDE ÄMNEN

Kunskaper i språk är viktiga idag och krävs i många arbeten. På högskolan kan stora delar av kurslitteraturen vara på engelska. De övriga ämnena ger dig en bred allmänbildning som du både har nytta av i ditt privata liv och i dina framtida arbeten och studier.

▶ TÄNK PÅ!

Studietakten är hög

På Naturvetenskapsprogrammet är studietakten högre än vad du är van vid från grundskolan. Räkna därför med att använda mycket tid till läxor och hemarbeten.

Var noga då du väljer kurser

Vid antagning till högskolan belönar man elever som läser fördjupande kurser i matematik, engelska, moderna språk och svenskt teckenspråk för hörande – de får så kallade meritpoäng. Se alla kurser som ger meritpoäng på sidan 93. Det är en stor fördel om du redan i din gymnasieexamen är behörig till de utbildningar du vill söka på högskolan. Ta därför alltid reda på vad som gäller för de utbildningar som du är intresserad av.

Du kan få hjälp av skolans studie- och yrkesvägledare och kan även hitta aktuell information på webben – till exempel på www.studera.nu. Du kan läsa mer på sidorna 92–95.

Naturvetenskap

Du får en naturvetenskaplig grundutbildning som ger dig många möjligheter till fortsatta studier.

Kursen biologi 2 handlar om hur virus och celler är uppbyggda och fungerar. Du läser humanfysiologi, om hur organsystem i kroppen samverkar och regleras. Kursen handlar också om molekylärbiologi och genteknik.

I kursen kemi 2 fördjupar du dina kunskaper inom organisk kemi och biokemi. Biokemi handlar om de reaktioner som sker i våra celler, både cellernas energiförsörjning samt deras förökning, där DNA spelar en stor roll. Kursen innehåller också analytisk kemi, där man bestämmer hur mycket av ett visst ämne som ett prov innehåller.

Kurserna biologi 2 och kemi 2 krävs båda för att få behörighet till läkar-, tandläkar-, veterinär- och optikerutbildningarna.

Kursen fysik 2 behandlar till exempel elektromagnetism och universums utveckling och struktur. Du ska förstå hur man arbetar med modeller och teorier för att förklara och förenkla verkligheten.

Du läser även kursen matematik 4 som ger behörighet till matematikin- tensiva utbildningar inom högskolan som till exempel utbildningarna till civilingenjör.

Naturvetenskap och samhälle

Du får komplettera dina studier inom matematik och naturvetenskap med att studera geografi och samhällskunskap.

Du läser en kurs i geografi och lär dig förstå hur människan samverkar med de förutsättningar som naturen ger. Det gäller frågor som överlevnad, resursanvändning och miljöpåverkan. Du övar förmågan att uppfatta möjligheter och bedöma vilka konsekvenser som olika handlingar innebär, till exempel det ömsesidiga beroendet i vår globala värld.

Kursen i samhällskunskap lär dig mer om hur vårt samhälle är organiserat, hur beslut fattas, om lagstiftning och hur vår demokrati fungerar. Du får också grunden i olika nationalekonomiska teorier. Detta ska ge dig större möjligheter att ta ställning i viktiga frågor som till exempel miljölagstiftning.

Du får även välja en av kurserna biologi 2, kemi 2 och fysik 2.

PROGRAMFÖRDJUPNINGAR

Du kan välja kurser inom många olika områden, även om tonvikten ligger inom det tekniska och naturvetenskapliga områdena. Du kan till exempel välja kurser inom matematik och fysik och på så sätt öka din behörighet till högskolan. Om du väljer fler kurser i moderna språk kan du få värdefulla meritpoäng.

SÄRSKILDA VARIANTER

Skolor har rätt att ansöka om att få starta så kallade särskilda varianter. Det är inriktningar som avviker från de nationella inriktningarna. Särskilda varianter kan ha egna behörighetskrav och egna antagningsbestämmelser. De kan även vara riksrekryterande, vilket innebär att du kan söka dem oavsett var du bor. Vissa skolor har fått rätt att anordna särskilda varianter inom det estetiska området.

Du kan läsa mer om detta på sidan 91.

▶ VAL

Du väljer inriktning

Detta val sker vanligtvis inför år 2.

Du väljer språk inom moderna språk

Detta val kan ske inför både år 1 och år 2. Det kan vara bra att fortsätta läsa ditt språk från högsta-diet. Detta ger dig värdefulla meritpoäng om du vill studera vidare på högskolan.

Du ska välja kurser inom programfördjupningar

Du ser vilka kurser du kan välja längre ner på sidan.

Du väljer kurser inom det individuella valet

Vissa skolor vill att du gör dessa val redan inför år 1, men det vanligaste är att du får göra valen inför år 2. Vilka kurser och ämnen du kan välja mellan skiljer sig från skola till skola.

STUDIEVÄGSKODER

NATURVETENSKAPSPROGRAMMET – NA

Inriktningar:

Naturvetenskap – NANAT

Naturvetenskap och samhälle – NANAS

Efter gymnasieskolan

Naturvetenskapsprogrammet ger dig de mest omfattande möjligheterna till fortsatta studier.

Du får kunskaper som är till stor nytta vad du än väljer att göra i livet. Utbildningen är särskilt lämplig för dig som vill läsa vidare inom de naturvetenskapliga eller tekniska områdena på högskolan.

Undervisningen i de olika ämnena förbereder dig för högre studier. Du kan få mer omfattande läxor eller hemarbeten som du redovisar i skolan efter några veckor. Detta kräver att du själv kan planera ditt skolarbete.

Du får lära dig hur man ställer upp hypoteser som du sedan prövar genom olika undersökningar eller laborationer. Här ingår att göra olika beräkningar med hjälp av formler. Detta påminner om hur man studerar på högskolan.

Du kan även söka utbildningar inom yrkeshögskolan. Där finns utbildningar inom exempelvis ekonomi, media och turism.

Du kan läsa mer om dina möjligheter till fortsatta studier på sidorna 92–95. Där finns till exempel information om antagningsreglerna till högskolan.

PROGRAMÖVERSIKT

Gymnasiegemensamma ämnen, 1.150 p

- Engelska 5 och 6, 200 p
- Historia 1b, 100 p
- Idrott och hälsa 1, 100 p
- Matematik 1c–3c, 300 p
- Religionskunskap 1, 50 p
- Samhällskunskap 1b, 100 p
- Svenska 1–3/svenska som andraspråk 1–3, 300 p

Programgemensamma ämnen, 450 p

- Biologi 1, 100 p
- Fysik 1a, 150 p
- Kemi 1, 100 p
- Moderna språk, 100 p

Inriktningar, 300–400 p

Programfördjupningar, 200–300 p

Gymnasiearbete, 100 p

Individuellt val, 200 p

TOTALT:
2.500 POÄNG

INRIKTNINGAR, 300–400 p

Naturvetenskap, 400 p

- Biologi 2, 100 p
- Fysik 2, 100 p
- Kemi 2, 100 p
- Matematik 4, 100 p

Naturvetenskap och samhälle, 300 p

- Ett naturvetenskapligt ämne, t.ex. biologi 2/fysik 2/kemi 2, 100 p
- Geografi 1, 100 p
- Samhällskunskap 2, 100 p

PROGRAMFÖRDJUPNINGAR, 200–300 p

Skolan kan erbjuda dig följande kurser:

- Biologi 2, 100 p
- Bioteknik, 100 p
- Datorteknik 1a, 100 p
- Dator- och nätverksteknik, 100 p
- Engelska 7, 100 p
- Entreprenörskap, 100 p
- Filosofi 1 och 2, 50 p + 50 p
- Fysik 2 och 3, 100 p + 100 p
- Entreprenörskap och företagande 100 p
- Geografi 1 och 2, 100 p + 100 p
- Geografiska informationssystem, 100 p
- Historia 2a och 3, 100 p + 100 p
- Humanistisk och samhällsvetenskaplig specialisering, 100 p
- Hållbart samhällsbyggande, 100 p
- Internationell ekonomi, 100 p
- Internationella relationer, 100 p
- Kemi 2, 100 p
- Konstruktion 1 och 2, 100 p + 100 p
- Kultur- och idéhistoria, 100 p
- Litteratur, 100 p
- Matematik 4 och 5, 100 p + 100 p
- Matematik – specialisering, 100 p
- Miljö- och energikunskap, 100 p
- Moderna språk
- Naturvetenskaplig specialisering, 100 p
- Politik och hållbar utveckling, 100 p
- Programmering 1 och 2, 100 p + 100 p
- Psykologi 1, 2a och 2b, 50 p + 50 p + 50 p
- Religionskunskap 2, 50 p
- Religionskunskap – specialisering, 100 p
- Retorik, 100 p
- Samhällskunskap 2 och 3, 100 p + 100 p
- Skrivande, 100 p
- Teknik 1 och 2, 150 p + 100 p
- Teknik – specialisering, 100 p
- Tillämpad programmering, 100 p
- Träninglära 1 och 2, 100 p + 100 p
- Webbutveckling 1 och 2, 100 p + 100 p
- Webbserverprogrammering 1 och 2, 100 p + 100 p

Kurser som ska erbjudas inom individuellt val, 200 p

- Kurser inom idrott och hälsa
- Någon/några estetiska kurser

RESTAURANG- OCH LIVSMEDELSPROGRAMMET **RL**

INRIKTNINGAR

Bageri och konditori

Kök och servering

För dig som...

vill arbeta med att laga mat på restaurang, baka bröd eller med försäljning av mat och dryck. Du bör ha blick för färg och form och måste vara noga med hygienen då du handskas med livsmedel. Du får en känsla för service och kunskap om det du säljer.

Du utbildar dig till yrken som till exempel kock, servitör, bagare och försäljare av olika livsmedelsprodukter.

Du lär dig...

laga mat, servera, baka, göra konditorivaror som till exempel choklad och konfektyrer. Du ska göra din del av arbetet för att skapa en helhet av miljö, smak och doft. Här ingår även kunskaper om försäljning, service, hygien, näringslära, specialkost och alkoholhantering.

▶ TÄNK PÅ!

Snygg presentation

Du får använda din fantasi när du lägger upp maten, dekorerar ett bakverk eller lägger upp varor i en butik. Ser en matvara eller en skyltning aptitlig ut, höjer det också smaken och försäljningen.

Hygien är viktigt

Hygien är viktigt när det gäller livsmedel, både när man framställer, lagrar, fraktar och säljer matvaror.

Du ska ha bra fysik

Du får vara beredd på tunga lyft och obehagliga arbetsställningar även om tekniken förbättras och ger bättre och bättre arbetsförhållanden. Är du allergiker kan du få problem med både metaller och mjöl. Är du osäker om något ska du kontakta skolhälsovården.

RESTAURANG OCH BAGERI

När vi äter ute på en restaurang, beställer hem mat eller köper bröd i bageriet vill vi att det vi beställer ska vara gjort på bra råvaror, se tilltalande ut och vara gott och nyttigt. Dessutom vill vi mötas av trevlig och serviceinriktad personal.

Du får grundläggande kunskaper om viktigheten av en god personlig hygien och ska också känna till de bestämmelser som finns beträffande livsmedelshygien.

Du får kunskap om olika råvaror, deras näringsinnehåll och hur man använder och förvarar dem på bästa sätt.

Du lär dig hela tillverkningen, från råvaror till färdig mat eller bakverk. När du dekorerar ett bakverk eller lägger upp maten får du utlopp för din fantasi och skaparglädje.

ARBETE I GRUPP

Att arbeta i ett restaurangkök eller i ett bageri är ett lagarbete. Alla samarbetar för att det ska smaka gott, se bra ut och bli färdigt i tid.

SERVICE ÄR VIKTIGT

Vi vill alla bli trevligt bemötta som kunder och få det som vi beställt. Du får

utveckla din känsla för service, vilket innebär att kunna känna av andra människors önskemål och behov.

De flesta skolor har restauranger eller butiker där du får laga mat eller baka. Dit kommer kunder som betalar för maten eller brödet.

OLIKA YRKEN OCH FÖRETAG

Du får en bred orientering om olika typer av företag och yrken inom området. Undervisningen ger dig insikt om måltiden som helhetsupplevelse och alla dess delar som mat, dryck, bröd och servering.

INTERNATIONELL BRANSCH

Du utbildar dig inom en internationell bransch som hela tiden påverkas av andra kulturer och mattraditioner. Det finns också många möjligheter att arbeta och studera utomlands.

Bageri och konditori

Du får lära dig hur mjöl och andra råvaror framställs och hur man tillverkar olika sorters bröd, bakverk och konditorivaror, till exempel choklad och konfektyr.

Du ska kunna följa recept, välja och hantera råvaror. Det gäller att producera bröd och konditorivaror som är både tilltalande och smakrika.

Många skolor har egna butiker med försäljning av bröd- och konditorivaror. Du lär dig kundservice och redovisning. Du får även lära dig hur man förpackar, förvarar och fraktar livsmedel.

Exempel på yrken: Bagare, konditor.

Kök och servering

Du förbereds för arbete i kök eller med servering.

Du får sammanställa matsedlar, se till att råvaror finns på plats och laga mat som sedan serveras till gäster. Skolan har vanligtvis en restaurang där eleverna tillagar och serverar maten för betalande gäster.

I varmköket lagas maten. Du ska komponera matsedlar, välja råvaror och planera arbetet samt lära dig att kunna arbeta i ett högt tempo.

I kallköket lär du dig att tillreda smörgåsar och snittar, sallader, kalla såser och desserter. Du bör vara något av konstnär för att kunna göra det där lilla extra som får maten att se aptitlig ut.

Allergier, sjukdomar, överkänslighet och övertygelse har drivit på en utveckling mot anpassad kost. Du kan välja att lära dig laga näringsriktiga, smakliga och tilltalande specialkost. Mat som uppskattas av veganer eller vegetarianer, men även mat som man måste äta om man till exempel är diabetiker eller glutenintolerant.

Du läser även en kurs i servering. Du lär dig arbeta som servitör/servitris, att ta hand om hela miljön i matsalen, duka, kunna ge råd om mat och dryck och se till att gästerna får vad de beställt.

Exempel på yrken: Kock, servitör/servitris.

Särskilda varianter

Skolor har rätt att ansöka om att få starta så kallade särskilda varianter. Det är inriktningar som avviker från de nationella inriktningarna, till exempel inom sjöintendentur och styckning och charkuteri. Särskilda varianter kan ha egna behörighetskrav och egna antagningsbestämmelser. De kan även vara riksrekryterande, vilket innebär att du kan söka dem oavsett var du bor.

Du kan läsa mer om detta på sidan 91.

ARBETSPLATSFÖRLAGT LÄRANDE

Minst 15 veckor av utbildningstiden är arbetsplatsförlagt lärande, APL. Du får vanligtvis göra APL under flera olika perioder. Du kan få vara på till exempel restauranger, bagerier, butiker, företag som tillverkar olika livsmedel, med mera. Du får praktiskt använda de kunskaper du fått i skolan.

LÄRLINGSUTBILDNING

I vissa kommuner kan du läsa programmet som lärlingsutbildning. Du är då ute i arbetslivet minst halva studietiden räknat från det läsår lärlingsutbildningen börjar. Du måste själv ta reda på vad som erbjuds på den gymnasieskola dit du söker. Du kan läsa mer om lärlingsutbildning på sidan 12.

▶ VAL

Du väljer inriktning

Detta val sker vanligtvis inför år 2.

Du väljer kurser inom programfördjupningarna

Du kan ofta välja mellan olika paket av kurser riktat mot skilda yrken.

Du väljer kurser inom det individuella valet

Vissa skolor vill att du gör dessa val redan inför år 1, men det vanligaste är att du får göra valet inför år 2. Vilka kurser och ämnen du kan välja mellan skiljer sig från skola till skola. Du kan alltid välja de kurser som ger dig grundläggande behörighet till högskolan

STUDIEVÄGSKODER

RESTAURANG- OCH
LIVSMEDELSPROGRAMMET – RL

Inriktningar:

Bageri och konditori – RLBAG
Kök och servering – RLKOK

Efter gymnasieskolan

Du kan till exempel söka arbete på restauranger, storkök, bagerier och livsmedelsbutiker. Du kommer att arbeta med service på både stora och små arbetsplatser och i direkt kontakt med dina kunder.

Försäljning är en stor näringsgren. Livsmedelsföretag, stora matbutiker och småbutiker behöver alla arbetskraft med säljvana och produktkännedom.

I bageribranschen får du räkna med att börja mycket tidigt på morgonen. Om du arbetar inom handeln gäller affärstider, vilket kan innebära kvälls- och helgarbete.

Inom några av yrkena i branschen kan du avlägga gesällprov när du fått mer erfarenhet och kunskaper.

FORTSATT STUDIER

Yrkesexamen ger dig grundläggande behörighet till yrkeshögskolan. Där hittar du utbildningar där du kan kombinera teori och praktik.

Om du vill få grundläggande behörighet till högskolan måste du förutom yrkesexamen ha godkänt betyg i kurserna svenska/svenska som andraspråk 2 och 3 och engelska 6. Kursen engelska 6 kan skolan erbjuda dig att läsa inom programfördjupningarna och kurserna 2 och 3 i svenska/svenska som andraspråk kan du läsa inom individuell val. Du kan också läsa någon eller några av kurserna som utökad program.

Du kan läsa mer om fortsatta studier på sidorna 92–95. Där finns till exempel information om antagningsreglerna till högskolan.

Det finns också många utbildningar utomlands, främst i Frankrike och Schweiz, om du vill vidareutbilda dig inom restaurangbranschen.

PROGRAMÖVERSIKT

Gymnasiegemensamma ämnen, 600 p

- Engelska 5, 100 p
- Historia 1a1, 50 p
- Idrott och hälsa 1, 100 p
- Matematik 1a, 100 p
- Naturkunskap 1a1, 50 p
- Religionskunskap 1, 50 p
- Samhällskunskap 1a1, 50 p
- Svenska 1/svenska som andraspråk 1, 100 p

Programgemensamma ämnen, 400 p

- Branschkunskap inom restaurang och livsmedel, 100 p
- Hygien, 100 p
- Livsmedels- och näringskunskap 1, 100 p
- Service och bemötande 1, 100 p

Inriktningar, 300 p

Programfördjupningar, 900 p

Gymnasiearbete, 100 p

Individuellt val, 200 p

TOTALT:
2.500 POÄNG

INRIKTNINGAR, 300 p

Bageri och konditori, 300 p

- Bageri 1, 100 p
- Choklad och konfektyr, 100 p
- Konditori 1, 100 p

Kök och servering, 300 p

- Matlagning 1, 100 p
- Mat och dryck i kombination, 100 p
- Servering 1, 100 p

PROGRAMFÖRDJUPNINGAR, 900 p

Skolan kan erbjuda dig kurser inom följande ämnen:

Aktiviteter och värdskap, bageri- och konditorikunskap, charkuterikunskap, dryckeskunskap, engelska, entreprenörskap, företagsekonomi, försäljning och kundservice, handel, konferens och evenemang, ledarskap och organisation, livsmedels- och näringskunskap, matlagningkunskap, mat och butik, mat och dryck i kombination, moderna språk, programmering, reception, serveringskunskap, service och bemötande, styckningskunskap, tillämpad programmering

EXEMPEL PÅ YRKESUTGÅNGAR

= paket av kurser riktade mot olika yrkesområden

Bageri och konditori

- Bagare
- Konditor

Kök och servering

- Kock
- Servitris eller servitör

Du hittar mer information om vilka kurser du kan läsa inom de olika yrkesområdena på www.programvaljaren.se.

Kurser som ska erbjudas inom individuellt val, 200 p

- Engelska 6, 100 p*
- Svenska 2/svenska som andraspråk 2, 100 p*
- Svenska 3/svenska som andraspråk 3, 100 p*
- Kurser inom idrott och hälsa
- Någon/några estetiska kurser

* Dessa kurser tillsammans med yrkesexamen ger dig grundläggande behörighet till högskolan. Skolan kan även erbjuda dig möjligheten att läsa kursen engelska 6 inom programfördjupningarna.

SAMHÄLLSVETENSKAPS- PROGRAMMET **SA**

▶ INRIKTNINGAR

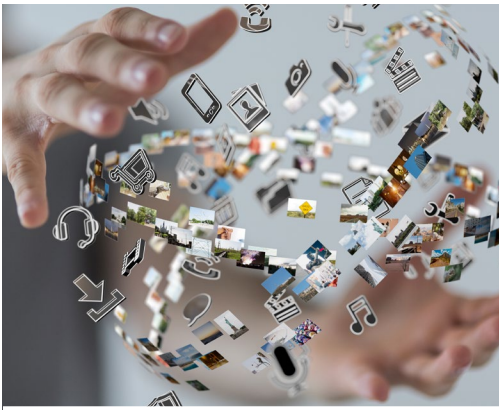
Beteendevetenskap
Medier, information och
kommunikation
Samhällsvetenskap

För dig som...

vill gå en studieförberedande utbildning där du förbereds för högskolestudier inom ett brett samhällsvetenskapligt område – till exempel inom ekonomi, information, juridik, kultur, språk, statskunskap, utbildning eller vård.

Du lär dig...

främst svenska, främmande språk och olika samhällsorienterade ämnen. Du har också möjlighet att fördjupa dig inom beteendevetenskap och media.

SAMHÄLLET, MEDIA OCH MÄNNISKAN

Du får kunskaper om hur vårt och andra samhällen fungerar. Du läser om vårt lands och andra länders historia och lär dig att förstå hur olika kulturer och religioner påverkar människors värderingar och levnadssätt.

Ett viktigt mål är att du ska träna upp din förmåga att reflektera och på ett självständigt och kritiskt sätt värdera olika kunskaper och informationer. Du får till exempel diskutera aktuella samhällsfrågor med lärare och klasskamrater och utvecklar därmed också din förmåga att uttrycka dig skriftligt och muntligt.

SPRÅK ÄR VIKTIGT

Undervisningen i moderna språk är viktig eftersom internationella kontakter blir allt vanligare. Många arbeten kräver idag att du kan ett eller flera främmande språk. Kurserna i moderna språk ger dig även kunskaper om kulturer och traditioner i de länder där språken talas.

KUNSKAP OM MÄNNISKAN

Du läser kurser i filosofi och psykologi och får sätta dig in i kända filosofiska och psykologiska teorier.

Filosofi 1 lär dig att skilja mellan begreppen information, kunskap och vetenskap. Du får kunskap om grundläggande vetenskapsteori och begrepp inom vetenskapen. Här ingår att fundera över rätt och orätt – rättvist och orättvist samt om vad som utmärker ett gott liv.

Kursen psykologi 1 lär dig förstå egna och andras reaktioner och upplevelser, människors relationer samt annat om mänskligt beteende. Hur vi utvecklas genom samspelet mellan arvet och miljön. Du får kunskap om skillnaden mellan psykisk hälsa och ohälsa med betoning på stress och stresshantering samt kriser och krishantering.

DU FÅR GÖRA OLIKA UNDERSÖKNINGAR

Undervisningen är inte bara teoretisk, utan du får dessutom tillfälle att göra olika undersökningar. Här lär du dig till exempel att ställa upp olika teoretiska modeller som du sedan får pröva i verkligheten. Det är vanligt att du arbetar tillsammans med andra.

Du lär dig att söka information på bibliotek, på internet och genom att intervjua människor.

Beteendevetenskap

Du får kunskaper om människors utveckling och hur vi anpassar oss och samspelar med andra människor. Här ingår att förstå olika typer av organisationer och ledarskap.

Du ska förstå hur vi människor handlar både som individer och som deltagare i grupper, organisationer och samhällen. Inriktningen ger dig även kunskaper om kommunikation mellan människor. Du ska förstå vikten av ledarskap och ha kunskap om gruppprocesser och konflikt-hantering. En viktig del är att du ska få tilltro till din egen ledarskapsförmåga.

Du läser en andra kurs i psykologi. I ämnet psykologi utvecklar du din kunskap och förståelse om mänskliga reaktioner och relationer i vardagsliv och i yrkesliv. Här ingår att förstå hur kultur, medier och livsstilar påverkar mänskliga beteenden, känslor och tankar.

Ämnet sociologi handlar om hur vi människor i grunden är gruppvarer, hur grupperns åsikter och attityder styr vårt handlande.

Kursen i samhällskunskap ger dig kunskap om det nutida samhällets politiska utveckling. Du får insikt i frågor om tillväxt, makt, inflytande, ett hållbart samhälle, miljö och resursfördelning.

▶ TÄNK PÅ!

Studietakten är hög

På Samhällsvetenskapsprogrammet är studietakten högre än vad du är van vid från grundskolan. Räkna därför med att använda mycket tid till läxor och hemarbeten.

Var noga då du väljer kurser

Vid antagning till högskolan belönar man elever som läser fördjupande kurser i matematik, engelska, moderna språk och svenskt teckenspråk för hörande – de får så kallade meritpoäng. Se alla kurser som ger meritpoäng på sidan 93.

Det är en stor fördel om du redan i din gymnasieexamen är behörig till de utbildningar du vill söka på högskolan. Ta därför alltid reda på vad som gäller för de utbildningar som du är intresserad av.

Du kan få hjälp av skolans studie- och yrkesvägledare och kan även hitta aktuell information på webben – till exempel på www.studera.nu. Du kan läsa mer på sidorna 92–95.

Medier, information och kommunikation

Du får kunskaper om mediernas roll i samhället och hur man kan använda sig av medieteknik för att förmedla budskap på ett intresseväckande sätt. Inriktningen innebär att du studerar journalistik, information och reklam i både teori och praktik.

Du lär dig hur vi människor uppfattar och påverkas av information. Hur skapar vi vår bild av omvärlden?

Vi använder olika medier för att få information. Det är viktigt att nå rätt människor (målgrupp) när man går ut med information eller reklam.

Du läser en andra kurs i psykologi och får utveckla dina kunskaper och förståelse om mänskliga reaktioner och relationer i vardagsliv och i yrkesliv. Här ingår att förstå hur kultur, medier och livsstilar påverkar mänskliga beteenden, känslor och tankar.

Du får också praktiskt arbeta med att utforma information. Du ska kunna kombinera text, bild och ljud så att informationen blir effektiv och intressant och når rätt målgrupp. Det kan gälla att göra en informationsfolder, en tidning, ett radio- eller TV-program, interaktiv information med mera. Du kan få prova flera olika roller som till exempel skribent, fotograf, ljudtekniker och redigerare.

Skolorna har möjlighet att erbjuda dig fördjupande kurser inom animation, digitalt skapande, film- och TV-produktion, fotografisk bild, grafisk kommunikation, ljudproduktion med mera.

Samhällsvetenskap

Du får en samhällsinriktad utbildning.

Kurserna i samhällskunskap ger dig kunskap om det nutida samhällets politiska utveckling. Du får granska begrepp som globalisering, nationalism, transnationalitet, religion och genus (kön). Vad betyder dessa för makt och ekonomiska villkor? Du utvecklar också din förmåga att kritiskt granska information från olika medier.

Historia 2 ökar din förmåga att självständigt och kritiskt granska historiska uppgifter. Du får göra olika fördjupningar och temaarbeten samt göra historiska jämförelser över tid och rum.

Du läser även en kurs i geografi och lär dig förstå hur vårt liv påverkas av de förutsättningar naturen ger. Det gäller frågor som överlevnad, resursanvändning och miljöpåverkan.

PROGRAMFÖRDJUPNINGAR

Du kan välja kurser och fördjupa dig inom ett område som intresserar dig. Du kan till exempel välja kurser inom medieområdet, beteendevetenskap, entreprenörskap, estetiska ämnen, geografi, historia och psykologi.

Du kan också välja kurser som ökar din behörighet till högskolan. Det gäller särskilt kursen matematik 3 som ger behörighet till utbildningar inom ekonomi och data.

SÄRSKILDA VARIANTER

Skolor har rätt att ansöka om att få starta så kallade särskilda varianter. Det är inriktningar som avviker från de nationella inriktningarna, till exempel inom teckenspråk. Särskilda varianter kan ha egna behörighetskrav och egna antagningsbestämmelser. De kan även vara riksrekryterande, vilket innebär att du kan söka dem oavsett var du bor. Vissa skolor har också fått rätt att anordna särskilda varianter inom det estetiska området. Du kan läsa mer om detta på sidan 91.

Du väljer inriktning

Detta val sker vanligtvis inför år 2.

Du väljer språk och kurser inom moderna språk

Detta val sker vanligtvis inför både år 1 och år 2. Det kan vara bra att fortsätta läsa ditt språk från högstadiet. Detta ger dig värdefulla meritpoäng om du vill studera vidare efter gymnasieskolan.

Du ska välja kurser inom programfördjupningar

Du ser vilka kurser du kan välja längre ner på sidan.

Du väljer kurser inom det individuella valet

Vissa skolor vill att du gör dessa val redan inför år 1, men det vanligaste är att du får göra valen inför år 2. Vilka kurser och ämnen du kan välja mellan skiljer sig från skola till skola.

STUDIEVÄGSKODER

SAMHÄLLSVETENSKAPSPROGRAMMET – SA

Inriktningar:

Beteendevetenskap – SABET

Medier, information och kommunikation – SAMED

Samhällsvetenskap – SASAM

Efter gymnasieskolan

Samhällsvetenskapsprogrammet ger dig en bra grund för fortsatta studier. Du får grundläggande och särskild behörighet för många utbildningar vid högskolan, särskilt inom det samhällsvetenskapliga området.

Undervisningen i de olika ämnena ska förbereda dig för högre studier. Du kan få mer omfattande läxor eller hemarbeten som du redovisar i skolan efter några veckor. Du får lära dig hur man ställer upp olika teoretiska modeller som man sedan prövar genom olika undersökningar eller laborationer. Detta påminner om hur man studerar på högskolan.

Du blir behörig till utbildningar på högskolan inom exempelvis data, ekonomi, information, juridik, kultur, språk, statskunskap, utbildning eller vård.

Om du vill läsa tekniska eller naturvetenskapliga utbildningar måste du läsa fler kurser i matematik och de naturvetenskapliga ämnena. Detta kan du göra inom den kommunala vuxenutbildningen. Högskolan erbjuder också olika ettåriga utbildningar där du kan komplettera dina kunskaper i matematik, naturvetenskap och teknologi.

Du kan även söka utbildningar inom yrkeshögskolan mot till exempel ekonomi, media och turism.

Du kan läsa mer om dina möjligheter till fortsatta studier på sidorna 92–95. Där finns till exempel information om antagningsreglerna till högskolan.

PROGRAMÖVERSIKT

Gymnasiegemensamma ämnen, 1.150 p

- Engelska 5 och 6, 200 p
- Historia 1b, 100 p
- Idrott och hälsa 1, 100 p
- Matematik 1b och 2b, 200 p
- Naturkunskap 1b, 100 p
- Religionskunskap 1, 50 p
- Samhällskunskap 1b, 100 p
- Svenska 1-3/svenska som andraspråk 1-3, 300 p

Programgemensamma ämnen, 300 p

- Filosofi 1, 50 p
- Moderna språk, 200 p
- Psykologi 1, 50 p

Inriktningar, 350–450 p

Programfördjupningar, 300–400 p

Gymnasiearbete, 100 p

Individuellt val, 200 p

TOTALT:
2.500 POÄNG

INRIKTNINGAR, 350–450 p

Beteendevetenskap, 450 p

- Kommunikation, 100 p
- Ledarskap och organisation, 100 p
- Psykologi 2a, 50 p
- Samhällskunskap 2, 100 p
- Sociologi, 100 p

Medier, information och kommunikation, 350 p

- Journalistik, reklam och information 1, 100 p
- Medieproduktion 1, 100 p
- Medier, samhälle och kommunikation 1, 100 p
- Psykologi 2a, 50 p

Samhällsvetenskap, 450 p

- Geografi 1, 100 p
- Historia 2a, 100 p
- Religionskunskap 2, 50 p
- Samhällskunskap 2 och 3, 200 p

PROGRAMFÖRDJUPNINGAR, 300–400 p

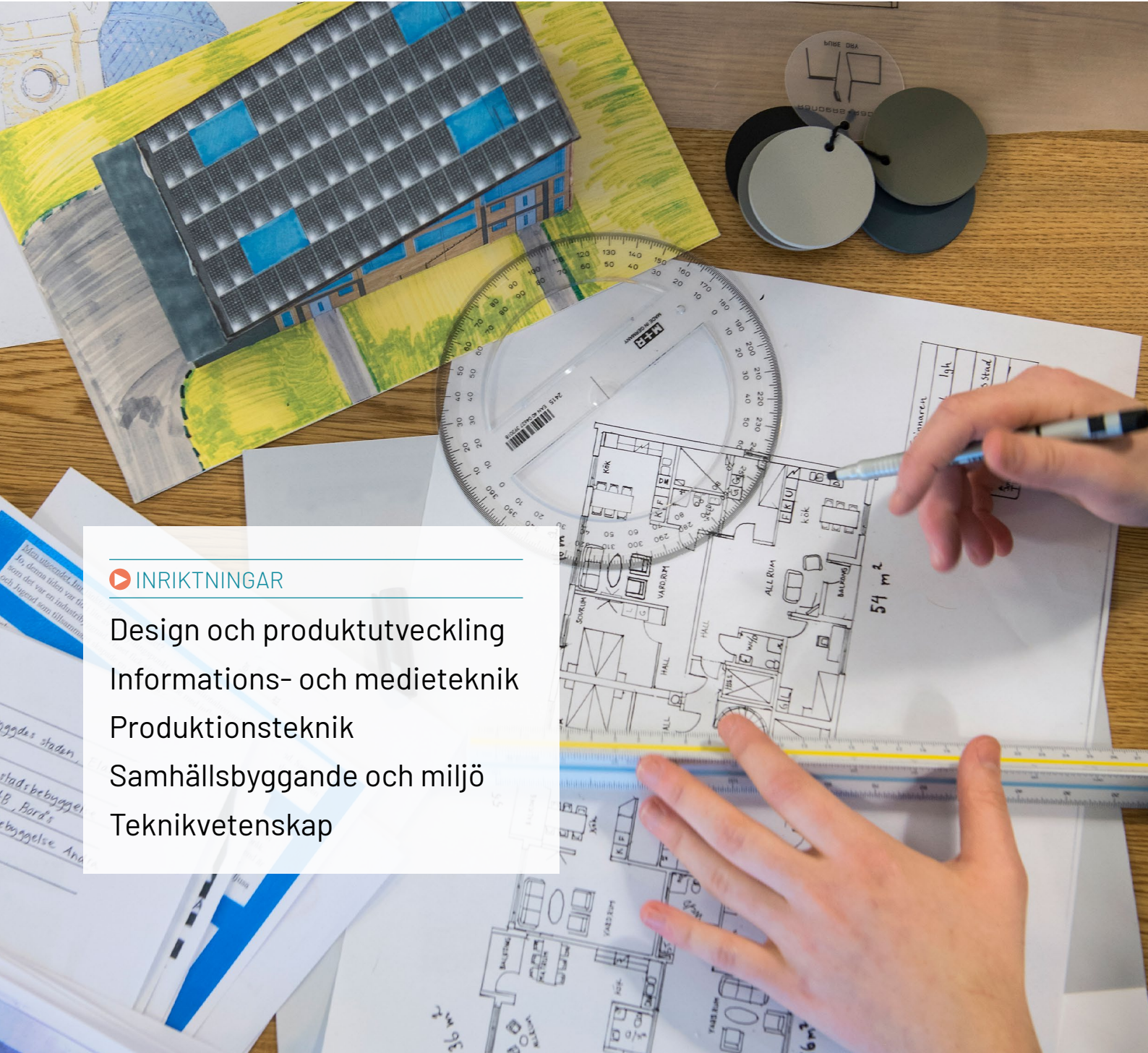
Skolan kan erbjuda dig följande kurser:

- Animation 1 och 2, 100 p + 100 p
- Barns lärande och växande, 100 p
- Bild och form 1a1 och 1b, 100 p + 100 p
- Bild, 100 p
- Biologi 1, 100 p
- Digitalt skapande 1 och 2, 100 p + 100 p
- Engelska 7, 100 p
- Entreprenörskap, 100 p
- Etnicitet och kulturmöten, 100 p
- Film- och interaktiv ljudproduktion, 100 p
- Film- och TV-kunskap, 100 p
- Film- och TV-produktion 1 och 2, 100 p + 100 p
- Filmproduktion, 100 p
- Filosofi 2 50
- Form, 100 p
- Fotografisk bild 1-3, 100 p + 100 p + 100 p
- Geografi 1 och 2, 100 p + 100 p
- Geografiska informationssystem, 100 p
- Grafisk illustration, 100 p
- Grafisk illustration i pixelgrafik, 100 p
- Grafisk illustration i vektorgrafik, 100 p
- Grafisk kommunikation 1 och 2, 100 p + 100 p
- Grafiska arbetsflöden och analysmodeller, 100 p
- Gränssnittsdesign, 100 p
- Historia 2a och 3, 100 p + 100 p
- Humanistisk och samhällsvetenskaplig specialisering, 100 p
- Hållbart samhällsbyggande, 100 p
- Internationell ekonomi, 100 p
- Internationella relationer, 100 p
- Journalistik, reklam och information 1 och 2, 100 p +, 100 p
- Kommunikation, 100 p
- Konstaterna och samhället, 50 p
- Kultur- och idéhistoria, 100 p
- Ledarskap och organisation, 100 p
- Litteratur, 100 p
- Ljudproduktion 1 och 2, 100 p + 100 p
- Lärande och utveckling, 100 p
- Manus för film och TV, 100 p
- Matematik 3b och 4, 100 p +, 100 p
- Medieproduktion 1 och 2, 100 p + 100 p
- Medier, samhälle och kommunikation 1 och 2, 100 p + 100 p
- Miljö- och energikunskap, 100 p
- Moderna språk
- Musikproduktion 1 och 2, 100 p + 100 p
- Människors miljöer, 100 p
- Naturkunskap 2, 100 p
- Pedagogiskt ledarskap, 100 p
- Politik och hållbar utveckling, 100 p
- Programmering 1, 100 p
- Psykologi 2a och 2b, 50 p + 50 p
- Radioproduktion, 100 p
- Religionskunskap – specialisering, 100 p
- Religionskunskap 2, 50 p
- Retorik, 100 p
- Rätten och samhället, 100 p
- Samhällskunskap 2 och 3, 100 p + 100 p
- Samtida kulturuttryck, 100 p
- Skrivande, 100 p
- Sociologi, 100 p
- Textkommunikation, 100 p
- Tillämpad programmering, 100 p
- Tv-produktion, 100 p
- Ungdomskulturer, 100 p
- Utställningsdesign 1 och 2, 100 p + 100 p
- Visuellt kommunikation, 100 p
- Webbutveckling 1 och 2, 100 p + 100 p

Kurser som ska erbjudas inom individuellt val, 200 p

- Kurser inom idrott och hälsa
- Någon/några estetiska kurser

TEKNIKPROGRAMMET TE

INRIKTNINGAR

- Design och produktutveckling
- Informations- och medieteknik
- Produktionsteknik
- Samhällsbyggande och miljö
- Teknikvetenskap

För dig som...

vill ha en högskoleförberedande utbildning med inslag av teknik, konstruktion, design, ekonomi och praktiska uppgifter. Du får en teknisk grundutbildning om du vill arbeta med data/IT, nätverk, produktion, kvalitetsarbete och produktutveckling på olika arbetsplatser.

Du lär dig...

att lösa problem och vara kreativ. Det handlar om produktutveckling och utformning, val av tekniker, verktyg och material, om ekonomiska aspekter, hur och var man ska producera och till sist leverans eller färdigställande. Du läser även kurser i matematik, fysik och kemi.

TEKNIK OCH KREATIVITET

Du som arbetar med tekniska lösningar bör ha ett logiskt och långsiktigt tänkande, en naturvetenskaplig grund, vara en problemlösare och ha förståelse för hur det du gör påverkar andra människor och deras miljö. Lika viktigt är att du kan förmedla dina tankar och idéer till andra människor.

Programmet har tre viktiga delar.

- Du ska få en teknisk förståelse och se förhållandena mellan människa, teknik, samhälle och miljö.
- Du ska utveckla din förmåga att vara kreativ och kunna lösa problem.
- Du läser fler kurser i ämnen som matematik, fysik och kemi. Detta ger dig en grund för dina tekniska studier och ger dig också utökad behörighet till studier på högskolan.

TEKNIKUTVECKLINGSPROCESSEN

Du ska få kunskaper om vad teknik är, hur den utvecklas och hur den fungerar i relation till människan – det man kallar en teknikutvecklingsprocess. Du får delta i hela processen idé – design – konstruktion – produktion – distribution – försäljning – service – återvinning – analys. Det innebär att du ska bli en praktisk problemlösare.

Varor och tjänster produceras i samspel med kunderna. Därför är det viktigt att du kan lyssna, förklara sammanhang (även för icke-tekniker) och dokumentera ditt arbete. Du lär dig tekniska termer på både svenska och engelska.

Du får göra teoretiska beräkningar som sedan provas. Antingen kan man pröva en idé genom att laborera eller bygga upp en modell eller prototyp. Man kan också simulera en händelseutveckling i datorn och skapa virtuella miljöer.

Du får också lära dig projektarbete, entreprenörskap och företagande.

MATEMATIK OCH NATURVETENSKAP

Studierna i matematik, fysik och kemi är några av grunderna för dina tekniska studier. Matematik är ett viktigt ämne. Förutom matematiska beräkningar får du analysera problem som du sedan löser steg för steg. Här ingår att kunna dokumentera de olika stegen i lösningen av problemet. Tanken är att du ska öva upp din analytiska (problemlösande) förmåga.

I kursen kemi 1 lär du dig till exempel olika ämnens uppbyggnad, egenskaper och reaktioner. Du lär dig att tolka och skriva kemiska formler. Kunskaperna ska dessutom hjälpa dig att ta ställning i viktiga frågor som resursanvändning, produktval, avfallshantering och återvinning.

I fysik läser du om rörelse, energi och värme, ljus och elektricitet. Mätteknik ingår eftersom det är en viktig kunskap då man gör experiment och undersökningar.

Design och produktutveckling

Du får kunskaper i datorstyrd design och konstruktion.

Du lär dig lösa designproblem med hjälp av skisser och enkla modeller. Du ska självständigt kunna välja material och arbetssätt.

Kursen i konstruktion ger dig grunden för tekniskt konstruktionsarbete. Du ska kunna använda matematiska modeller och kombinera experimentlusta och praktisk problemlösning.

CAD (computer aided design) innebär att man använder datateknik för att rita, konstruera och designa olika produkter.

Inom programfördjupningarna kan du fördjupa dig inom CAD, design, konstruktion med mera.

Informations- och medieteknik

Du får kunskaper om och färdigheter i informations-, kommunikations- och medieteknik

Du får kunskaper om datorkommunikation och lär dig vanliga begrepp och standarder. Här ingår att kunna arbeta med enklare rit- och simuleringsprogram.

Du får grundläggande teoretiska och praktiska kunskaper i programmering och lär dig vanliga användningsområden för olika programmeringsspråk.

Kursen i webbutveckling lär dig webbsidors uppbyggnad samt multimediala programvaror och färdigheter i att använda dessa.

Inom programfördjupningarna kan du välja kurser inom till exempel programmering och webbutveckling.

▶ TÄNK PÅ!

Studietakten är hög

På Teknikprogrammet är studietakten högre än vad du är van vid från grundskolan. Räkna därför med att använda mycket tid till läxor och hemarbeten.

Var noga då du väljer kurser

Vid antagning till högskolan belönar man elever som läser fördjupande kurser i matematik, engelska, moderna språk och svenskt teckenspråk för hörande – de får så kallade meritpoäng. Se alla kurser som ger meritpoäng på sidan 93.

Det är en stor fördel om du redan i din gymnasieexamen är behörig till de utbildningar du vill söka på högskolan. Ta därför alltid reda på vad som gäller för de utbildningar som du är intresserad av.

Du kan få hjälp av skolans studie- och yrkesvägledare och kan även hitta aktuell information på webben – till exempel på www.studera.nu. Du kan läsa mer på sidorna 92–95.

Produktionsteknik

Du får kunskaper om produktion och företagande.

Du får kunskaper om hur produktionen går till i ett modernt företag. Det gäller att känna till modern teknisk utrustning – ofta datorstyrd – och hur man lägger upp produktionslinjer.

Mekatronik är en sammanslagning av mekanik och elektronik. Du lär dig hur mekanik, elektroteknik och styr- och reglerteknik samverkar.

Inom programfördjupningen kan du välja kurser inom industritekniska processer, produktionskunskap, entreprenörskap, teknik specialisering, robotteknik, datorstyrd produktion med mera.

Samhällsbyggande och miljö

Du får kunskaper om samhällsbyggande, miljö och arkitektur. Du ska kunna se på byggandet ur ett brett perspektiv, såväl tekniskt, ekologiskt och estetiskt som ekonomiskt och socialt.

Byggande är inte bara väggar och tak utan även lösningar för inomhusklimat, avfallshantering, kommunikationer, grönytor samt skolor och annan samhällsservice.

Det innebär att du ska kunna teknik, men även känna till hur hus, vägar och annan infrastruktur bör byggas för att hålla på lång sikt. Det gäller samtidigt att ha sinne för vad som både är vackert och funktionellt.

Inom programfördjupningarna kan du välja kurser inom arkitektur, design med mera.

Teknikvetenskap

Du får kunskaper om hur man arbetar med att utveckla teknik. Du läser dessutom kurser i matematik och fysik.

Inriktningen är främst till för dig som tänker fortsätta att studera på högskolans tekniska utbildningar – till exempel utbildningarna till civilingenjör. Du läser därför kurserna matematik 4 och fysik 2.

Kursen teknik 2 lär dig att använda matematiska modeller, att simulera, styra och reglera. Du ska förstå hur man tänker och arbetar med teknik.

PROGRAMFÖRDJUPNINGAR

Skolan har möjlighet att erbjuda dig kurser inom många olika ämnen. Du kan välja kurser och fördjupa dig inom din inriktning men du kan också välja kurser för att bredda ditt kunnande inom andra områden. Det finns inget annat program där skolorna kan erbjuda ett så stort antal kurser inom så många ämnen.

Du kan även välja kurser som ökar din behörighet till högskolan. Det gäller kurser som matematik 4 och 5, fysik 2 och kemi 2. Kurser i moderna språk och engelska kan vara mycket viktiga om du vill skaffa dig meritpoäng.

SÄRSKILDA VARIANTER

Skolor har rätt att ansöka om att få starta så kallade särskilda varianter. Det är inriktningar som avviker från de nationella inriktningarna. Särskilda varianter kan även ha egna behörighetskrav och egna antagningsbestämmelser. De kan även vara riksrekryterande vilket innebär att du kan söka dem oavsett var du bor. Vissa skolor har fått rätt att anordna särskilda varianter inom det estetiska området. Du kan läsa mer om detta på sidan 91.

Du väljer inriktning

Detta gör du vanligtvis inför år 2.

Du ska välja kurser inom programfördjupningar

Du ser längre ner på sidan vilka ämnen som kan erbjudas.

Du väljer kurser inom det individuella valet

Vissa skolor vill att du gör dessa val redan inför år 1, men det vanligaste är att du får göra valen inför år 2. Vilka kurser och ämnen du kan välja mellan skiljer sig från skola till skola. Du kan nästan alltid välja fler kurser i moderna språk.

STUDIEVÄGSKODER

TEKNIKPROGRAMMET – TE

Inriktningar:

Design och produktutveckling – TEDES
 Informations- och medieteknik – TEINF
 Produktionsteknik – TEPRO
 Samhällsbyggande och miljö – TESAM
 Teknikvetenskap – TETEK

Efter gymnasieskolan

Teknikprogrammet förbereder för fortsatta studier eller arbete. Du får särskild behörighet till flera högskoleutbildningar, framförallt inom det tekniska området.

Undervisningen förbereder dig för högre studier, framför allt inom det tekniska området. Du får lära dig att arbeta med problemlösning och tillämpning. Undervisningssättet påminner om hur man studerar på högskolan.

Du kan även söka utbildningar vid yrkeshögskolan. Dessa finns inom exempelvis produktionsteknik, produktutveckling, media och logistik.

Du kan läsa mer om dina möjligheter till fortsatta studier på sidorna 92–95. Där finns information om antagningsreglerna till högskolan.

GYMNASIEINGENJÖR

På vissa skolor i landet kan du läsa ett fjärde år på Teknikprogrammet och skaffa dig gymnasieingenjörsexamen. Utbildningen är riksrekryterande och du behöver ha en gymnasieexamen från Teknikprogrammet samt uppfylla vissa förkunskapskrav. Utbildningen omfattar 900 gymnasiepoäng och är indelad i nationella profiler mot olika teknikområden. Som elev varvar du studier på skolan med arbetsplatsförlagt lärande ute i arbetslivet. Några exempel på yrken som utbildningen kan leda till är arbetsledare, designer, projektledare eller produktionstekniker.

ARBETE

Du ska kunna söka arbete vid företag som behöver tekniskt kunnig personal. Du får nog räkna med att börja med enklare arbetsuppgifter men med erfarenhet och dina kunskaper från skolan har du stora möjligheter att gå vidare. Du kan arbeta som gymnasieingenjör, arbetsledare eller arbeta med produktutveckling.

Andra exempel är att arbeta som nätverkstekniker, med support för program/mjukvara, på en webbyrå, med produktinformation och med underhåll och service av teknisk utrustning.

PROGRAMÖVERSIKT

Gymnasiegemensamma ämnen, 1.100 p

- Engelska 5 och 6, 200 p
- Historia 1a1, 50 p
- Idrott och hälsa 1, 100 p
- Matematik 1c–3c, 300 p
- Religionskunskap 1, 50 p
- Samhällskunskap 1b, 100 p
- Svenska 1–3/svenska som andraspråk 1–3, 300 p

Programgemensamma ämnen, 400 p

- Fysik 1a, 150 p
- Kemi 1, 100 p
- Teknik 1, 150 p

Inriktningar, 300 p

Programfördjupningar, 400 p

Gymnasiearbete, 100 p

Individuellt val, 200 p

TOTALT:
2.500 POÄNG

INRIKTNINGAR, 300 p

Design och produktutveckling

- Bild och form 1a1, 50 p
- CAD 1, 50 p
- Design1, 100 p
- Konstruktion 1, 100 p

Informations- och medieteknik

- Dator- och nätverksteknik, 100 p
- Programmering 1, 100 p
- Webbutveckling 1, 100 p

Produktionsteknik

- Mekatronik 1, 100 p
- Produktionskunskap 1, 100 p
- Produktionsutrustning 1, 100 p

Samhällsbyggande och miljö

- Arkitektur – hus, 100 p
- Byggnadsverk, 100 p
- Hållbart samhällsbyggande, 100 p

Teknikvetenskap

- Fysik 2, 100 p
- Matematik 4, 100 p
- Teknik 2, 100 p

PROGRAMFÖRDJUPNINGAR, 400 p

Skolan kan erbjuda dig kurser inom följande ämnen:

- Animation
- Arkitektur
- Bild
- Biologi
- Cad
- Dator- och kommunikationsteknik
- Datorstyrd produktion
- Design
- Digitalt skapande
- Driftsäkerhet och underhåll
- Elektronik
- Ellära
- Energiteknik
- Engelska
- Entreprenörskap
- Eventteknik
- Fartygsteknik
- Film- och Tv-produktion
- Filosofi
- Flygyrkesteknik
- Fotografisk bild
- Fysik
- Företagsekonomi
- Geografi
- Grafisk kommunikation
- Gränssnittsdesign
- Historia
- Hållbart samhälle
- Industriautomation
- Industritekniska processer
- Kemi
- Konst och kultur
- Konstruktion
- Ledarskap och organisation
- Ljudproduktion
- Matematik
- Medicinsk teknik
- Medieproduktion
- Mekatronik
- Moderna språk
- Musik
- Människan i industrin
- Mät-, styr- och reglerteknik
- Naturvetenskaplig specialisering
- Nätverksteknik
- Pedagogik
- Processautomation
- Produktionskunskap
- Produktionsutrustning
- Produktutveckling
- Programmering
- Psykologi
- Religionskunskap
- Samhällsbyggande
- Samhällskunskap
- Sammanfogningsteknik
- Svenska
- Systemkunskap
- Teater
- Teknik
- Tillämpad programmering
- Visuell kommunikation
- Webbserverprogrammering
- Webbutveckling

Kurser som ska erbjudas inom individuellt val, 200 p

- Kurser inom idrott och hälsa
- Någon/några estetiska kurser

VVS- OCH FASTIGHETSPROGRAMMET **VF**

INRIKTNINGAR

Fastighet

Kyl- och värmepumpsteknik

Ventilation

VVS

För dig som...

vill arbeta inom områdena där kunskaper om energi och miljö är viktiga. Du utbildar dig för yrken som fastighetsskötare, kylmontör, ventilationsmontör, VVS-montör, industrirörmontör med mera.

Du lär dig...

service, underhåll, installation, drift och produktion inom energiområdet. Du ska kunna hantera den utrustning som används för att värma upp fastigheter och andra lokaler, för att kyla eller värma livsmedel med mera. VVS-inriktningen ger dig arbete inom byggbranschen med nybyggnad, reparation och underhåll.

▶ TÄNK PÅ!

Självständigt arbete

Du kommer i många fall att arbeta ensam eller i ett litet arbetslag. Då måste du kunna ta egna initiativ.

Servicearbete

Du får i många fall ett serviceyrke som kräver att du kan uppträda trevligt och korrekt. Du ska kunna förklara för andra människor vad som är fel och vad du ska göra.

Teknik och naturvetenskap

Det är en fördel om du är intresserad av teknik, fysik och matematik. Du ska läsa och förstå instruktioner och ritningar, göra beräkningar samt tolka prover och mätresultat.

PRAKTISK ENERGI- ANVÄNDNING OCH VVS

Du utbildas för att arbeta med olika tekniska system i fastigheter, system som styr och reglerar värme och kyla, ventilation samt vatten och avlopp. Du ska få dessa system att fungera effektivt och miljövänligt med minsta möjliga energiåtgång.

Du får grundläggande kunskaper i energianvändning, ellära, mät- och reglerteknik, datorkunskap. Det gäller att förstå och kunna läsa av mätare, läsa ritningar och skrivna instruktioner, göra beräkningar samt ställa in styrutrustningar och maskiner.

ELEKTROTEKNIK

Du lär dig grunderna i elektroteknik och här ingår kunskap om till exempel enklare installationer och att arbeta säkert.

EFFEKTIV ENERGIANVÄNDNING

Du ska förstå VVS-, ventilations-, kyl- och värmepumpssystem – deras funktion och konstruktion. Det gäller att förstå hur till exempel byggnaders konstruktion och dimensioneringen (storleken) av rör påverkar hur mycket energi som används.

Fastighet

Du lär dig hur man förvaltar (tar hand om) fastigheter så att det uppstår så lite fel som möjligt och att fastigheterna inte slits för mycket. Här ingår att kunna sköta värme och ventilation av fastigheterna.

Du ska kunna läsa av mätare och ställa in utrustningen på bästa och mest energisnåla sätt. Det gäller även att kunna laga tvättmaskiner, byta säkringar, organisera städning och veta en del om trädgårdsskötsel och ekonomi.

Exempel på yrken: Fastighetstekniker.

Kyl- och värmepumpsteknik

Du får fördjupade kunskaper i installation, service, drift och underhåll av till exempel isbanor, kyl- och frysdiskar och värmepumpar.

Det är idag ökade krav på inomhusklimatet. Det beror bland annat på att elektronisk utrustning och moderna maskiner har krav när det gäller temperatur och luftfuktighet. I affärer finns stora kyl- och frysanläggningar. Luftkonditionering i bilar, bussar och tåg ökar också. Du får lära dig utföra installation, drift, underhåll och service på dessa kyl- och värmepumpsanläggningar.

Med tanke på miljön och kostnader är det viktigt att du lär dig energioptimering – hur man får ut mesta möjliga effekt med minsta möjliga mängd energi till lägsta möjliga kostnad.

Exempel på yrken: Kyl- och värmepumpsmontör.

Ventilation

Du får lära dig mer om service, drift och underhåll av olika ventilationsanläggningar

Du ska kunna göra felsökningar och åtgärda fel med hjälp av rätt utrustning och verktyg. Det gäller att kunna olika typer av ventilationsanläggningar samt känna till vilket underhåll man behöver göra. Här ingår att kunna läsa ritningar och flödesscheman.

Du ska förstå behovet av god ventilation och vilka effekter bristande ventilation kan innebära.

Exempel på yrken: Ventilationsmontör.

VVS

Du lär dig att installera och reparera värme-, vatten-, avloppsanläggningar, kyl- och värmepumpsaggregat. VVS = Värme, Ventilation och Sanitet.

De flesta VVS-montörerna arbetar med nyinstallation vid byggen eller då man renoverar gamla hus. Ett annat stort område är att reparera fel som uppkommer i fastigheter. Du kan även få arbete vid industrier som har stora röranläggningar.

Du lär dig hur man konstruerar byggnader och drar rör för att få bästa möjliga effekt vid uppvärmning och ventilation. Du får också göra enklare installationer, reparationer, felsökningar och underhållsarbeten i en VVS- anläggning.

Du får även kunskaper om olika material och sammanfogningsmetoder för rörledningar.

Du kan välja kurser och fördjupa dig inom sanitetsteknik, industrirörteknik, VVS-teknik med mera.

Exempel på yrken: VVS-montör, industrirörmontör, isoleringsmontör.

Särskilda varianter

Skolor har rätt att ansöka om att få starta så kallade särskilda varianter. Det är inriktningar som avviker från de nationella inriktningarna. Särskilda varianter kan ha egna behörighetskrav och egna antagningsbestämmelser. De kan även vara riksrekryterande, vilket innebär att du kan söka dem oavsett var du bor. Du kan läsa mer om detta på sidan 91.

ARBETSPLATSFÖRLAGT LÄRANDE

Minst 15 veckor av utbildningstiden är arbetsplatsförlagt lärande, APL. Du får vanligtvis göra APL under flera olika perioder. Du kan få vara på till exempel inom fastighetsskötsel, som kylmontör, som ventilationsmontör eller inom VVS-området. Du får praktiskt använda de kunskaper du lärt dig i skolan.

LÄRLINGSUTBILDNING

I vissa kommuner kan du läsa programmet som lärlingsutbildning. Du är då ute i arbetslivet minst halva studietiden räknat från det läsår lärlingsutbildningen börjar. Du måste själv ta reda på vad som erbjuds på de gymnasieskolor dit du söker. Du kan läsa mer om lärlingsutbildning på sidan 12.

Du väljer inriktning

Detta val sker vanligtvis inför år 2.

Du väljer kurser inom programfördjupningarna

Du kan ofta välja mellan olika paket av kurser riktat mot skilda yrken.

Du väljer kurser inom det individuella valet

Vissa skolor vill att du gör dessa val redan inför år 1, men det vanligaste är att du får göra valet inför år 2. Vilka kurser och ämnen du kan välja mellan skiljer sig från skola till skola. Du kan alltid välja de kurser som ger dig grundläggande behörighet till högskolan.

STUDIEVÄGSKODER

VVS- OCH
FASTIGHETSPROGRAMMET - VF

Inriktningar:

Fastighet - VFFAS
Kyl- och värmepumpsteknik - VFKYL
Ventilation - VVVET
VVS - VVVVS

Efter gymnasieskolan

Den tekniska grundkunskap du får inom programmet är användbar inom många områden. Du kan arbeta med service, underhåll och installation inom energiområdet.

Yrkesexamen ger grundläggande behörighet till yrkeshögskolan. Där finns utbildningar till anläggningsingenjör, byggnadsingenjör, fastighetstekniker och fastighetsingenjör, industrimontör, VVS-projektör med mera.

För grundläggande behörighet till högskolan behövs yrkesexamen och godkända betyg i kurserna svenska/svenska som andraspråk 2 och 3 och engelska 6. Kursen engelska 6 kan skolan erbjuda dig att läsa inom programfördjupningarna och kurserna 2 och 3 inom svenska/svenska som andraspråk kan du läsa inom individuellt val. Du kan även läsa någon eller några av dessa kurser som utökat program.

Du kan även behöva komplettera med kurser i fysik, kemi och matematik om du vill söka en teknisk eller naturvetenskaplig utbildning. Du kan läsa kursen matematik 2a inom programfördjupningar.

Du kan läsa mer om dina möjligheter på sidorna 92–95. Där finns till exempel information om antagningsreglerna till högskolan.

PROGRAMÖVERSIKT

Gymnasiegemensamma ämnen, 600 p

- Engelska 5, 100 p
- Historia 1a1, 50 p
- Idrott och hälsa 1, 100 p
- Matematik 1a, 100 p
- Naturkunskap 1a1, 50 p
- Religionskunskap 1, 50 p
- Samhällskunskap 1a1, 50 p
- Svenska 1/svenska som andraspråk 1, 100 p

Programgemensamma ämnen, 400 p

- Elkraftteknik, 100 p
- Systemuppbyggnad, 100 p
- Värmelära, 100 p
- Verktygs- och materialhantering, 100 p

Inriktningar, 300-500 p

Programfördjupningar, 700-900 p

Gymnasiearbete, 100 p

Individuellt val, 200 p

TOTALT:
2.500 POÄNG

INRIKTNINGAR, 300-500 p

Fastighet

- Praktisk ellära, 100 p
- Fastighetsförvaltning, 100 p
- Fastighetsservice - byggnader, 100 p

Kyl- och värmepumpsteknik

- Praktisk ellära, 100 p
- Kyl- och värmepumpsteknik - grund, 100 p
- Kyl- och värmepumpsteknik - miljö och säkerhet, 100 p

Ventilation

- Ventilationsisolering, 100 p
- Ventilationsmontering 1, 100 p
- Ventilationsmontering 2, 200 p
- Ventilationservice, 100 p

VVS

- Entreprenadteknik, 100 p
- Sanitetsteknik, 100 p
- Värmeteknik 1, 100 p

PROGRAMFÖRDJUPNINGAR, 700-900 p

Skolan kan erbjuda dig kurser inom följande ämnen:

CAD, elmätteknik, ellära, energiteknik, engelska, entreprenörskap, fastighetsautomation, fastighetsförvaltning, fastighetsservice, företagsekonomi, industrirörteknik, industrirör svets VVS, kyl- och värmepumpsteknik, matematik, mekatronik, mät, styr- och reglerteknik, programmering, sammanfogningsteknik, skötsel av utemiljöer, sprinklerteknik, systemkunskap, teknisk isolering, tillämpad programmering, ventilation - installation, ventilation - plåtslageri, ventilationsteknik, VVS - installation, växtkunskap, yttre miljö

EXEMPEL PÅ YRKESUTGÅNGAR MOT OLIKA YRKESOMRÅDEN

Fastighet

- Fastighetstekniker

Kyl- och värmepumpsteknik

- Kyl- och värmepumpsmonter

Ventilation

- Ventilationsmontör

VVS

- VVS-montör
- Industrirörsmontör
- Isoleringmontör

Du hittar mer information om vilka kurser du kan läsa inom de olika yrkesområdena på www.programvaljaren.se.

Kurser som ska erbjudas inom individuellt val, 200 p

- Engelska 6, 100 p*
- Svenska 2/svenska som andraspråk 2, 100 p*
- Svenska 3/svenska som andraspråk 3, 100 p*
- Kurser inom idrott och hälsa
- Någon/några estetiska kurser

* Dessa kurser tillsammans med yrkesexamen ger dig grundläggande behörighet till högskolan. Kursen engelska 6 kan skolan även erbjuda dig inom programfördjupningarna.

VÅRD- OCH OMSORGS- PROGRAMMET VO

▶ INGA NATIONELLA
INRIKTNINGAR

För dig som...

vill arbeta inom hemsjukvården, där du kommer att möta människor som är äldre, funktionsnedsatta och psykiskt sjuka.

Du kan även söka arbete inom sjukvården som undersköterska, till exempel på ett sjukhus. Andra möjligheter är arbete som skötare inom den psykiatriska vården eller med missbrukare.

Programmet kan också ligga till grund för fortsatta studier till sjuksköterska, fysioterapeut, arbetsterapeut eller andra yrken inom vårdområdet.

Du lär dig...

mycket om hur vi människor fungerar och vilka behov vi kan ha av omvårdnad och omsorg. Du får även kunskap om hur kroppen är uppbyggd, om vanliga sjukdomar och hur de kan förebyggas eller botas.

VÅRD, HÄLSA OCH OMSORG

Du får en helhetssyn på människan. All vård och omsorg bygger på respekt för andra människor.

Du får lära dig mycket om oss människor. Vilka känslor och behov vi har och varför vi är olika. Du läser kurser i psykologi och psykiatri och får grundläggande kunskaper om våra känslor och upplevelser och vad dessa kan betyda för vår hälsa.

Särskilt viktigt är att du får ökade kunskaper om hur människor kan reagera då de är sjuka eller hamnar i en svår situation. Du ska kunna se vårdtagarens hela livssituation och förstå hur det är att vara beroende av andra. Målet för all vård och omsorg är att hjälpa människor att på bästa sätt hjälpa sig själva.

VAD ÄR HÄLSA?

Du får fundera kring begreppet hälsa och vad det kan betyda för olika människor. Det är viktigt att förstå hur våra levnadsvanor påverkar vår hälsa.

KROPP OCH MEDICIN

Du får grundläggande kunskaper om människokroppens uppbyggnad, funktion och utveckling från livets början till dess slut. Här ingår kunskaper om vanligt förekommande sjukdomar och medicinska behandlingar. Du får lära dig grunderna i att utföra första hjälpen vid skada eller akut sjukdom.

Du får också lära dig vikten av att arbeta hygieniskt för att inte sprida bakterier och andra mikroorganismer.

FUNKTIONSNEDSÄTTNINGAR

Du får kunskap och får fundera över hur en funktionsnedsättning kan påverka människors liv. Vilka möjligheter finns för en människa med funktionsnedsättning att vara delaktig i samhället på samma sätt som andra människor. Du får diskutera begrepp som normalt, funktionsnedsättning, avvikelse, delaktighet och likvärdighet.

TEKNIK I VÅRDEN

Inom vården används allt mer informationsteknik och annan teknisk utrustning. Du får lära dig hantera dessa hjälpmedel.

GRUNDLÄGGANDE BEHÖRIGHET TILL HÖGSKOLAN

Du läser kursen svenska 2/svenska som andraspråk 2, och skolan kan inom programfördjupningarna erbjuda dig att läsa kurserna engelska 6 och svenska 3/svenska som andraspråk 3. Yrkesexamen och godkänt betyg i dessa tre kurser ger dig grundläggande behörighet till högskolan. Du kan dessutom läsa fler behörighetsgivande kurser inom det individuella valet. Detta ger dig stora möjligheter att bli behörig till utbildningar som sjuksköterska, fysioterapeut, arbetsterapeut med mera. Många skolor erbjuder paket av kurser för de elever som siktar på högskolan.

Programmet har inga inriktningar men du kan välja ytterligare kurser inom programförordningen.

FUNKTIONSFÖRMÅGA OCH FUNKTIONSNEDSÄTTNING

Du får lära dig om olika variationer av funktionsnedsättningar och hur det påverkar människors liv, utveckling och deltagande i samhället

Du får kunskap om samhällets olika insatser för människor med funktionsnedsättningar och du lär dig att möta alla människor med respekt.

HÄLSO- OCH SJUKVÅRD

Du lär dig mer om människokroppens uppbyggnad samt om olika sjukdomar och deras orsaker, symtom och diagnoser. Här ingår också att kunna göra undersökningar och medicinska behandlingar samt att ge vård och omsorg. Du får också kunskaper om vanliga läkemedel.

Du får insikt om hur människor kan reagera i kris eller vid stor smärta och på vilket sätt man kan hjälpa. Det gäller även att förstå hur man prioriterar (väljer) vilken patient som först behöver hjälp. Du lär dig också hur viktigt det är att dokumentera vad man gjort.

PSYKIATRI

Du får kunskap om psykiska sjukdomar och funktionsnedsättningar och lär dig att möta dessa människor på ett respektfullt och empatiskt sätt. Du får lära dig om olika behandlingsmetoder vid psykisk ohälsa.

Undervisningen ska göra dig medveten om fördomar som finns om psykiska sjukdomar. Du får tillfälle att diskutera psykisk hälsa och vad som bidrar till att psykisk ohälsa uppstår och ökar i samhället.

VÅRD OCH OMSORG OM ÄLDRE

Du läser kurser inom gerontologi och geriatrik – vård av äldre. Det gäller att förstå vad som händer i vår kropp och våra tankar när vi åldras. Du lär dig om de speciella sjukdomar som speciellt hör till åldrandet. Här ingår till exempel olika demenssjukdomar. Du lär dig hur miljön och relationer till närstående och vårdare påverkar en äldre människas hälsa.

Särskilda varianter

Skolor har rätt att ansöka om att få starta så kallade särskilda varianter. Det är inriktningar som avviker från de nationella inriktningarna. Särskilda varianter kan ha egna behörighetskrav och egna antagningsbestämmelser. De kan även vara rikskryterande, vilket innebär att du kan söka dem oavsett var du bor.

Du kan läsa mer om detta på sidan 91.

TÄNK PÅ!

Stimulerande och krävande

Arbetsuppgifterna innehåller tunga lyft och obekväma arbetsställningar. Du bör därför ha god fysik. Eksem, överkänslighet mot vatten och metaller kan vara ett problem.

ARBETSPLATSFÖRLAGT LÄRANDE

Minst 15 veckor av utbildningstiden är arbetsplatsförlagt lärande, APL. Du får vanligtvis göra APL under flera olika perioder. Du kan få vara inom äldreomsorg, akutvård, rehabilitering/habilitering, psykiatrisk vård, med mera. Du får praktiskt använda de kunskaper du fått i skolan. Under APL följer du arbetsplatsens tider, vilket kan innebära arbete under kvällar och helger.

LÄRLINGSUTBILDNING

I vissa kommuner kan du läsa programmet som lärlingsutbildning. Du är då ute i arbetslivet minst halva studietiden räknat från det läsår lärlingsutbildningen börjar. Du måste själv ta reda på vad som erbjuds på de gymnasieskolor dit du söker. Du kan läsa mer om lärlingsutbildning på sidan 12.

Du väljer kurser inom programfördjupningarna

Dessa val sker vanligtvis inför år 2 och 3.

Du väljer kurser inom det individuella valet

Vissa skolor vill att du gör dessa val redan inför år 1, men det vanligaste är att du får göra valet inför år 2. Vilka kurser och ämnen du kan välja mellan skiljer sig från skola till skola. Du kan alltid välja de kurser som ger dig grundläggande behörighet till högskolan.

STUDIEVÄGSKODER

VÅRD- OCH OMSORGSPROGRAMMET - VO

Det finns inga inriktningar inom programmet.

Efter gymnasieskolan

Vård- och omsorgsprogrammet ger dig möjlighet att arbeta inom en mängd olika områden.

En vanlig arbetsplats är hemsjukvården. Du kommer att möta människor som är äldre, funktionsnedsatta eller psykiskt sjuka. Du vårdar dem i deras hem eller på ett gruppböende.

Du kan även söka arbete inom sjukvården, till exempel på ett sjukhus. Det behövs också personal inom olika former av mer akuta åtgärder eller räddningsinsatser, till exempel inom ambulanssjukvård. Dessa arbeten kräver att du fortsätter att utbilda dig.

Du kan också arbeta som skötare inom den psykiatriska vården eller med missbrukare.

FORTSATTA STUDIER

Yrkesexamen ger dig grundläggande behörighet till yrkeshögskolan. Utbildningar vid yrkeshögskolan ger dig möjlighet till fördjupning och specialisering, exempelvis ambulanssjukvård eller psykiatrisk vård.

Du läser kursen svenska 2/svenska som andraspråk 2. För grundläggande behörighet till högskolan behövs yrkesexamen och godkända betyg i kurserna svenska 3/svenska som andraspråk 3 och engelska 6. Skolan kan erbjuda dig att läsa båda kurserna inom programfördjupningarna, men du kan också läsa dem som individuellt val eller som utökat program.

Du kan även läsa kursen matematik 2a som flera högskoleutbildningar inom vårdområdet kräver, till exempel utbildningarna till sjuksköterska, fysioterapeut, arbetsterapeut och tandhygienist.

Du kan läsa mer om dina möjligheter till fortsatta studier på sidorna 92–95. Där finns till exempel information om antagningsreglerna till högskolan.

PROGRAMÖVERSIKT

Gymnasiegemensamma ämnen, 600 p

- Engelska 5, 100 p
- Historia 1a1, 50 p
- Idrott och hälsa 1, 100 p
- Matematik 1a, 100 p
- Naturkunskap 1a1, 50 p
- Religionskunskap 1, 50 p
- Samhällskunskap 1a1, 50 p
- Svenska 1/svenska som andraspråk 1, 100 p

Programgemensamma ämnen, 1.400 p

- Anatomi och fysiologi 1, 50 p
- Anatomi och fysiologi 2, 50 p
- Funktionsförmåga och funktionsnedsättning 1, 100 p
- Funktionsförmåga och funktionsnedsättning 2, 100 p
- Gerontologi och geriatrik, 100 p
- Hälsa- och sjukvård 1, 100 p
- Hälsa- och sjukvård 2, 100 p
- Omvårdnad 1, 100 p
- Omvårdnad 2, 100 p
- Psykiatri 1, 100 p
- Psykiatri 2, 100 p
- Psykologi 1, 50 p
- Samhällskunskap 1a2, 50 p
- Social omsorg 1, 100 p
- Social omsorg 2, 100 p
- Svenska 2/svenska som andraspråk 2, 100 p

Programfördjupningar, 200 p

Gymnasiearbete, 100 p

Individuellt val, 200 p

TOTALT: 2.500 POÄNG

PROGRAMFÖRDJUPNINGAR, 200 p

Skolan kan erbjuda dig följande kurser:

- Barn- och ungdomshälsa, 100 p
- Barn- och ungdomssjukvård, 200 p
- Engelska 6, 100 p
- Entreprenörskap, 100 p
- Ergonomi, 100 p
- Etik och människans livsvillkor, 100p
- Internationellt arbete, 100 p
- Kost och hälsa, 100 p
- Ledarskap och organisation, 100 p
- Matematik 2a, 100 p
- Mental träning, 100 p
- Människans säkerhet, 100 p
- Programmering 1, 100 p
- Psykologi 2b 50 p
- Rättspsykiatri, 100 p
- Socialpedagogik, 100 p
- Socialt arbete 1, 100 p
- Socialt arbete 2, 100 p
- Svenska 3/svenska som andraspråk 3, 100 p
- Tillämpad programmering, 100 p
- Vård och omsorg - Specialisering, 50 p
- Vårdpedagogik och handledning, 100 p

EXEMPEL PÅ OLIKA ARBETEN INOM YRKESOMRÅDET

Hälsa- och sjukvård och social omsorg

- Arbete på vårdavdelning inom somatisk och psykiatrisk vård
- Arbete på vårdcentral
- Arbete inom hemsjukvård
- Arbete på särskilt boende
- Arbete på ett gruppböende
- Arbete i daglig verksamhet
- Arbete inom socialpsykiatri
- Arbete inom hemtjänsten
- Arbete som personlig assistent

Undersköterska inom funktionshinderområdet, hälsa- och sjukvård, psykiatri, äldreomsorg

Du hittar mer information om vilka kurser du kan läsa inom de olika yrkesområdena på www.programvaljaren.se.

Kurser som ska erbjudas inom individuellt val, 200 p

- Engelska 6, 100 p*
- Svenska 3/svenska som andraspråk 3, 100 p*
- Kurser inom idrott och hälsa
- Någon/några estetiska kurser

* Dessa kurser tillsammans med yrkesexamen ger dig grundläggande behörighet till högskolan. Du kan läsa dessa kurser inom programfördjupningarna eller individuellt val.

SÄRSKILDA VARIANTER OCH RIKSREKRYTERANDE UTBILDNINGAR

Det finns några exempel på utbildningar som är vid sidan av de nationella programmen eller de nationella inriktningarna.

Det är Skolverket som bestämmer vilka skolor som får anordna dessa speciella utbildningar. Gemensamt för utbildningarna är att skolorna har möjlighet att ha särskilda behörighetskrav. Skolorna kan även anordna urvalsprov som komplement till betygen vid antagningen.

SÄRSKILDA VARIANTER

Dessa finns inom ett nationellt program, men avviker mer än 300 poäng från kursplanen för programmet. Det är tänkt att skolorna ska kunna ge ett program en egen profil utifrån skolans möjligheter eller det lokala arbetslivet. En särskild variant kan sägas vara en lokalt utformad inriktning. En del av dessa är riksrekryterande men ibland får du söka inom ramen för frisök. De kan börja både första, andra eller tredje året.

ESTETISKA VARIANTER INOM DE HÖGSKOLEFÖRBEREDANDE PROGRAMMEN

Ett antal skolor har fått tillstånd att erbjuda estetiska särskilda varianter inom de högskoleförberedande programmen. Dessa söker du inom ramen för frisök.

RIKSREKRYTERANDE UTBILDNINGAR

Riksrekryterande utbildningar kan du söka oavsett var du bor. Det är alltså utbildningar som man ansett så speciellt viktiga att man vill erbjuda dem för alla elever i hela landet. Utbildningarna kan ha egna examensmål och behöver inte finnas inom ett nationellt program.

UTBILDNINGAR MED EGNA EXAMENSMÅL

Det finns 6 riksrekryterande utbildningar som avviker genom att inte tillhöra något av de nationella programmen och genom att ha egna examensmål.

- Flygteknikutbildningen
- Marinteknikutbildningen
- Sjöfartsutbildningen
- Utbildningen samiska näringar
- Tågteknikutbildningen
- Yrkesdansarutbildningen

SPETSUTBILDNINGAR

Spetsutbildningarna ska ge dig som har förutsättningar för matematik, naturvetenskap, samhällsvetenskap eller humaniora extra stimulans i din kunskapsutveckling. Du kan söka dessa utbildningar oavsett var du bor.

Du kommer att få läsa i en avsevärt högre studietakt och ska dessutom kunna läsa högskolekurser parallellt med gymnasie-studierna. Spetsutbildningarna måste vara inom ett ämnesområde med anknytning till vetenskaplig forskning.

Dessa skolor har skapat en gemensam webbplats där du kan läsa mer – www.spetsutbildningar.se.

RIKSREKRYTERANDE ESTETISK SPETSUTBILDNING

Dessa utbildningar är inom ramen för det Estetiska programmet. Kravet är att man har ett nära samarbete med en högskola. Tanken är att eleverna ska komma längre i sin utbildning än i det ”vanliga” Estetiska programmet.

INTERNATIONAL BACCALAUREATE IB

International Baccalaureate, IB, är en internationellt erkänd studentexamen.

Den ger tillträde till fortsatta studier på högskolor och universitet i fler än 70 länder. IB-programmet är i Sverige treårig och undervisningen bedrivs på engelska. Det första året är ett förberedelseår (Pre-IB). Läroplaner och examination administreras från Cardiff och Genève. Mer information hittar du på internet – www.ibo.org.

IB finns för närvarande på följande skolor:

- Aranäsgymnasiet, Kungsbacka
- Bladins International School of Malmö
- Carlforsska gymnasiet, Västerås
- British International School of Stockholm
- Haganässkolan, Älmhult
- Hvitfeldtska gymnasiet, Göteborg
- ISSR International School of the Stockholm region
- International High School of the Gothenburg Region
- Internationella Engelska Gymnasiet, Stockholm
- Mora Gymnasium
- NTI-gymnasiet i Skövde (fristående skola)
- Katedralskolan, Linköping
- Katedralskolan, Lund
- Katedralskolan, Skara
- Katedralskolan, Uppsala
- Malmö Borgarskola
- Per Brahegymnasiet, Jönköping
- Rudbecksgymnasiet, Örebro
- S:t Eskils gymnasium, Eskilstuna
- Sannarpsgymnasiet, Halmstad
- Sigtunaskolan Humanistiska Läroverk, (fristående skola)
- Stockholm International School
- Sven Eriksonsgymnasiet, Borås
- Söderportgymnasiet, Kristianstad
- The International School of Helsingborg
- Torsbergsgymnasiet, Bollnäs
- Täljegymnasiet, Södertälje
- Växjö Katedralskola
- Åva Gymnasium, Täby

STUDIER EFTER GYMNASIESKOLAN

Högskolan

Högskolan är samlingsnamnet på den utbildning som sker vid högskolor och universitet.

All utbildning vid högskolorna sker i form av kurser. Studietiden på högskolan räknas i poäng där 20 veckors heltidsstudier (= 1 termin) motsvarar 30 poäng.

Du kan välja att läsa ett program eller så kan du själv välja de kurser du vill läsa och på så vis skapa din egen utbildning.

YRKESEXAMINA

Vissa utbildningar leder till yrkesexamina. Detta gäller utbildningarna till exempelvis läkare, civilingenjör, lärare, arkitekt, fysioterapeut eller psykolog. Dessa har till stora delar fastställda ramar för hur utbildningen ska se ut.

GRUNDLÄGGANDE BEHÖRIGHET

Till alla högskoleutbildningar krävs grundläggande behörighet. För att få grundläggande behörighet kommer det att krävas att du har en högskoleförberedande examen eller en yrkesexamen med lägst betyget E i kurserna svenska 2 och 3 alternativt svenska som andraspråk 2 och 3 och i engelska 6.

Du kan skaffa dig grundläggande behörighet på alla yrkesprogram inom ramen för de 2.500 poängen. Var noga då du väljer kurser om du siktar på fortsatta studier.

SÄRSKILD BEHÖRIGHET

Förutom krav på grundläggande behörighet har vissa högskoleutbildningar också krav på speciella förkunskaper som kallas särskild behörighet. Särskild behörighet anges i form av krav på kunskaper i vissa kurser från gymnasiet, behörighetskurser. Du ska ha läst de kurser som anges och ha lägst betyget E.

Urval till högskolan

Vid urval till program och kurser som vänder sig till nybörjare på högskolan ska minst en tredjedel av studenterna tas in på betyg från gymnasieskolan och minst en tredjedel utifrån resultat på högskoleprovet.

Skolorna har dessutom rätt att själva bestämma urvalet för upp till 1/3 av platserna. Det innebär att man till exempel kan ta in studerande utifrån antagningsprov, intervjuer med mera. Detta är än så länge ganska ovanligt.

URVAL GENOM BETYG

Det är inte helt lätt att beskriva hur du ska räkna ut ditt jämförelsetal men det är viktigt att komma ihåg att:

- Ju högre betyg du har, desto större möjlighet har du att komma in på högskolan.
- Ett betyg i en kurs som omfattar många gymnasiepoäng väger tyngre än ett betyg i en kurs med färre poäng.
- De betyg du får under år 1 och 2 väger lika tungt som betygen du får under år 3.
- Du kan enbart få betyget E eller F på ditt gymnasiearbete. Detta betyg räknas inte med när man räknar ut ditt betygsvärde.
- Du kan få upp till 2,5 p i extra meritpoäng. Läs mer på nästa sida.

URVAL GENOM HÖGSKOLEPROVET

Högskoleprovet är ett prov som mäter kunskaper och färdigheter som är viktiga för alla högskoleutbildningar. Du kan göra högskoleprovet redan under ditt sista år på gymnasiet. Resultatet av ett högskoleprov gäller i åtta år och det är alltid det bästa resultatet som räknas.

ANDRA SÄTT ATT GÖRA URVAL

Till vissa utbildningar kan skolorna få använda andra sätt att välja ut samtliga studerande. Detta gäller de konstnärligt inriktade utbildningarna och andra utbildningar som ställer krav på vissa personliga egenskaper. Man kan använda intervjuer, arbetsprover, uppspel, med mera.

DIREKTGRUPP OCH KOMPLETTERINGSGRUPP

Man delar upp de sökande med gymnasiebetyg i två grupper. Den ena gruppen består av sökande som söker på enbart sin gymnasieexamen. Den andra gruppen består av sökande som kompletterat sitt gymnasiebetyg i efterhand.

De som söker enbart på sitt gymnasiebetyg tilldelas fler platser i förhållande till antalet sökande. Du ska belönas om du i gymnasieskolan läser de kurser som krävs för särskild behörighet.

OBS! Om du läser ett yrkesprogram och i efterhand enbart läser in kurser för att få grundläggande behörighet så placeras du i gruppen som söker enbart på sitt gymnasiebetyg.

Yrkeshögskolan

Inom yrkeshögskolan finns det utbildningar som kombinerar teori och praktik.

Du som har en examen från ett yrkesprogram eller ett högskoleförberedande program har grundläggande behörighet till yrkeshögskolan.

VAD KAN DU LÄSA?

Du kan söka utbildningar som ger dig fördjupade yrkeskunskaper både praktiskt och teoretiskt. Det ingår ofta mycket praktik ute på olika arbetsplatser. En del utbildningar fördjupar kunskaperna inom ett visst program, men andra är inte knutna till ett speciellt gymnasieprogram. En del utbildningar kräver viss yrkeserfarenhet.

Konst- och kulturutbildningar

Det finns även så kallade konst- och kulturutbildningar som enbart är eftergymnasiala.

Utbildningarna ska förbereda för vidare studier på konstnärliga högskolor och ska även leda till ett yrke inom konst- och kulturområdet. På några av utbildningarna kan det förekomma antagningsprov eller arbetsprover. Till vissa av utbildningarna har du rätt till studiestöd. Skolorna får ta ut en studerandeavgift.

OBS! Inom yrkeshögskolan finns utbildningar även för dig som läst ett högskoleförberedande program.

Folkhögskolan

På folkhögskolan kan du läsa allmänna kurser eller kurser inom områden som journalistik, fritid, teater, media, bild och form, data, miljö och idrott, med mera.

För de flesta utbildningar på folkhögskolan gäller en åldersgräns på 18 år, men det finns även skolor som anordnar utbildningar för dig som är yngre.

Kommunal vuxenutbildning

På den kommunala vuxenutbildningen har du möjlighet att studera från och med det år du fyller 20 eller då du avslutat din gymnasieutbildning. På kommunal vuxenutbildning kan du till exempel komplettera din gymnasieutbildning med de kurser du behöver för att söka olika utbildningar på högskolan.

MERITKURSER

Du har möjlighet att få tillgodoräkna dig upp till 2,5 poäng extra om du läst vissa meritkurser på gymnasieskolan. Ditt totala jämförelsetal kan alltså bli $20,0 + 2,5 = 22,5$ poäng när du söker till högskolan.

Motivet till dessa meritpoäng är att man vill uppmuntra eleverna på gymnasieskolan att läsa de kurser som högskolan efterfrågar istället för att välja ”enklare” kurser.

MERITPOÄNG – MAXIMALT 2,5 POÄNG

Du kan skaffa dig meritpoäng för vissa kurser i engelska, moderna språk, svenskt teckenspråk för hörande och matematik. Du måste ha lägst betyget E och du kan inte få fler meritpoäng om du skulle ha högre betyg. En behörighetsgivande kurs ger inte meritpoäng. Det innebär att meritpoängen blir olika för olika utbildningar, beroende på vilka krav respektive utbildning har för särskild behörighet.

ENGELSKA	LÄGST BETYG E
Engelska 7 = 1,0 meritpoäng	
Maximalt 1,0 meritpoäng för engelska	

MODERNA SPRÅK	LÄGST BETYG E
Moderna språk 3 = 0,5 meritpoäng	
Moderna språk 4 = ytterligare 1,0 meritpoäng	
Om moderna språk 3 krävs för behörighet får du 0,5 meritpoäng för: - moderna språk 5 eller - moderna språk 2 i ett annat modernt språk	
Svenskt teckenspråk för hörande ger meritpoäng på samma villkor som moderna språk.	
Maximalt 1,5 meritpoäng för moderna språk	

MATEMATIK	LÄGST BETYG E
Om behörighetskravet är grundläggande behörighet: Matematik 2, 3 och 4 = 0,5 meritpoäng per kurs	
Om behörighetskravet är Matematik 2: Matematik 3, 4 och 5 = 0,5 meritpoäng per kurs Matematik 5 kan ersättas av Matematik specialisering	
Om behörighetskravet är Matematik 3: Matematik 4 = 0,5 meritpoäng och Matematik 5 = 1,0 meritpoäng (totalt 1,5 meritpoäng) Matematik 5 kan ersättas av kurser i Matematik specialisering = 0,5 meritpoäng per kurs	
Om behörighetskravet är Matematik 4: Matematik 5 = 1,0 meritpoäng och Matematik specialisering = 0,5 meritpoäng (totalt 1,5 meritpoäng). Matematik 5 kan ersättas av kurser i Matematik specialisering. Tre kurser Matematik specialisering ger alltså 1,5 meritpoäng.	
Observera att man kan ha betyg i flera kurser Matematik specialisering med olika innehåll och att upp till tre kurser kan ge meritpoäng.	
Maximalt 1,5 meritpoäng för matematik	

SÄRSKILD BEHÖRIGHET TILL HÖGSKOLAN

YRKESEXAMINA	SÄRSKILD BEHÖRIGHET
Agronomexamen	Alt 1: Ma 3b eller 3c och Nk 2 (Bi 1 + Fy 1a eller 1b1 + 1b2 + Ke 1) och Sh 1b eller 1a1 + 1a2 Alt 2: Bi 2 och Fy 1a eller 1b1 + 1b2 och Ke 2 och Ma 4
Apotekarexamen	Bi 2 och Fy 2 och Ke 2 och Ma 4
Arbetssterapeutexamen	Ma 2a eller 2b eller 2c och Nk 2 (Bi 1 + Fy 1a eller 1b1 + 1b2 + Ke 1) och Sh 1b eller 1a1 + 1a2
Arkitektexamen	Ma 3b eller 3c och Nk 2 (Fy 1a eller 1b1 + 1b2 + Ke 1) och Sh 1b eller 1a1 + 1a2
Audionomexamen	Ma 2a eller 2b eller 2c och Nk 2 (Bi 1 + Fy 1a eller 1b1 + 1b2 + Ke 1) och Sh 1b eller 1a1 + 1a2
Biomedicinsk analytikerexamen	Bi 2 och Fy 1a eller 1b1 + 1b2 och Ke 2 och Ma 3b eller 3c
Brandingenjörsexamen	Fy 2 och Ke 1 och Ma 4
Civilekonomexamen	Alt 1: Ma 3b eller 3c och Sh 1b eller 1a1 + 1a2 Alt 2: Ma 3b eller 3c och Sh 1b eller 1a1 + 1a2 och Moderna språk - aktuellt språk 3
Civilingenjörsexamen	Alt 1: Fy 2 och Ke 1 och Ma 4 Alt 2: Fy 2 och Ke 1 och Ma 4 och Moderna språk - aktuellt språk 3 Alt 3: Bi 1 och Fy 2 och Ke 2 och Ma 4
Dietistexamen	Ma 2a eller 2b eller 2c och Nk 2 (Bi 1 + Fy 1a eller 1b1 + 1b2 + Ke 1) och Sh 1b eller 1a1 + 1a2
Djursjukskötarexamen	Ma 2a eller 2b eller 2c och Nk 2 (Bi 1 + Fy 1a eller 1b1 + 1b2 + Ke 1) och Sh 1b eller 1a1
Fysioterapeutexamen	Idrott och hälsa 1 och Ma 2a eller 2b eller 2c och Nk 2 (Bi 1 + Fy 1a eller 1b1 + 1b2 + Ke 1) och Sh 1b eller 1a1 + 1a2
Förskolläraryrkes- och Grundläroverexamen inr. fritidshem	Nk 1b eller 1a1 + 1a2 (Bi 1 + Fy 1a eller 1b1 + 1b2 + Ke 1) och Sh 1b eller 1a1 + 1a2
Grundläroverexamen med inr. förskoleklass och åk 1-3, och grundläroverexamen med inr. åk 4-6	Ma 2a eller 2b eller 2c och Nk 1b eller 1a1 + 1a2 (Bi 1 + Fy 1a eller 1b1 + 1b2 + Ke 1) och Sh 1b eller 1a1 + 1a2
Hippologexamen	Ma 2a eller 2b eller 2c och Nk 2 (Bi 1 + Fy 1a eller 1b1 + 1b2 + Ke 1) och Sh 1b eller 1a1
Hortonomexamen	Bi 2 och Fy 1a eller 1b1 + 1b2 och Ke 2 och Ma 4
Högskoleingenjörsexamen	Fy 2 och Ke 1 och Ma 3c
Juristexamen	Hi 1b eller 1a1 + 1a2 och Sh 1b eller 1a1 + 1a2
Jägmästarexamen	Bi 2 och Fy 1a eller 1b1 + 1b2 och Ke 2 och Ma 4
Landskapsarkitektexamen	Ma 3b eller 3c och Nk 2 (Bi 1 + Fy 1a eller 1b1 + 1b2 + Ke 1) och Sh 1b eller 1a1 + 1a2
Landskapsingenjörsexamen	Ma 2a eller 2b eller 2c och Nk 2 (Bi 1 + Fy 1a eller 1b1 + 1b2 + Ke 1) och Sh 1b eller 1a1
Lantmästarexamen	Ma 2a eller 2b eller 2c och Nk 2 (Bi 1 + Fy 1a eller 1b1 + 1b2 + Ke 1) och Sh 1b eller 1a1
Logopedexamen	Ma 2a eller 2b eller 2c och Nk 2 (Bi 1 + Fy 1a eller 1b1 + 1b2 + Ke 1) och Sh 1b eller 1a1 + 1a2
Läkarexamen	Bi 2 och Fy 2 och Ke 2 och Ma 4
Optikerexamen	Ma 2a eller 2b eller 2c och Nk 2 (Bi 1 + Fy 1a eller 1b1 + 1b2 + Ke 1)
Ortopedingenjörsexamen	Fy 2 och Ke 1 och Ma 3c
Psykologexamen	Ma 2a eller 2b eller 2c och Sh 1b eller 1a1 + 1a2
Receptarieexamen	Bi 2 och Fy 1a eller 1b1 + 1b2 och Ke 2 och Ma 4
Röntgensjukskötarskeexamen	Ma 2a eller 2b eller 2c och Nk 2 (Bi 1 + Fy 1a eller 1b1 + 1b2 + Ke 1) och Sh 1b eller 1a1 + 1a2
Sjukhusfysikerexamen	Bi 1 och Fy 2 och Ke 2 och Ma 4
Sjukskötarskeexamen	Ma 2a eller 2b eller 2c och Nk 2 (Bi 1 + Fy 1a eller 1b1 + 1b2 + Ke 1) och Sh 1b eller 1a1 + 1a2
Sjöingenjörsexamen	Fy 1b1 eller 1a och Ma 3b eller 3c
Sjökaptenexamen	Fy 1b1 eller 1a och Ma 3b eller 3c
Skogsmästarexamen	Ma 2a eller 2b eller 2c och Nk 2 (Bi 1 + Fy 1a eller 1b1 + 1b2 + Ke 1) och Sh 1b eller 1a1
Skogsteknikerexamen	Ma 2a eller 2b eller 2c och Nk 2 (Bi 1 + Fy 1a eller 1b1 + 1b2 + Ke 1) och Sh 1b eller 1a1
Socionomexamen	Ma 2a eller 2b eller 2c och Sh 1b eller 1a1 + 1a2
Studie- och yrkesvägledarexamen	Sh 1b eller 1a1 + 1a2
Tandhygienistexamen	Ma 2a eller 2b eller 2c och Nk 2 (Bi 1 + Fy 1a eller 1b1 + 1b2 + Ke 1) och Sh 1b eller 1a1 + 1a2
Tandläkarexamen	Bi 2 och Fy 2 och Ke 2 och Ma 4
Tandteknikerexamen	Ma 2a eller 2b eller 2c och Nk 2 (Bi 1 + Fy 1a eller 1b1 + 1b2 + Ke 1) och Sh 1b eller 1a1 + 1a2
Trädgårdssingenjörsexamen	Ma 2a eller 2b eller 2c och Nk 2 (Bi 1 + Fy 1a eller 1b1 + 1b2 + Ke 1) och Sh 1b eller 1a1
Veterinärexamen	Bi 2 och Fy 2 och Ke 2 och Ma 4

Universitets- och högskolerådets föreskrifter för särskild behörighet till högskoleutbildningar som leder till yrkesexamen. Dessa gäller från och med 1 juni 2022.

ÄMNESLÄRAREXAMEN GYMNASIET	
Dans och Teater	Sh 1b eller 1a1 + 1a2
Filosofi och Juridik	Hi 1b eller 1a1 + 1a2 och Sh 1b eller 1a1 + 1a2
Företagsekonomi	Ma 3b eller 3c och Sh 1b eller 1a1 + 1a2
Grekiska	Klassisk grekiska – språk och kultur 2 och Sh 1b eller 1a1 + 1a2
Latin	Latin – språk och kultur 2 och Sh 1b eller 1a1 + 1a2
Naturkunskap	Ma 3b eller 3c och Nk 2 (Bi 1 + Fy 1a eller 1b1 + 1b2 + Ke 1) och Sh 1b eller 1a1 + 1a2
Psykologi	Ma 2a eller 2b eller 2c och Sh 1b eller 1a1 + 1a2
Teknik	Fy 2 och Ma 4 och Sh 1b eller 1a1 + 1a2

ÄMNESLÄRAREXAMEN GRUNDSKOLANS ÅK 7-9 OCH GYMNASIET	
Bild, Engelska, Musik och Svenska/ Svenska som andraspråk	Sh 1b eller 1a1 + 1a2
Biologi	Bi 2 och Ke 1 och Ma 3b eller 3c och Sh 1b eller 1a1 + 1a2
Fysik	Fy 2 och Ma 4 och Sh 1b eller 1a1 + 1a2
Geografi	Ma 2a eller 2b eller 2c och Sh 1b eller 1a1 + 1a2
Historia och religion	Hi 1b eller 1a1 + 1a2 och Sh 1b eller 1a1 + 1a2
Idrott och hälsa	Idrott och hälsa 2 eller motsvarande kunskaper och Ma 2a eller 2b eller 2c och Nk 2 (Bi 1 + Fy 1a eller 1b1 + 1b2 + Ke 1) och Sh 1b eller 1a1 + 1a2
Kemi	Bi 1 och Ke 2 och Ma 4 och Sh 1b eller 1a1 + 1a2
Matematik	Ma 4 och Sh 1b eller 1a1 + 1a2
Moderna språk	Moderna språk – aktuellt språk 3 och Sh 1b eller 1a1 + 1a2
Modersmål	Modersmål 2 eller motsvarande kunskaper och Sh 1b eller 1a1 + 1a2
Samhällskunskap	Ma 2a eller 2b eller 2c och Sh 2
Teckenspråk	Sh 1b eller 1a1 + 1a2 och Svenskt teckenspråk för hörande 3 eller motsvarande kunskaper

ÄMNESLÄRAREXAMEN GRUNDSKOLANS ÅK 7-9	
Hem- och konsumentkunskap och slöjd	Sh 1b eller 1a1 + 1a2
Teknik	Ma 3b eller 3c och Nk 2 (Fy 1a eller 1b1 + 1b2 + Ke 1) och Sh 1b eller 1a1 + 1a2

Gör quizet **Programväljarkollen!**

Besök **programvaljaren.se**

Gör quizet **Programväljarkollen!**
Besök **programvaljaren.se**

ISBN 978-91-984540-6-2

9 789198 454062